

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSBOG

FOR

FAMILIEN HOPPE

OG

MEMOIRER

1949

KLOSTERTRYKKERIET · KØBENHAVN

SLÆGTSBOGEN

SLÆGTSBOG

FOR

FAMILIEN HOPPE

OG

MEMOIRER

1949

KLOSTERTRYKKERIET - KØBENHAVN

Familien Hoppe, der oprindelig stavede Navnet som Hopp — mulig fordi Folk i Døgligtale benyttede denne Form — lever nu som en temmelig stærkt udbredt Slægt i Danmark; men Slægten stammer fra Holland, idet Stamfaderen *Hans Hoppe* — indvandrede fra dette Land til Danmark under Kristian d. Fjerde — formentlig i 1630erne. Paa den Tid var der baade søfartsmæssigt og handelsmæssigt en meget livlig Forbindelse mellem Holland og Danmark. Hans Hoppe var Ølbrygger og nedsatte sig som saadan paa Christianshavn paa Amager, hvor der i Forvejen havde bosat sig mange Hollændere, indkaldt under Kristian den Anden; jfr. hans nære Forhold til Hollænderinderne Sigbrit og Dyveke. Efterkommerne af disse Hollændere lever endnu den Dag i Dag i bedste Velgaaende paa Amager og lærte os her i Danmark at dyrke Grøntsager; men som sagt: Hans Hoppe var Ølbrygger. Hans Hoppe var gift to Gange. Først med Karen Jakobsdatter, Datter af Borgmester paa Christianshavn, Jakob Madsen. Anden Gang med Karen Ejlersdatter, Datter af Borgmester og Tolder i Vordingborg, Ejler Jakobsen.

Hans Hoppe ligger begravet sammen med sine to Hustruer i den hopenenske Begravelse i Holmens Kirke, København.

Borgmester Jakob Madsen, hvis Datter var gift med Hans Hoppe, var født i Visby paa Gulland.

Hans Hoppe havde to Sønner:

Ivar Hoppe og Knud Hansen Hoppe.

Ivar Hoppe blev Søofficer og tilsidst Viceadmiral, senere ophøjet i Adelsstanden. Under »den skaanske Krig« deltog Ivar Hoppe i det berømmelige Slag i Køge Bugt 1677 som Chef for Orlogsskibet »Fridericus Tertius« under den berømte danske Admiral, Niels Juels Førerskab. I Okt. s. A. overførte han Christian d. V. paa et Krigsskib fra Rügen til København. Paa denne Sørejse maatte Ivar Hoppe udholde en vold-

som 5-Dages Storm, hvorunder Kongens Liv svævede i stor Fare og kun reddedes ved Hjælp af et lille Varpanker, som Ivar Hoppe kastede ud, og som senere blev forgyldt, forsynet med en Indskrift forfattet af Thomas Kingo og opbevares den Dag i Dag paa Rosenborg Slot i København.

Ivar Hoppe døde 5/8 1693.

Fra ham nedstammer altsaa en adelig Linie, som tæller mange Sø-
Landofficerer, juridiske Embedsmænd — f. Eks. Amtmand Johan Christopher Hoppe, Randers, og nogle Læger.

Fra Hans Hoppes anden Søn, Knud Hansen Hoppe nedstammer den borgerlige Linie, hvortil undertegnedes Slægt hører. Den borgerlige Gren af Hoppefamilien er i væsentlig Grad repræsenteret ved Præster, Landmænd og Lærere. Knud Hansen Hoppe var Ejer af Herregaarden, Kjærgaard, i Aalborg Stift.

Han efterlod sig to Sønner:

1. *Thomas Knudsen Hoppe* og
2. *Jens Jørgensen Hoppe*.

Thomas K. Hoppe er født 24/1 1692 paa Herregaarden Leerbæk i Aalborg Stift, som Knud Hansen Hoppe formodentlig paa det Tidspunkt har ejet.

Thomas K. Hoppe blev Student fra Aalborg lærde Skole 1710. Var fra 1716—1721 Huslærer i Øsløs Præstegaard hos den lærde Pastor Michael Frandsen Vogelius Steenstrup for hans mange Sønner (han havde 6 Sønner og 2 Døtre). 1721 blev Th. K. Hoppe Subrektor ved Aalborg Latinskole, 1722 Konrektor og samme Aar Magister. 1726 blev han Rektor ved Skolen. 1733 udnævntes han til Konsistorialraad. Døde i Aalborg i Jan. Md. 1742.

Rektor Hoppe var gift med Mette Andersdatter Munkhard, med hvem han havde 11 Børn, 7 Sønner og 4 Døtre. Rektor Hoppes Dødsfald indtraf paa det Tidspunkt, da hans Hustru nedkom med et Barn. Denne sørgelige Tidende holdt man hemmelig for hende saa længe som muligt. Hun døde Aaret efter 1743 og efterlod sig altsaa 11 fader- og moderløse smaa; men Rektor Hoppes Broder, Kancelliraad Jens Jørgen Hoppe til Irup i Thy, antog sig alle 11 forældreløse Børn.

Jens Jørgen Hoppe var gift med Frederikke Louise Helverskov, Datter af Justitsraad, Landsdommer Kristian Herman Helverskov til Øland. Bemeldte Landsdommer Helverskov blev senere adlet. Af Rektor Hoppes 11 Børn blev 3 Sønner Præster, 2 Sognedegne (Lærere), 1 Bagermester, 1 Søn døde som Ungkarl 40 Aar gl., 2 Døtre blev gift med Præster, en Datter døde 19 Aar gl. paa Irup. En Datter er formodentlig død som mindreaarig.

Rektor Hoppe var temmelig velhavende, idet han efterlod sig saa meget, at hver af Børnene kunde arve 8—900 Rigsdaler.

Rektor Hoppes Børn var følgende:

1. *Anders Munkhard Thomsen Hoppe*, døbt 10. Juli 1727 (Fødselsdato ikke angivet). Mens han læste til Student, tog Faderens Eftermand, Rektor de' Hemmer, ham i sit Hus. Han blev Student 1746. I flere Aar arbejdede han som Huslærer og Medhjælper hos Præsterne i Vendsyssel, indtil han i 1752 fik theologisk Embeds-eksamen. I 1759 blev han udnævnt til Sognepræst i Tornby og Vidstrup i Vennebjerg Herred i Vendsyssel, hvor han døde 26/7 1789. Han var gift med Anna Elisabeth Eriksdatter Hvass, en Præstedatter fra Søndbjerg. Præsten hed Erik 'Christian Grave Andersen Hvass.
2. *Frantz Mathias Thestrup Hoppe*, f. 22/1 1734. Student 1757, cand. theol. 1759. Residerende Kapellan i Hjørring i 14 Aar. Dernæst Sognepræst i Raabjerg, Vendsyssel, i 8 Aar. Endvidere i 10 Aar for Rær, Hansted og Vigsø og til sidst Sognepræst for Sennets Menighed ved Thisted i 9 Aar, hvor han døde 3/7 1806 72 Aar gl.

Han var to Gange gift. Først med Marie Katrine Falck, som døde tre Dage efter at have født en Datter, der blev døbt Mette Munkhardt Hoppe.

3. *Johan Høyer Delman Thomsen Hoppe*, døbt 2/7 1739 (Fødselsdato ikke angivet), Student i København 1759, cand. theol. 1761. — 1768 Sognepræst til Tise, Nørre Herred, Viborg Stift. Død 31/8 1791. Han var gift med Marie Kirstine Mikkelsdatter Holm, Datter af hans Formand i Embedet, Mikkil Hansen Holm.

Indskydes her: Frantz Mathias Th. Hoppe var gift 2. Gang med Birgitte Katrine Trap, Datter af en Raadmand i Aalborg.

4. *Knud Hoppe* var Sogndegn for Søndbjerg og Odby Menigheder paa Thyholm.
5. *Jens Jakob Hoppe*, der var Student, blev Sogndegn for Fladstrand, Flade og Gjerum Menigheder i Vendsyssel.
6. *Thomas Hoppe*, der var opkaldt efter Faderen, døde som Ungkarl 40 Aar gl.
7. *Mathias Hoppe* var Bagermester i Aalborg og gift med Mette Lauridsdatter. De havde en Søn, Daniel Hoppe, som senere skal omtales.
8. *Gertrud Hedevig Hoppe**) blev gift med Provst Anders Eriksen

*) Wibergs danske Præstehistorie bemærker: »kjendt som en brav, forstandig og god Kone«.

Hvass, Nors, der var Søn af Sognepræst Erik Chr. Grave Andersen Hvass, Søndbjerg, hvis Datter Anna Elisabeth Eriksdatter Hvass var gift med Anders Munkhard Thomsen Hoppe, Sognepræst til Tornby—Vidstrup. Altsaa var der dobbelt Svogerskab mellem Provst Anders E. Hvass og Pastor A. M. Th. Hoppe.

Som indskudt Bemærkning: En Datter af Franz Mathias Th. Hoppe, Benthe Katrine Hoppe var gift med Peder Lundsgaard til Leergrav i Aulum Sogn i Ringkøbing Amt.

9. *Benthe Kirstine Hoppe* blev gift med Sognepræst Laurits Christensen Washer til Sønderhaa og Hørsted, og efter hans Død, giftede hun sig 2. Gang med en rig Købmand i Skagen ved Navn Mikkel Sørensen, der var Enkemand med 4 smaa Børn.
10. *Anikke Katrine Hoppe*, om hvem der bemærkes, at hun skal have haft en udmærket Forstand. Hun døde paa Irup, kun 18 Aar gl.

Mathias Hoppe, Bagermesteren i Aalborg, havde en Søn

Daniel Hoppe.

Han blev født 8/4 1754. Student fra Aalborg Skole 1775, cand. theol. 13/1 1780.

Antagelig samme Aar personel Kapellan hos Provst Ole Bagger Präem til Tømmerby—Lild i Hassherred, udnævnt 29/4 1768 til Consistorialraad. Provst O. B. Präem blev gift med Kirstine Marie Edvardsdatter Røring, Datter af Sorenskriver Edvard Røring fra Romerrige i Norge. Om Ole Bagger Präem bemærker Wiberg: »— havde Gaver til at gjøre Vers«. Hans Enke efterlod et Legat paa 150 Rdlr. til de fattige, sammensparede af Husholdningspengene (»gak hen og gjør ligesaa!«)

Daniel Hoppe blev gift med en Datter af Provst O. B. Präem, Anna Präem, hvem min Far kan huske, idet hun som Præsteenke levede hos sin Søn, Ole Mathias Hoppe til Stubbegaard i Hersom Sogn, hvor hun døde 2/8. 1835 78 Aar gl. Ole Mathias Hoppe er min Farfar

Efter Tømmerby—Lild kom Daniel Hoppe til Øls—Hørby og Durup som personel Kapellan fra 1782—84. Ligeledes Kapellan i Torslev—Lendum 1784—86. Sognepræst i Raabjerg 1786—87, og endelig Sognepræst til Hvorum—Snobum fra 1787—1820, hvor han altsaa var Præst i 33 Aar. Tog sin Afsked 28/6 1820 og døde paa Stubbergaard 1/9 1821.

Ejendommeligt nok efterfulgte han sin Svoger, Thøger Larsen Haugaard, som Sognepræst i Hvorum—Snobum, idet Th. L. Haugaard havde været Præst der 1781—87. Th. L. Haugaard var gift med en Søster til Anna Präem. Hun hed Birgitte Dorthea Präem.

Th. L. Haugaard havde ogsaa i sin Tid været per. Kapellan hos Ole Bagger Præm, Tømmerby. Th. L. Haugaard blev fra Hvornum forflyttet til Als, Viborg Stift, blev senere udnævnt til Provst og Consistorialraad og døde 1831.

13. Jan. 1793 visiterede Biskoppen i Aarhus Hvornum—Snæbum Sogne kald og noterede derom følgende i sin Visitatsbog: »Sognepræst Daniel Hoppe er en ganske duelig og meget retsindig Lærer, som passer sit Embede troligt og arbejder med Nytte, hvilket ogsaa i Dag kunde høres i hans Prædiken og Katekisation«.

I 1797 og 1801 roser Biskoppen ham igen for hans »upaaklagelige og bestandige Flid«. Ovenstaaende er citeret fra »En historisk-topografisk Beskrivelse« over Hvornum Sogn, indarbejdet af Lærer P. Fløe Jensen, Hvornum, og Lærer Johan C. Sulkiær, Studsgaard. Enkelte andre Oplysninger om Familien Hoppe er ogsaa hentet derfra.

Pastor Hoppe var ikke blot en flittig Præst og levende interesseret i alt, hvad han havde med at gøre, men var ogsaa et saare elskeligt Menneske. I Kirkebogen indførte han mange interessante Optegnelser. Han tog Initiativet til at faa Hvornum Bys Agermark udskiftet af Fællesskabet og faa indført den ny Matrikel i Henhold til Jordudskiftningen, en Følge af Stavnsbaandets Løsning 1788. Han var ligeledes meget ivrig for at faa gennemført Skoleloven af 1814.

I Henhold til den ny Fattiglov af 5. Juli 1803 oprettedes en Fattigkommission, hvoraf Pastor Hoppe var et virksomt Medlem. Om et vist Fattiglem, Lars Jensen, skriver Pastor Hoppe saaledes: »Vi maa ogsaa holde ham vedlige med — Tobak, som vel ikke hører til Livsfornödenhederne, men dog ikke vel kan undværes for den, som er vant dertil, og enhver maa betænke andres Trang ligesom sin egen«.

Daniel Hoppe og Hustru, Anna Præm, havde to Børn, en Søn *Ole Mathias Hoppe* og en Datter, *Mette Kirstine Hoppe*.

Mette Kirstine Hoppe blev gift med Prokurator Barthold von Sprechelsen i Nibe. De havde en Søn, Eduard von Sprechelsen, f. 12/8 1825. Student fra Aalborg Skole 1843, cand. theol. 1849. Deltog derefter i Krigen 1849—50. Pers. Kapellan i Kongens Lyngby 1853. Kaldskapellan smsts. 1856. Sognepr. Hellevar—Ørum i Vendsyssel 1868 og udnævnt til Provst for Dronninglund Herred 1874. Sognepræst til Gislev—Ellested, Fyn, 1877, forflyttet til Borup—Kimmerslev paa Sjælland 1887, hvor han døde 20/10 1894. Hans Søster, Hulda von Sprechelsen, blev gift med Prokurator Henrik Cordulus Emil Hoffmeyer i Hjørring. De havde en Datter Sophie Kirstine Hoffmeyer, der blev gift med Provst v. Sprechelsens Eftermand til Borup—Kimmerslev, Sognepræst Chri-

stian Frederik Balslev, hvis Brødre var Biskop Balslev, Fyns Stift, og Sognepræst Balslev, Sønder sø, og hvis Farbroder var Biskop, Dr. theol. Balslev, Ribe Stift.

Provst Eduard von Sprechelsen var altsaa en Fætter til min Far, hvorfor jeg meddeler lidt om hans Familieforhold.

Ole Mathias Hoppe er født 1797 i Hvornum Præstegaard. I en Alder af kun 17 Aar blev han Forvalter paa Herregaarden Trinderup i Hvornum Sogn, købte derefter Stubbergaard i Hersom Sogn. Stubbergaard var en Afbyggergaard fra Hovedgaarden Hersomgaard, som han senere blev Ejer af.

Her blev min Far født 25/11 1830. Som tidligere meddelt kan Far tydeligt huske sin Farmor, Anna Hoppe, f. Præm. Navnlig husker han, at hun overlod ham en Genstand at lege med, nemlig Pastor Hoppes Hørerør. Desværre kom han (Præsten) paa sin senere Tid til at lide af en tiltagende Tunghørighed og anvendte derfor Hørerøret, naar han talte med Folk, og navnlig naar han læste med Konfirmanderne. Dette Hørerør er beklageligvis bortkommet. 1835 indtraf en Katastrofe paa Hersomgaard, idet Gaarden ganske nedbrændte, en Begivenhed, som Far tydeligt husker, idet hans Mor — Far var lagt til Seng, han var kun paa det Tidspunkt 5 Aar gl. — pludselig greb ham og bar ham paa sine Arme ud af det brændende Hus. Ilden var antagelig paasat, idet den brød ud samtidig paa fem forskellige Steder paa Gaarden, hvad Far ogsaa tydeligt kan huske, da han sad paa sin Mors Arm og skrækslagen iagttog baade det sørgelige og frygtelige Skue.

Denne Brand forringede Farfars økonomiske Kaar saa meget, at han maatte afstaa Stubbergaard til Herremanden paa Tinderup, Jens Ring, som vilde have hjulpet Farfar — det var jo hans gamle Forvalter — til at blive i Gaarden; men uheldigvis døde Jens Ring samme Aar, saa det blev ikke til noget. Farfar købte saa Lille Mølle i Hvornum Sogn, men sendte foreløbig sin 16½ Aar gamle Søn Daniel Hoppe derhen som Bestyrer. Farfar flyttede først til Lille Mølle 1839 til Majdag.

Lille Mølle har saa været Hoppeslægts Eje til 1925, knap 100 Aar. Men Lille Mølle havde haft, forud for det nu fortalte, sin særlige Historie. Forannævnte Jens Ring, Trinderup, overtog Lille Mølle 1818 for uindløst Gæld af den sidst foregaaende Ejer, Niels Jespersen, hvis Kone havde det noget ejendommelige Navn Øllegaard. Vedkommende var ellers af gammel Møllerslægt. Jens Ring satte Lille Mølle til Tvangsauktion samme Aar 1818. Der var kommet mange Mennesker til Stede for at overvære Begivenheden. Blandt Tilskuerne var en tarvelig udseende Bonde, Anders Pedersen Skovfoged fra Lindum, som man ansaa for at være fattig og »noget til en Side«. Han tillod sig at give Bud.

For at gøre Løjer med ham, slog man ham Møllen til med den Bemærkning, at han maatte stille Kaution. Dertil svarede Anders, at Jens Ring nok vilde være Kautionist. Forsamlingen slog en skraldende Latter op, da det var Ring, der lod Auktionen afholde. Men nu lod Anders sin Karl hente et Skrin, som stod paa den Vogn, Anders var kommet kørende paa. Vognen var uden Sidehjul og Agestol, og Skrinet var bundet til Bundfjælen med Reb. Skrinet var fuld af blanke Specier, hvormed Anders betalte Købesummen kontant. Latteren fik en brat Ende, og han var nu Ejer af Lille Mølle.

I 1820 blev Ole Mathias Hoppe gift med Anders Skovfogeds Datter, Ane Andersdatter, og i 1837 — 1. Marts — da Farfars økonomiske Forhold paa Grund af Ildebranden ikke var gode, tilskødede Anders Skovfoged sin Svigersøn Lille Mølle. Samme Aar døde Anders Skovfoged.

Ole Mathias Hoppe og Ane Andersdatter*) havde, foruden en Datter, der døde som Barn — forøvrigt en Tvillingsøster til min Far — 5 Sønner:

1. *Anders Hoppe*, gift med Johanne Nielsdatter, overtog Lille Mølle — baade Mølle (Vandmølle) og Møllegaarden efter sin Far i 1844. Hartkornet angives i 1853 til 2 Td. 6 Skp. 3 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. og Mølle-skylden til 1 Td. 2 Fdk.

Anders Hoppe og Johanne Nielsdatter havde en Søn, *Daniel Hoppe*, og en Datter, *Kirstine Hoppe*, der begge døde som unge af »Tæring«, som Tuberkulosen kaldtes dengang. Anders Hoppe døde 1878, 55 Aar gl. Hans Enke døde 1883.

2. *Daniel Hoppe* havde haft Lille Mølle i Forpagtning, men købte senere en Gaard i Lystrup ved Randers. Han blev dræbt ved et røverisk Overfald paa Vej hjem fra Randers, hvor han havde været for at levere Svin. Hestene kom ganske stille hjem i Gaarden med Hamlerne slæbende efter sig. Morderen havde spændt Hestene, fra og væltet Vognen ned i Grøften efter først at have kastet Daniel Hoppe ned i Vejgrøften for at det hele skulde se ud som en Løbskørsel. Da Gaardens Folk kom til Stede, fandt de Farbror liggende under Vognen med et gabende Saar i den ene Tinding og en lille Trækølle liggende ved Siden af, hvormed Morderen havde ombragt sit Offer. Denne Trækølle havde Morderen uheldigvis ikke faaet med sig, ligesom Daniel Hoppes Tegnebog, hvor Pengene var, som han havde faaet for Svinene, var urørt, hvilket tyder paa, at Røveren er blevet overrasket af nogen eller noget og løbet sin Vej. Mor-

*) Ole Mathias Hoppe døde 1857. Hans Hustru, Ane Andersdatter, døde allerede 1848.

det blev forevrigt aldrig opklaret; men Far fortæller, at en ilde anset Mand paa Egnen, som ogsaa sad arresteret i lang Tid, men vilde ikke gaa til Bekendelse, paa sit Dødsleje havde skriftet Udaaden for Præsten og tog paa den Maade den gruelige Hemmelighed med sig i Graven*).

3. *Mathias Hoppe* ejede Gaarden Møllestruplund, beliggende ca. 1 km fra Lille Mølle. Han var født 1825. Han var gift med Marie Kirstine Christensen fra en Halvgaard i Hvornum, kaldet «Fogedgaarden». De havde bl. a. Sønnerne *Chr. Mathiasen Hoppe*, der overtog Møllestruplund efter sin Fader, og *Anders M. Hoppe*, der ejede en Gaard i Roum Sogn, og en Datter *Kirstine Hoppe*, der blev gift med Gaardejer, Sognefoged Chr. Søndergaard, Hvornum.

4. *Edvard Hoppe* var Tømrer, opholdt sig i Lille Mølle hos sin Broder, Anders Hoppe. Han døde som Ungkarl 1877 49 Aar gl.

Om ham var der et synligt Minde, som jeg ofte betragtede. Han havde med en Diamant ridset sit Navn i en af Vinduesruderne i Dagligstuen. Det stod der tydeligt med et vist flot Sving. Da begge Stuehusene — Anders Hoppes Enke, Johannes Nielsdatter, havde ladet bygge et særskilt, nyt Stuehus til sig selv, da hun afstod Lille Mølle til Far — i 1915 blev nedbrudt for at give Plads for et stort nyt Stuehus — blev bemeldte Rude med Edvard Hoppes indridsede Navn sat ind i et nyt Vindue i underste Afdeling af Stuehuset.

5. *Jens Hoppe* f. 25/11 1830, gift 1. Gang med Kirsten Pedersdatter af Haurislund, Hvornum, 26/9 1861. Hun døde ung efter at have født Datteren Ane Oline Hoppe. 2. Gang gift med Ane Christensdatter**) 16/10 1864, Datter af Gaardejer og Sognefoged Christen Madsen, Hvam. *Jens Hoppe og Ane Christensdatter* er altsaa mine Forældre.

Far blev oplært i Møllerhaandværket i Lille Mølle hos sin Far; men allerede 18 Aar gl. blev han Møllersvend paa den store Vindmølle paa Tjele Gods; senere var han paa en Mølle i Hersom Sogn, hvor han var, da han giftede sig første Gang. 1862 købte han en Gaard i Hvam — Mors Fødesogn. Her var det — efter sin første Hustrus Død — at han giftede sig 2. Gang med Mor. Senere købte han en Gaard til og drev to Gaarde i en længere Aarrække. Det kan nævnes, at den sidst købte Gaards Areal rummer det Omraade, hvor senere det betydelige Jernbaneknudepunkt, Aalestrup, nu ligger; men da der gik Hausse i alle disse Grunde, sad Far allerede i Lille Mølle.

*) Daniel Hoppe havde to Sønner, Andreas Hoppe og Henning Hoppe.

**) f. 10/4 1842.

Mor har fortalt mig, at Far ofte vikarierede som Kirkesanger i Hvam Kirke som Stedfortræder for Degnen, som var Mors Bedstefader (Farfar). Han blev i daglig Tale kaldt Mads Degn, men hed vistnok Mads Christensen.

Far havde en smuk Sangstemme, baade inde og ude erindrer jeg hans bløde, sonore Sangstemme. Baade ved Andagterne, i Stald, Mark og Lade, og i Møllen ikke at forglemme, lod Tonerne af Fars Sang: Salmer, Fædrelandssange og andre aandelige Sange, navnlig sang han ofte: »Jeg er en simpel Bondemand«. (Mads Hansen). Ikke destomindre var Mor ængstelig, naar hun sad i Kirken, og Far ledede Kirkesangen, før at han skulde gaa i Staa, hvilket dog aldrig skete.

Mor havde ingen Sangstemme, dog sang hun meget, navnlig om Morgen — jeg tror, Far smittede hende — men det var paa »egen Melodi«. Efter sin Broder, Anders Hoppes Død, overtog Far Lille Mølle i Foraaret 1881, samme Aar, som jeg blev født i Maj Md. Her levede saa Far og Mor Resten af deres Liv, til Far døde 30/7 1918, og Mor 23/12 1926.

Lille Mølle er altsaa det Sted, hvorom jeg kan sige, »der har jeg Rod, derfra min Verden gaar«. (H. C. Andersen). Alle mine Barndomsminde og Erindringer har sine Kilder i denne sol- og lysfyldte Verden, hvor Far og Mor skabte et Hjem, som, saa længe jeg aander, vil være uforglemmelig for mig.

Lille Mølle ligger i naturskønne Omgivelser. Møllen og Møllegaarden ligger i en Dalsænkning. Til begge Sider hæver sig lyng- og skovklædte (Egeskov) Banker, som mod Nord hæver sig til en anselig Højde i »Hornshøj«, fra hvis Top man i klart Vejr kan se Taarnene paa Viborg Domkirke. Lyngbanken mod Syd kaldes »Kukbanken«. I Bunden af Dalsænkningen breder Agermarkerne sig under ret kuperede Former, længere nede Engdragene og dybest i Sænkningen Mølledammen, ved Hjælp af hvis Vand Møllen blev drevet. Lille Mølle ligger temmelig afsondret, midt mellem Sognets to Hovedbyer, Hvornum og Brøndum. Tidligere var Mølledammen tørlagt, men Anders Hoppe, eller maaske rettere hans Søn, Daniel Hoppe, der døde ung, kun 22 Aar gl., lod grave en Kanal langs Dalsænkningens nordre Side, hvori foretoges artesisk Brøndboring for at faa nok Vand til at drive Møllen med. Jeg husker disse artesiske Springrør, der ragede indtil $\frac{1}{2}$ m op over Vandet og sendte en tyk Vandstraale til Vejrs som et Springvand. I Højbjergningens Tid var det lifligt at sætte en tørstig Mund til disse kolde, klare Vandstraaler. For at hjælpe paa Mølletravlheden i denne Periode var der blevet opført en Vindmølle paa en lille Bakke Øst for Møllegaarden. I min Erindring staar et Billede, lysende og klart: Jeg stod Øst for

Gaarden med Solen i Ryggen, der sendte sit Guld ned over Skov og Mark og Eng, og midt i dette Sommerbillede stod Vindmøllen, der netop spændte sine hvide Sejl ud for at fange Vinden og gaa i Gang med sin Møllodont. Hvor er et aabent Barnesind som en Fotografiplade, der samler Indtryk og gemmer dem i det skjulte, indtil de en skønne Dag dukker frem af Erindringens Dyb.

En tragisk-komisk Begivenhed knytter sig til denne Vindmølle.

En Dag — fortæller Far — var han beskæftiget med at male Korn der. Han standsede Møllen, hvis Vinger naaede næsten ned til Jorden under deres Rundfart. Mens Møllen stod stille, kom en Mand trækkende med en Væder, som han, uden at tænke ved noget, bandt til en af Møllvingerne, hvorefter han gik ind i Møllen for at tale med Far. Imidlertid sætter Far Møllen i Gang, men han undrede sig over nogle uforklarlige Stød, det gav i hele Mølleværket. Pludselig raaber Manden: »Mi Wæjer, mi Wæjer!« Men Væderen havde faaet nok af Rundturen. Den blev aldrig mere til Væder.

Foran Vandmøllen var der opført en Vejdæmning, hvorover Sognevejen førte. Den havde til Opgave at spærre for Vandet, naar Møllen ikke gik. Vandet ophobedes i en 7—8000 Kv. Alen stor Vandbeholder, der igen befandt sig foran Vejdæmningen. Den modtog Vandet fra Kanalen med de artesiske Brøndboringer; men i 1883 — vistnok — jeg kan huske det — om Sommeren, Høet i Dalsænkningen var lige sat i Stak, brød et voldsomt Uvejr løs med Skybrud ledsaget af Lyn og Torden. Dalsænkningen fyldtes med Vand, og nu bredte Mølledammen sit blanke Vandspejl ud over et Omraade paa ca. 3 a 4 Td. Land til Glæde for Fisk og Vandfugle og — for os Børn. Lille Mølle var blevet en Naturattraktion rigere, som den jo egentlig tidligere havde haft. Far vilde heller ikke have de store Udgifter, der var forbundet med at tørlægge Mølledammen paany, for nu var der Vand nok til at drive Møllen med, og Vindmøllen blev brudt ned.

Et meget rigt og meget afvekslende Dyreliv var med til at sætte sit Præg paa Lille Møllens Enemærker. Fiskerigdommen i Mølledammen — Gedder, Aborrer — Skaller og Aal — Vandfuglene: Vildænder, Blisbøns, Terner, Maager o. s. v., selv Isfugle med sine spraglede Fjer byggede deres Rede paa Skrænten ned mod Dammen i Risbuskene. Fuglelivet i Kratskoven f. Eks. Skovduerne, Raadyrene, Rævene, Grævlingen o. s. v. Derfor var Far og mine ældre Brødre ivrige Fiskere og Jægere. Far lod bygge en lille Robaad, ved hvis Hjælp vi kunde sætte Ruser og trække Vod. Lille Mølle var et herligt Sted for en Børneflok at vokse op paa, der havde Sindet aabent for Naturens stærke, friske Tale.

Paa Grund af Lille Møllens Afsondrethed levede vi et udpræget Hjem-

meliv. Far havde gerne 1 a 2 Møllesvende, 1 a 2 Karle til Gaardens Drift og saa Børneflokket. Vi fyldte derfor godt op ved det lange Bord i Spisestuen, som ogsaa var Dagligstue. I Høstens og Højbjergningstiden havde Far desuden Daglejere med nogle ejendommelige Navne f. Eks. Mog-Tammes, Skrald-Kræsten, Hyld-Frederik. Der var mange humørfyldte Begivenheder, hvortil nok de mange Møllegæster bidrog. Op til 10—15 kunde være forsamlet foran Møllen med de mest forskellige Køretøjer. Nogle med Hesteforspand, andre med et Par Stude spændt for Vognen, atter andre med en Stud (el. Ko) og en Hest i Spænd sammen, igen andre med Trillebøre, nogen ogsaa med Mølleposen paa Nakken. Da var der i Sandhed Liv og Røre. Mors Kaffekedel var ofte i Sving, og vi Drengene var naturligvis parat med at spænde for og fra. Mange af disse Møllegæster var morsomme og ejendommelige Personligheder. Saa vankede der Drikkepenge. En 2-Øre eller højt regnet en 5-Øre var jo en hel Formue. En Møllegæst, hvis Navn jeg desværre ikke kan huske, holdt jeg mig altid til, fordi han var saa morsom; tilmed kunde jeg være nogenlunde sikker paa 5-Øren. En Dag hjalp jeg ham at spænde Studene for. Da han samlede Tømmen sammen, holdt han sin ene Haand tæt ved Studenes Bagparti. Han blev ved at snakke og mærkede ikke, at Studen løftede Halen. Manden mærkede ikke noget, men klemte Haanden endnu fastere om det, Studen afleverede. Jeg var bristefærdig af Latter. Endelig opdagede han Miséren, men lo lige saa stærkt som jeg og sagde: »A tøves nok, te mi Haaend bløw saa warm«.

Møllens Kapacitet var betydelig. Der var baade Gruttekværn, som kunde omstilles til Behandling af Rug til Fremstilling af Rugmel og Sigtemel, Valsekværn, Boghvedekværn og Pillekværn til Behandling af Byg til Byggryn.

Ofte har jeg staaet og betragtet det store Vandhjul, naar Stigbordet blev løftet, og Vandet styrtede ind i Vandskufferne og tvang Hjulet rundt og dermed hele Møllværket, og naar Vandskufferne udløste Vandmasserne med Skum og Sprøjt i pragtfulde Kaskader i Møllebækken, hvis Vand løb ud i Klejtrup Sø ca. 7 km borte. Over Mølleløbet stod 1764.

Gaardens Bygninger bestod af 2 Stuehuse, det gamle, der laa nedenfor det nye, hvor op til førte en Trætrappe med Gelænder, bestaaende af 6 Trappetrin. Naar jeg husker den Trappe saa godt, hidrører det fra, at jeg som mindreaarig, naar ingen havde Tid til at beskæftige sig med mig, blev bundet til Trappestolpen med en Snor, hvorefter man overlod mig nogle Sten og noget Sand. Saa kunde jeg more mig, som jeg havde Humør til. Denne Forsigtighedsregel foranstaltedes, for at jeg ikke skulde falde i Mølle-dammen og drukne.

Far lod opføre en ny Stald til Fækreaturer og Heste. For var der

en gammel Staldlænge, der var opført tværs over Gaardspladsen, og delte den i to Afdelinger. Nu er Gaardens Bygninger nyopførte af den nuværende Ejer, Arne Busk, Søn af afdøde Seminariefors­tander Busk, Odense. Kun Kornladen staar endnu — den er opført af Kampesten.

Far var en afbalanceret og venlig Personlighed. Smil og venlige Ord havde han gerne tilovers for sine Omgivelser. Jeg har aldrig set ham forløbe sig. Jeg har engang været Vidne til, hvorledes han blev overfuset af en Mølle­gæst, der skældte ud over, at der var for lidt i Mølle­sækken. Far sagde ikke noget til Overfusningen. Han kunde godt blive vred og straffe — han har straffet mig to Gange, men det var jo nød­vendigt. Han var god til at fortælle Træk og Begivenheder fra sin Barn­doms- og Ungdomstid.

Han fortalte, at han som Dreng vogtede Faar ude i Heden. Pludselig stødte han paa en Bunke Klude i Lyngen. Han løftede Kludene op og fandt — et sovende Barn. Barnet sov trygt — det dampede af Varme. Han dækkede Barnet til igen og fjernede sig. Barnet var et Taterbarn, hvis Forældre boede et Stykke længere ude i Heden. Faderen blev kaldt »Hedekukken«. Forældrene havde nok været ude at plukke Tyttébær og lagt Barnet fra sig. Engang havde Far forskaffet sig en Pels, hvis Pelsværk stammede fra en Ræv, som han rimeligvis selv havde skudd. Indvendig blev Pelsen foret med uklippet Faareskind. Arbejdet med Pelsens Fremstilling foregik i Hobro. Han var selv i Hobro for at hente den, og da det var koldt, iførte han sig den paa Hjemturen. Han var ene i Vognen. Alle Vegne, hvor Far kom frem, tog Folk ærbødigt Hatten af. Dette morede Far meget. Folk troede jo, at han var Præst, Doktor eller Dyr­læge. Far sagde med et smøret Smil, da han kom hjem: »Det var Pelsen, Folk »hattede« af, ikke mig«.

Mor var en sjældn dygtig Husmor med meget at bestille. Der var jo den store Husholdning med Tjenestefolkene og den store Børneflokk. Naar Møllesvendene »bildede« Møllestenene, hvilket altid skete om Natten, da Møllen skulde gaa om Dagen, rejste Mor sig af sin Seng midt om Natten og gav Møllesvendene Kaffe. Rent og skuret og pudset skulde der være alle Vegne, ogsaa naar det gjaldt os Børn. De Renselsespro­cesser, vi sommetider var Genstand for, var ofte mere, end vi var begej­strede for.

Far og Mor drev ikke megen Selskabelighed. Dog mange Mølle­gæster, der skulde vente paa at faa Mølleposerne med hjem igen, stiftede tit Be­kendtskab med Mors Kaffekande; men een Gang om Aaret var der Gilde i Lille Mølle, og det var paa Fars Fødselsdag den 25. Nov. Denne Fest forberedte Mor længe, baade med Stegen og Brasen og Pyn­ten op, og vi Børn var meget spændte, hvem alle de fremmede Gæster var. Og

der var ogsaa Fest, naar Mors Familie fra Hvam og Hobro kom paa Besøg. navnlig Familien fra Hobro var vi spændt paa. Det var en fin Købmandsfamilie (Købmd. N. Sørensen), der kom kørende i Landauer.

Mor gjorde det særlig festligt Søndag Morgen. Til Hverdag fik vi enten Øllebrød eller kogt Mælk med brækket Brød. Til Øllebrøden fik vi gerne en Spegesild, og til Mælkebrøden fik vi et Stykke Ost, men Søndag Morgen fik vi Kaffe med Hvede- eller Sigtebrød og Dug paa Bordet.

Mor var mere urolig anlagt end Far, og skulde der tales Donner til os, var det gerne Mor, der tog Affære. Hun kunde ogsaa straffe os; men hun var saa bedrøvet over det. Det var værre end Kløene. Paa et Omraade røgtede hun sit Kald som Mor med hellig Alvor og Kærlighed. Vi kom ikke i Seng om Aftenen, og hun slap os ikke ud om Morgen, uden hun havde bedt Aften- og Morgenbøn med os, indtil vi selv kunde Morgen- og Aftenandagterne med Husets Folk og de voksne Børn var altid Fars Opgave.

En Morgen stod jeg foran Mor, for at jeg skulde bede Fadervor, saa hun hørte derpaa. Hvad nu Grunden var, men der var noget vist — i mine Øjne — komisk ved Mors Ansigt og Positur, som bevirkede, at jeg kom til at le midt i Fadervor. Da blev Mor meget bedrøvet over min Opførsel; men siden den Morgen har jeg vidst, hvilken hellig Ting Fadervor er.

Mit Barndomshjem var altid præget af kristne Grundprincipper; men da Far var i 60 Aarsalderen, og Mor var jo 12 Aar yngre, blev de begge omvendte, troende Mennesker, og det prægede mine Forældre stærkt Resten af deres Liv.

Fars og Mors Kristendom var ikke en Pyntekristendom; det var noget, de havde med ud i Dagliglivet. Det var Mor magtpaaliggende at vidne om Jesus for de Mennesker, hun kom i Berøring med. Mange blev vrede paa hende, men de respekterede hendes Kristendom. Foruden sine egne Børn og Børnebørn havde hun en lang Række Sager og Personer at bede for, saa hendes Bedestund tit overskred en hel Time. Det har jeg selv været Ørenvidne til.

Var Far og Mor forskellige i Sind, var de det ogsaa i Skind. Far var blond og lys med blaa Øjne. Mor havde sort Haar og brune Øjne, men disse Øjne kunde være saa milde, saa de varmede helt igennem en. Ved bestemte Lejligheder glemmer jeg aldrig Mors Øjne, og det var, naar jeg skulde i Skole eller i Byen for Mor, sagde hun altid saaledes: »Lad mig nu se, du skikker dig godt, Anders Christian«. Det var som hendes Øjne hvilede paa mig, længe efter, at jeg var kommet uden for Synsvidde.

Far og Mor var betydelige Pædagoger uden at vide det. Tre Ting lærte

de os Børn: *At lyde, at arbejde, at bede*. Dette var i Sandhed den bedste Arv, Far og Mor overhovedet kunde give os.

Jens Hoppe havde i sit første Ægteskab med Kirsten Padersdatter en Datter — som nævnt — *Ane Oline Hoppe*, født 1862. 1882 blev hun gift med Mathias Jensen Vammen af Hvornum. Efter at han havde været Forpagter af Varnum Vindmølle, købte han en lille Hedeekjenddom — med et meget lille dyrket Omraade — i Snæbum Sogn.

Han overtog den med to magre Køer og *een* Huslænge. 20 Aar senere var Heden opdyrket. Gaarden bestod nu af 3 Længer, 20 Kreaturer og 3—4 Heste, samtidig med, at de havde opfodt en Børneflokk paa 10 Børn. 4 Sønner rejste til U. S. A., hvor 3 af disse er Præster og 1 Farmer. Resten bor her i Landet. 2 andre Sønner er Gaardmænd, 3 Døtre er gift med henholdsvis en Haandværker, en Banefunktionær og en Købmand. Mathias Vammen købte i 1914 Lille Mølle af min Broder, Daniel Hoppe, men solgte den igen i 1924 til fornævnte Arne Busk. M. Vammen døde i 1926, og hans Enke i 1944.

Med sin anden Hustru, Ane Christensdatter, havde Jens Hoppe følgende Børn:

1. *Christen Daniel Hoppe*, f. 10. Juli 1867. Den 1. November 1892 overtog han Lille Mølle efter Far. 1894 blev han gift med Ane Sofie Vesterthjele af Brøndum. Solgte allerede 1896 Lille Mølle til sin Broder, Daniel Hoppe, og overtog sin Svigerfars Gaard i Brøndum. Senere solgte han ogsaa denne Gaard til en Svoger. Derefter var Chr. D. Hoppe Købmand, dels i Hvam og dels i Klejtrup. Af tre Børn er to Sønner Lærere og en Datter, *Anna Hoppe*, gift med Børnehjemsforstander Just Christensen i Fastrup i Vammen. Af de to Sønner er *Ejner Hoppe* Lærer i Grandløse ved Holbæk, og *Johannes Hoppe* Lærer i Christianshede ved Bording. Chr. O. Hoppe døde 1933.
2. *Magdalene Hoppe* f. d. 21/4 1869, blev 2/11 1892 gift med Jens Christensen (Hansen). Ved Giftermaalet overtog han Faderens Gaard i Hvornum, som han drev i 12 Aar. Efter den Tid var han Murermester, til han døde i 1945.
3. *Daniel Hoppe* f. 2/10 1870. Som foran nævnt overtog han Lille Mølle i 1896 efter sin Broder, giftede sig samme Aar med Ane Nielsen af Kgs. Thisted, f. 1871. Hun døde 1913. De havde en Søn *Ingvard Hoppe*, som døde ung. Det var, mens Daniel Hoppe ejede Lille Mølle, at han lod Mølledammen udtørre igen paa Grund af Klage fra Lodsejeren over den høje Vandstand, som berørte tilstødende Enge. Min Broder modtog et Bud paa 3000 Kr. i 1906 for at udtørre Dammen og lod bygge en stor og kraftig Vindmotor til

at drive Møllen med; men Mølleriet var alligevel ødelagt, og Lille Mølle var en Naturskønhed og Naturrigdom fattigere. Som nævnt solgte Daniel Hoppe Lille Mølle til Mathias Varnum og døde som Købmand i Randers 1926.

ad 2. Af Jens Christensens og Magdalene Hoppes 4 Børn er en Søn, *Edvard Christensen* Murermester i Hvornum, en anden Søn, *Christian Christensen*, er Lærer i Fredensdal i Vendsyssel, en Datter, *Helcne Christensen* er gift med en Købmand, og en Datter, *Anna Christensen* er ugift. (Nu 1948 gift).

4. *Kirsten Marie Hoppe* f. 17/7 1873. Hun blev 8/10 1898 gift med Gdr. Thomas Vad, Vadgaarden, Hvornum Sogn. De havde 6 Børn. En Datter, *Agnes Vad*, er gift med Jens Nørlem og bor i Vadgaarden. *Nikoline Vad*, gift med Gdr. Chr. Bagger, Fristrup, Klejstrup Sogn. *Marie Vad* er gift med Gdr. Niels Andersen, Kgs. Thisted, som først var gift med en Søster til fornævnte Børn, *Olga Vad*, men hun døde. Gdr. Niels Andersen bor i Kgs. Thisted. En Søn *Kristian Vad* ejer en Gaard i Roum.

Den yngste Søn, *Jens Peter Vad*, tog *Præliminæreksamen fra Hvidbjerg Realskole 1927. Student fra Ribe 1930, cand. theol. 1942 med Laud.* Samme Aar udnævnt til Sognepræst for Røsnæs Menighed ved Kalundborg. 1939 gift med Elin Brandi-Hansen, Datter af Overinspektør Brandi-Hansen, Hvidbjerg. 3 Børn.

5. *Madsine Birgitte Hoppe* f. 14/2 1877, gift 1900 med Murer Niels Johannesen, Hobro. To Børn, en Søn, *Regner* og en Datter. Sønnen døde i en tidlig Alder. Datteren, *Birgitte*, efter hvis Fødsel Moderen døde i 1911, er i København.
6. *Anna Kirstine Hoppe*, f. 7/10 1879, blev gift 1902 med Søren Kjær fra Vasegaarden, beliggende tæt ved Lindum Aa. Søren Kjær var Postbud i Hobro, men døde allerede i 1916. I Ægteskabet var fire Børn, *Axel Kjær*, der er Købmand i Nærheden af København. *Valborg Kjær* er gift med Bankassistent Hessellund i Birkerød, *Jens Kjær*, er Kriminalassistent i Randers.
7. *Anders Christian Olsen Hoppe*, f. 26/5 1881, gift 28/10 1904 med Anne Nielsen, Datter af Sognefoged, Gaardejer Niels Nielsen af Nebel, Vorbasse. I dette Ægteskab er 8 Børn; men disses saavel som min Hustrus og mine egne Forhold skal omtales længere fremme.
8. *Jens Johansen Hoppe*, f. 5/3 1883, gift 1908 med Anna Marie Bagger, Datter af Gdr. Chr. Bagger, Fristrup. I Ægteskabet er 5 Børn, tre Sønner og to Døtre. *Karl Hoppe* ejer en Gaard i Rødding ved Viborg, *Aage Hoppe* er Købmand. *Karen Hoppe* er gift med en

Tømrer. Tvillingerne, *Anna Hoppe* og *Ejner Hoppe*, er endnu hjemme.

Jens Hoppe ejede først en Gaard i Faarup ved Randers, dernæst »Sofienlund« i Hvem. Dernæst ejede han »Vansøgaard« i Rødning ved Viborg i en Aarrække, hvorefter han købte en lille Gaard i Overlade tæt ved Viborg. Foruden disse 8 Børn havde Far og Mor yderligere to Børn, en Søn og en Datter. Sønnen, *Ole Christian Hoppe*, f. 1865, døde i en Alder af 12 Aar — 1877 — af Difteritis. Datteren, *Ane Kirstine Hoppe*, f. 1875, døde i en Alder af 6 Aar — 1881 — af Hjernebetændelse.

Jeg er nu kommet saa langt, at jeg vil omtale min Hustru, mine Børns og mine egne Forhold. Da disse Oplysninger formodentlig kun interesserer den allernærmeste Part af Slægten, bliver disse Meddelelser af meget personlig Karakter. Jeg vil begynde med nogle Oplevelser og Tildragelser, der staar saa klart i min Erindring, der som i et Lysglimt omfatter et snævrere eller bredere Bevidsthedsomraade, og som bekræfter, baade hvor tidligt, og hvor klart et Barnesind kan opfatte Ting og Begivenheder skarpt og tydeligt.

Min første tydelige og klare Erindring, jeg har fra min Barndom, angaar en Begivenhed, som meget nemt kunde have faaet en tragisk Afslutning. Dato og Aarstal vedrørende denne Tildragelse har jeg fra Far og Mor. Det var d. 26. Nov. 1883, Dagen efter min Fars Fødselsdag, hvor der endnu var nogle Gæster (af Familien) tilbage, som havde overnattet. Jeg var altsaa paa dette Tidspunkt nøjagtig 2¹/₂ Aar gl., et Bevis paa, hvor tidligt et Barn kan huske. Vinteren var indtruffet tidligt det Aar. Der var Is paa Mølledammen, undtagen i Midten, hvor Vandstrømmen var stærk, naar Møllen gik. Mine ældre Søskende havde faaet Lov at løbe paa Isen paa modsat Side, hvor Møllegaarden laa. Der var den største Isflade. Jeg var ogsaa kommet med; men uden at jeg bemærkede det, var mine Søskende gaaet i Land. Jeg vilde da ogsaa hjem, men uden at ane nogen Fare, gik jeg lige tværs over og plumpede naturligvis ud i den dybe, kolde Strøm. Ingen lagde Mærke til det, undtagen en Møllægæst, vor nærmeste Nabo, Anders Larsen. Han saa ikke, jeg plumpede i, men opdagede noget ude i Strømmen, der laa og plaskede. Han troede først, det var en stor Fisk, men saa snart, at det var et Barn. Hurtig løb han ud paa Isen, men i Nærheden af Strømmen var Isen tynd og kunde ikke bære ham. Saa lagde han sig ned paa Isen og mavede sig frem til Isens Kant. Jeg havde været nede et Par Gange og var ved at drive ind under Isskorpen. Jeg laa og slog ud med Arme og Ben. Anders Larsen greb efter mit Hoved for at faa fat i Haaret, men Haaret var nylig klippet af. I samme Øjeblik slog jeg ud med den ene Arm, og da fik han fat i min Lillefinger, og i alleryderste Øjeblik

fik han mig halet op paa Isen. Saaledes fortæller Anders Larsen selv om de faretruende Øjeblikke. Han fik mig bjerget længere ind paa Isen, og med mig i sine Arme løb han hjem med mig ind i Stuen, hvor det vakte den største Bestyrtelse og Forskrækkelse at se Anders Larsen staa i Døren med et halvdruknet Menneskebarn i sine Arme. Jeg blev naturligvis hurtigt klædt af, fik tørt Undertøj paa og kom i Seng og led forøvrigt ingen Overlast af den ufrivillige Dukkert i det iskolde Vand. Men der er det mærkelige ved det, at jeg tydelig kan huske tre Ting: At jeg laa paa Ryggen i Vandet; Himlen var blaa, og Solen skin-nede, ingen Frygtfølelse, men der var noget, der vilde blænde mine Øjne; det var naturligvis Vandet. Dernæst: da Anders Larsen løb med mig hen over Isen, husker jeg tydelig Vandet, der i Straaler drev af mig ned paa Isen, og endelig: Da jeg sad paa en Stol inde i Stuen med tørt Undertøj paa, medens Far og Mor, mine Søsken og Gæsterne var travlt optaget af at vise mig den allerstørste Interesse, hvad jeg fandt som den naturligste Ting af Verden; men det bekræfter sig: »To Engle smaa os følge, hvor vi gaa«. Tiden var endnu ikke kommet, da Gud vilde tage mig bort fra denne Jord.*)

En Søndag-Sommermorgen tog Mor mig ud af Sengen, satte mig i min bare Skjorte paa sin Arm og bar mig ud. Et Øjeblik stod hun stille paa det øverste Trin paa Trappenedgangen fra det nye til det gamle Stuehus. Hvilken Aabenbaring: Den blaa Himmel, Solens gyldne Lys, Fuglenes Sang, Træer og Blomster i al sin herlige Sommerpragt, og fremfor alt Mors søde Smil. Jeg glemmer aldrig dette Syn. Hvor vilde Mor hen? Ned til Møllekarmen, hvorigennem Vandet strømmede fra Mølle-dammen ind over Vandhjulet. Jeg skulde vaskes! Jeg skulde være ren og pæn til at modtage en Sommersøndags Herligheder.

En Middag i Sommertiden, da Far og Mor kom op af Middags-søvnen, blev der stor Forskrækkelse: Jeg var væk. Begivenheden fra 26/11 1883 stod i frisk Minde. Jeg havde leget sammen med mine Søsken, men borte var jeg. Der blev ledt og kikket ned i Mølle-dammen. Endelig opdagede en, at en hvid Skjorteflig stak ud af en Aalekiste, der var lagt paa Brinken til Tørre. Jeg var gaaet til en Side for at besørge et nød-vendigt Ærinde, men da jeg ikke selv kunde ordne mine Bukser, var jeg kravlet ind i Aalekisten med Bukserne om Hælene, hvor jeg saa var faldet i Søvn og var forøvrigt i bedste Velgaaende.

Engang havde min Søster Ane Kirstine og jeg været med Far og Mor kørende i By. Paa Hjemturen gik det rask, for Hestene var Følhopper,

*) Far gav Anders Larsen 50 Kr. som Løn for Redningsdaaden. Folk sagde saa: »Nu kan vi se, hvad Jens Hoppe takserer sine Børn til.«

der havde Føl hjemme i Stalden. Da vi kom til Gaarden, var Porten lukket. Far slap Tømmen og stod af for at lukke Porten op. Næppe var den aabnet, før Hestene for af Sted gennem Porten for at komme ind til Føllene. Far fik ikke fat i Tømmen. Hestestalden var lige for, men Døren var lukket. Hestene drejede saa til venstre op paa en høj Stenbro — vel 1 m høj — foran den gamle Staldbygning, der delte Gaardspladsen i 2 Halvdele. Hestene fortsatte i Løb henad Broen, der mødtes af den vestre Gaardlænge, hvorfra ingen Nedgang var. Det saa ud til, at Heste og Vogn og Passagerer — Mor og vi to Børn — skulde styrte ned fra den høje Stenbro, og hvad vilde der saa ske; men pludselig standsede Hestene med et Ryk og stod bomstille, og vi var reddet. Jeg stødte Panden mod den forreste Agestol, hvorved jeg fik en Bule. Det var det helc. »Den Gud vil bevare, er uden for Fare!«

En anden Gang var min Broder Jens og jeg stærkt optaget af at lege i Møllen; navnlig at gemme sig mellem Kornsekkene var en yndet Sport. Legen foregik i Overmøllen. Møllesvenden, som vi kaldte »Braakaal« (Bravkarl), fordi han var saa tro og dygtig, at Far gav ham 300 Kr. i aarlig Løn, var et udpræget Ordensmenneske og taalte ikke, at vi lavede Uorden. Uheldigvis kom vi til at vælte en Halmkurv med nypillede Byggryn. Vi blev hede om Ørerne. Vi søgte naturligvis efter at komme ud, inden »Braakaal« fik fat i os, men Dørene var lukkede paa Grund af Blæst. Saa sprang vi ad Trappen ned i Undermøllen, hvor der var et Hul i Muren ved Siden af Døren. Jeg slap lykkelig igennem; men min yngre Broder sad fast i Hullet, og jeg kunde ikke bjærge ham. Over dette Syn morede »Braakaal« sig saa kosteligt, at vi slap med Skrækken.

Min første Skoledag staar saa levende for mig, som var det i Gaar. Jeg kom i Skole 1. Maj 1886, altsaa næppe fyldt 6 Aar. Vinteren før havde min Søster Kirsten Marie lært mig Bogstaverne og at stave paa den snedige Maade, at jeg maatte se en herlig Billedbog, hun havde; men først stave, saa Fornøjelsen med Billedbogen. Jeg havde hørt af mine ældre Søkende, at »Degnen« havde noget, der kaldtes »en Tamp«, som det ikke var rart at stifte Bekendtskab med. Min Søster Ane Kirstine, der var 2 Aar ældre end jeg, var en Slags Hushovmester for mig. Jeg var ikke lidt beklemmt om Hjertet, da jeg indfandt mig paa Skolens Legeplads blandt de andre Rekrutter, og jeg løb ofte hen til Skolens Indgangsdør for at se, naar Degnen kom for at kalde os ind. Jeg stod netop der, da Lærer Nielsen viste sig. Da han fik Øje paa mig, smilede han saa venligt til mig, at al Skræk og Beklemmelse med eet var forsvundet, og vi blev fine Venner hele min Skoletid. Dog een Gang var vort Venskab lige paa Bristepunktet. Jeg var temmelig lattermild

af mig, som en Dag kom mig dyrt at staa. Vi sad fem Drengene paa hvert af de lange Skoleborde, og inde ved Væggen sad Anders, som kunde skære Ansigt og grine paa de pudsigste Maader. En Dag kom jeg til at sprutle af Anders. Før jeg vidste af noget, fik jeg af »Degnen« en Lussing, saa jeg saa langt mere end Sol og Maane og elleve Stjerner, og jeg maatte lide den Tort at sidde under det aabne Kateder med Front mod Klassen til Spot, Skam og Spe for hele Auditoriet. Dog havde jeg den Trøst, at »Grinebideren« sad ved Siden af mig. Til yderligere Beskæmmelse for min lidet flatterende Stilling, bristede mit ene Buksekne, og mit bare Kne stak ud af Hullet. For i nogen Maade at afbøde Fataliteten, dækkede jeg om Hullet med min ene Haand.

Lærer Nielsen var en dygtig Lærer, og vi lærte godt hos ham.

Jeg maa omtale Biskop Clausens (Aarhus) Visitats i Hvornum Skole Sommeren 1892. Vi var pyntede og spændte! Biskop Clausen var overordentlig højærværdig.

Lærer Nielsen kaldte os ind, og vi sad som paa Naale. Hans Minespil bar Præg af, at i Dag var der Alvor med i Spillet. Saa kom den lille Pastor Mikkelsen ind. Var Lærer Nielsen nervøs, var Præsten overnervøs, og saa faldt der en Bombe, som var ved at gøre os nervøse ogsaa. Under megen Gestikuleren og Trippen frem og tilbage paa Gulvet, gav han Lærer Nielsen den Ordre, at naar vi gik ud efter Bispevisitatsen, skulde vi en for en gaa frem foran Katederet, hvor Biskoppen paa det Tidspunkt vilde sidde, og nu kom det: Pigerne skal neje og Drengene skal bukke! Lærer Nielsen kastede et Fortvivlelsens Blik ud over sine uciviliserede Unger; thi denne Disciplin havde vi aldrig nogensinde stiftet Bekendtskab med. Naa, men der var ikke Tid til Øvelser i de for os kompromitterende Behændighedskunster. Vi maatte lade staa til. Det var noget andet end ellers, naar Præsten besøgte Skolen — i Frugttiden — saa havde han flere Kurvefulde af Æbler, som han rigeligt og rundeligt delte ud til os. Men i Dag. Hvordan vilde det gaa? For vi tænkte nu mere paa den fatale Bukken og Nejen end paa Religion og Danmarks-historie.

Biskoppen kom kørende i Landauer med liberiklædt Kusk og Tjener, og vi var bristefærdige af Benovelse. Da Biskoppen kom ind i Skolestuer, fo'r vi op som stukne af Bier. Med værdige Skridt gik han op og satte sig paa Katedret, og Visitationen kunde begynde. Jeg mindes ikke, hvordan Overhøringen forløb; men jeg husker, da jeg selv kom op i dansk Oplæsning. Jeg læste et Stykke op af Læsebogen, som handlede om en Vulkanø, Stromboli, tæt ved Siciliens Nordkyst. Jeg læste frimodigt uden at blinke Øens Navn med Betoning paa første Stavelse — altsaa Stromboli. Øjeblikkelig gav Biskoppen mig en kraftig Tilrette-

visning, som gik mig gennem Marv og Ben, at det hed Stromboli med Betoning paa anden Stavelse. Jeg glemmer det aldrig.

Saa kom Afslutningen. Det er mig ubegribeligt den Dag i Dag, at Biskoppen ikke mistede Kontenancen under den Forbidefilering; men han forandrede ikke en Mine, men betragtede Skuespillet i ophøjet, olympisk Ro. Mest komisk tror jeg nok Pigernes Præstationer tog sig ud. Nogle stod paa begge Fodsaaler og jumpede næsten helt ned til Gulvet, andre gjorde forgæves Forsøg med Vridninger med Kroppen bagover eller fremover eller til Siden. Drengene var sikkert ikke ret meget bedre. Nogle tog Tilløb for at give Bøjningen des mere Kraft, andre stillede sig op sidelæns og gav Biskoppen et overlegent Kast med Hovedet o. s. v.

Da vi slap ud paa Legepladsen, var vi ukultiverede Bondeunger lige ved at le vor Mave itu ved at tænke paa den kostelige Oplevelse.

Mine Oplevelser som Hjorddreng om Efteraaret maa jeg ogsaa røre ved. Medens Kreaturerne hele Sommeren stod i Tøjr, blev de alle, naar Kornet var i Lade, slaaet løs og maatte færdes overalt, i Kratskoven, Agermarkerne og Engene, men naturligvis under Bevogtning. I en Aarrække var jeg Hjorddreng, og det var en Festdag, naar Kreaturerne kom i Løsdrift. Saa var vi fri for »Flytning« af Kvæget og »Trækken« ud om Morgen og hjem om Aftenen. Kreaturerne tog selv Del i Glæden — navnlig den yngre Del af Flokken — ved at springe omkring og lave Løjer med hinanden. De var jo ikke vant til at gaa løse.*) Hjorddrenge Liv var ikke uden Spænding og morsomme Begivenheder. Naar Kreaturerne var medgørlige og ikke faldt for Fristelsen til at besøge Roemarken, var der Tid til mange interessante Ting. Naar min yngre Broder var med, byggede vi Jordhytter ind i Brinker og Skrænter med Ovn og Skorsten, hvor vi stegte Kartofler, som ogsaa kunde foregaa paa den flade Jord. Intet smagte saa godt, som de af os selv stegte Kartofler, selv om de var aldrig saa sorte. Hvorledes vi saa ud om Munden og i Hovedet efter »Festmaaltidet«, er det vist ikke værd at tale om.

Markerne, der tilhørte Lille Mølle, var for visse Afsnits Vedkommende, ret afgrænsede. Der var Koholmen, Lammeholmen, Kalveholmen, Mølleboet, Kræmmerjorden, Kratagrene, Voldene, den bløde Eng, Vesterkær, Enghaven. Naar Kreaturerne opholdt sig paa et af disse Omraader, kunde vi være ret trygge for deres Færden. Saa kunde vi med større Intensitet hengive os til Leg og Løjer. Det var ogsaa festligt, naar Mor eller en af vore større Søstre kom ud til os med »Mellemmaderne« og Øl. Det var, som Mellemmaderne smagte bedre at spise ude i Marken end hjemme. Blev »Flokken« balstyrig, havde jeg en vældig Hjord-

*) Om Aftenen, naar de vendte hjem med en fyldt Vom, var de mere astadige.

pisk, der kunde slaa et mægtigt Skrald. Men fremfor alt havde jeg en enestaaende Hjælper i »Trofast«, vor dejlige Hund, som vi havde tusinde Løjer med. Han kunde ordne Kreaturerne i en Haandevending. Vi lavede Seletøj til ham og spændte ham for en lille Vogn, som vore ældre Brødre havde lavet til os. »Trofast« fik desværre et tragisk Endeligt. Det ligger jo i Hundes Natur at gø ad Vogne og lign., der kørte forbi,

De to gamle Stuehuse:

og det var jo mange paa Grund af Mølleriet; men een kunde eller vilde ikke taale Trofast's Gøen, og det var Præsten (Pastor Mikkelsen). Vejen gennem Lille Mølle var Sognevej til Annekskirken (Snæbum), Trofast gøede som en rasende ad Præstens Vogn, navnlig fordi Kusken slog efter ham med Pисken. Præsten indgav Klage over Hunden uden at tale med Far eller min Bror om det, og en Dag kom der Ordre fra Herredsfogeden om, at Hunden skulde bindes i Lænke eller skydes. Trofast maatte saa lide den Tort at staa i Lænke, men det var saa ynkelig en Forestilling at høre paa Trofast's Klage fra Morgen til Aften, at min Broder af Barmhertighedsgrunde gav den en Kugle. Der var Sorg i Lille Mølle den Dag.

Jeg mindes tydeligt enkelte klare, solskinsfyldte Septembere, hvor Luften var fyldt med Flimmer og Varmedis. »Bejleren« (løse Spind af Edderkoppen) drev i den lune Vind, Kreaturerne laa døsige og tyggede Drøv, alt aandede Fred og Tryghed; men der var ogsaa stormfulde Dage, med Rusk og Regn. Kreaturerne skød Ryg og rykkede tættere sammen, og jeg maatte løbe omkring for at holde Varmen og havde ellers

et Hestedækket at svøbe mig ind i til Værn mod Regn og Kulde. Naar saa Far meldte, at nu skulde Kreaturerne bindes ind, var det næsten lige saa stor en Festdag som den Dag, de blev slaaet løs.

Sommertiden var en herlig Tid, men Vinteren havde ogsaa sin Charmé med Skøjteløb og Kanefart, Sneboldkampe, Travlhed med at lave Snemænd og Snehuler, men navnlig de lange Vinteraftener staar for mig med et Skær af Morskab, Arbejde og hjemlig Hygge.

Tiden var dengang anlagt paa megen Hjemmeindustri. Brygning, Bagning og Slagting var jo lige til. Byggen blev maltet paa »Køllen«, som gerne var et Fællesforetagende; men Vinteraftenerne blev for det meste anvendt til Tilberedning af Varer af Uld — vi havde gerne ca. 50 Faar — med at karte, spinde og strikke. En Del af Spindet blev sendt til Væveren, som af Uldspindet fremstillede Tøj til Beklædning, det saakaldte uopslidelige »Vadmel«. Saa en Dag kom Skræderen (mandlig) med Saks og Alenmaal og forpagtede mindst Halvdelen af det lange Spisebord, og saa forsynede han Husets Medlemmer — navnlig den mandlige Del — med solid og ofte ogsaa smuk — med forskellige Mønstre — Beklædning.

Det var Mors og Pigernes Vinteraftenbeskæftigelse; men ogsaa Far, Karlene og mine ældre Brødre havde deres. De »strøg Sins« af Rughalm til Tækkemateriale, dannede Halmbaand til Fremstilling af Halmkurve, og af tørrede Sumpsiv, hvoraf der voksede store Mængder i Kanten af Mølleeddammen, hvor der forøvrigt ogsaa voksede Tagrør i endnu større Mængder, flettedes Sivsko. Vi Børn sad ved Bordet og læste Lektier og Historier af Bøger, som vi desværre ikke havde ret mange af; men jeg husker, at da min Søster, Magdalene, kom til at tjene i Præstegaarden, laante hun Bøger af Præsten, som jeg læste med stor Begærlighed. Far havde ogsaa en Del af Pastor Daniel Hoppes Bogsamling, som jeg husker som tykke Bøger indb. i Læderbind. Jeg fik fat i et geografisk Værk af den Bogsamling, som jeg somme Tider lukkede mig ene ind i Gæstekammeret med, for at ingen skulde forstyrre mig i min Læsning. Om det skulde have været Aarsagen til, at jeg fik ug i Geografi til Lærereksamen, skal jeg naturligvis lade være usagt. Slap Bøgerne op, var der altid en eller anden fortællelysten Mund, der fortsatte med »Historier«, men det var gerne Spøgelseshistorier, der kunde faa Haarene til at rejse sig paa Hovederne af os Børn.

Mor var nu ikke altid begejstret for alt det Rod, som Far og Karlene lavede med deres Halm og Siv, men de maatte selv rydde op.

Vi havde ofte en Daglejer, som hed Hyld-Frederik. Han var fænomenal til at fortælle »Historier« om Ellefolk, Nisser og Trolde. Han paastod, at han selv havde set dem. De boede i »Store Hornshøj«, som

han — naar Nissefolket holdt Gilde — havde set staa paa »gloende Pæle«; men naar han fortalte om den »hovedløse So« i Svinebjerg Mose og om den »hovedløse Hest« i Svinebjergbakkerne, sank vort Mod ned under Nulpunktet, for vor Skolevej førte forbi den Mose og de Bakker; naa heldigvis saa vi aldrig noget til disse Gespenster. Derimod saa jeg noget andet en Aften, jeg var et Ærinde i By for Far, et Fænomen, der var knyttet megen Overtro til. Det var »Lygtemændene«.

Vest for Lille Mølle breder sig temmelig store Mose- og Engstrækninger sig, som er en Fortsættelse af den Dalsækning, hvori Lille Mølle Dam befinder sig. Langs disse Mose- og Engstrækninger er en Vej, som ligger noget højere end bemeldte Mose og Eng. Da jeg gaar den Vej den Aften, ser jeg pludselig nogle mærkelige Lyspunkter ude over Mosen — hvidgrønne — der hoppede op og ned eller bevægede sig med megen Hast til Siderne under en svag Hvislen. Folk sagde, at man skulde vare sig for at gaa efter dem, for saa faldt man i Mosehuller og omkom. Man kunde jo, hvis man var »gaaet vild«, tro, at det var Lys i Huse — »Lysene« stod nemlig ogsaa somme Tider stille, og saa var det naturligvis farligt at gaa efter dem. »Lygtemændene« kan vist forklares ganske naturligt derved, at »en opstigende Luftstrøm fra saadanne lavtliggende Jordomraader bliver lysende, naar den kommer i Berøring med den atmosfæriske Luft«. »Lygtemændene« kaldes ogsaa »Dunstlys«, »Gækkeild«, »Gøgleild« o. lg. Man bruger gerne Udtrykket »Lygtemænd« om noget upaalideligt, noget, man ikke skal gaa efter.

Salomons Leksikon siger, at Talen om »Lygtemændene« som en Kendsgerning er tvivlsom. Denne Udtalelse vil jeg protestere imod. Den Aften for ca. 57 Aar siden, saa jeg dem. Mange andre kan bekræfte min Erfaring.

Noget, som vi Børn saa hen til med Spænding og megen Forventning var Juleaften. Jeg tror nok, at mit Barndomshjem var et af de første, der indførte Juletræet som Juleaftens festlige Midtpunkt. Det begyndte allerede i sidste Halvdel af 1880erne. Det første Pust, som varslede Julens Nærhed, var, naar Far kørte til Hobro for at hente »Julesager«. Fjedervognen var helt fuld af disse Herligheder. Der var ikke noget, der hed Julegaver. Det var ikke Skik; men alle Julesagerne var til Mor, som skulde festliggøre Juleaften og Juledagene med dem. Saa var der Travlheden med Brygning, Bagning, Slagning og Rengøring alle Vegne baade ude og inde. Først var det et mindre Juletræ, der stod paa den ene Ende af det lange Bord. Til sidst blev det saa stort, at det stod paa Gulvet og naaede helt op til Loftet. Først maatte vi Børn gennemgaa en alvorlig Renselsesproces og fik Lov at trække i Søndagstøjet. Saa kom vore ældre Søkende og Møllesvendene og Tjenestekarlen ind,

højtidelige og spændte. Vi bevægede os paa en forunderlig stiltfærdig Maade. Der var Højtid i Stuen. Det lange Bord var dækket med hvid Dug med Tallerken til hver, og hvorpaa alle Julens spiselige Herligheder prangede. Først blev der sunget en Julesalme, efter at vi havde sat os til Bords. Først fik vi Hvedemelsboller med Smør og Paalæg, og vi Børn maatte jo holde igen, for der skulde jo være Plads til det efterfølgende: Risengrød og Stæg, Ribbensstæg og Medisterpølser og til sidst Juleøl, som jo var brygget med en særlig Aroma. Saa blev der taget af Bordet, og nu kom den straalende og festlige Oplevelse: Der stod det prægtige Juletræ med »Lys som Fugle paa Kviste«, som kastede sit Straaleskær ud paa os alle store som smaa og fik vore Øjne til at skinne som Stjerner. Nu gik det Slag i Slag med vore skønne Julesalmer om Jesusbarnet i Bethlehems Krybbe. Loftet var lige ved at løfte sig, saa prægtigt sang vi, og Far var jo en god Forsanger. Da Sangen var sluttet, kom der noget meget spændende. Der var jo ikke alene Lys paa Juletræet. Der var ogsaa Kræmmerhuse, Hjerter, Poser o. s. v. som hang paa det straalende Træ, og fristende spurgte: »Hvad tror du, der er i mig?« Det varede ikke saa længe, inden Gaaden løstes. Vi maatte ikke selv tage. Vore store Søstre skulde forestaa Uddelingen. Og hvilken Rigdom var der ikke i disse Hjerter, Poser o. s. v.: Bolcher, Figener, Dadler, Nødder og Pebernødder, og vi var ikke et Øjeblik i Tvivl om, hvad hele denne Herlighed skulde anvendes til, og det varede ikke længe, inden Posernes Indhold var nede paa et Lavmaal. Men nu kom Mor ind med en mægtig Kurv, fyldt med Pebernødder, og nu gik det løs med Spil om Pebernødder — »effen og ueffen« og den Slags.

Ingen Aften i det hele Aar gaar saa hurtig som Juleaften, og nu blev Bordet dækket igen. Vi skulde have Kaffe med dejlig »Søsterkage« til, og vi Børn ønskede, vi havde haft to Maver saadan en Aften, for der var ikke Plads til ret meget mere i den ene, vi havde.

Nu husker jeg ikke tydeligt, om det var Juleevangeliet eller det var et Andagtsstykke, Far læste til sidst, men en af Delene har det været, og saa sluttede den uforglemmelige Juleaften med endnu en Julesalme, og Far og Mor havde skænket os et Juleminde, som endnu staar saa levende for mig, og det har været med til at danne og præge mit barnlige Sind med Indtryk, som aldrig udviskes.

Inden jeg forlader Barnealderen, er der endnu et Par Ting, jeg maa røre ved. Et Foraar blev vi Børn enige om, at vi vilde have »Juletræ om Paasken!«

Jeg blev udvalgt til at drage op i Kratskoven, bevæbnet med Mors Brødkniv for at skaffe en Grangren til ovennævnte Formaal. Et mindre Omraade inde i Kratskoven var beplantet med Grantræer. Jeg sad snart

oppe i et af dem og filede løs paa en Gran, som jeg havde fundet passende. Pludselig gled Kniven, og den skar en dyb Flænge i min venstre Haands Tømmelfinger. Blodet strømmede ud; men jeg vilde ikke komme hjem med uforrettet Sag. Jeg lod Blodet løbe, og det lykkedes mig ogsaa at faa Grangrenen filet løs fra Træet. Jeg kom ned af Træet i en Fart og løb alt, hvad jeg kunde hjem med Grangrenen og den blødende Tømmelfinger. Jeg kunde godt mærke, at Blodtabet var mere end godt; men Mor, der var noget af en »Hjemmedoktor«, havde Forbindsstoffer, Karbol, Hoffmannsdraaber o. s. v. Hun hældte stødt Melis i Saaret og fik derved Blodet standset, hvorefter hun forbandt Fingeren. Trods denne Blodsudgydelse naaede vi vor Hensigt: *Vi fik Juletræ om Paa-sken*, men jeg har den Dag i Dag et tydeligt, hvidt Ar tværs over min venstre Tømmelfinger til Minde om min heroiske Skovhuggerfærd. En Dag i Aug. Md. 1892 — jeg hjalp ved at køre Korn ind — fik jeg ondt i Halsen. Jeg regnede det ikke for noget, men det blev værre. Min Mor saa mig i Halsen og opdagede et Par hvidgule Pletter. Det var nok Difteritis, hvad det ogsaa viste sig at være. Far og Mor huskede nok, at det var af den Sygdom, deres ældste Søn, Christian, døde for 15 Aar siden.

Far kørte straks til Hobro, hvor jeg blev indlagt paa Sygehuset. Jeg kom til at ligge paa et meget stort Rum højt oppe, og jeg var eneste Patient paa dette store Værelse. Lidt efter kom Doktoren, Dr. Magnus, som var en meget morsom gammel Herre. Ham kendte jeg godt hjemme fra, da han var vor Huslæge. En Nat — det var altsaa hjemme — vaagnede jeg ved — jeg laa i Slagbænken — at en pelsklædt Herre stod bøjet over mig og spurgte Far, hvad jeg skulde koste, for saa vilde han lave Pølse af mig — jeg har nok været ret godt i Stand. Jeg husker den Angst, der gennemfor mig ved Tanken om en saadan Behandling. Naa, det var jo Spøg, og efter at han havde tilset Mor, som var syg, var han snart ude af Døren. Det var forøvrigt ham, der tog imod mig en Kristi Himmelfartsdags Morgen 26/5 1881. Far havde kørt forgæves efter to Jordemødre. Saa bjærgede han Dr. Magnus. — Naa, det var en lille Afstikker. Da Dr. Magnus havde set mig i Halsen, gav han mig et Tjat paa Siden af Hovedet og sagde: »Du kommer dig snart, din Slubbert!« Saa gik han med sine altid »knirkende« Sko. Straks efter fik jeg en Kande dampende Vand at gabe over, Dampen skulde nok virke løsnende paa de gule Pletter, og efter et Par Dages Forløb kom jeg ned paa en af de almindelige Sygestuer. Det store Rum højere oppe var nok en Epidemifdeling. Paa den Stue, jeg nu laa, laa ogsaa en jævnaldrende Pige. Hun var et gruligt Pjathoved. Der var noget meget interessant. Det var Maden, men det var ikke altid, jeg kunde goutere den. En Dag fik vi

noget, der virkede som »levende Aaleunger«. Jeg kunde ikke faa det presset ned, og da jeg ikke turde levne noget tilbage, hældte jeg hele Herligheden ud af Vinduet, hvad vist ingen opdagede. Jeg fik senere at vide af mine ældre Søstre, at det var Macaroni. Snart kom jeg op, og jeg maatte færdes paa Gangen og ude i Sygehusets Have. Paa Gangen mødte jeg en saare elskelig Kvinde, »Søster Margrethe« — hun var Diakonisse — hun smilede til mig og snakkede saa venligt med mig og gav mig Billedbøger at se i og fulgte mig ud i Haven og viste mig Blomster og Træer; men nu kommer det vigtigste af det hele. Først det, at jeg kom saadan til at længes efter Far og Mor og dem derhjemme. Det blev værre og værre; saa en Aften, før jeg skulde i Seng, gik jeg ud og hen i en Krog og bad mit Fadervor. Mor havde sagt, at i Fadervor var alt, hvad vi trængte til, og jeg syntes, jeg trængte saa haardt til at komme hjem. Efter den Bøn blev jeg saa glad, og tænk — Dagen efter fik jeg Lov at komme hjem! — Børnenes Bøn kan Gud ikke staa for! —

Paa det Tidspunkt havde jeg — vist nok meget spagfærdigt — udtalt Ønsket om at komme paa Realskole. En saadan Skole var i Hobro. I Dybet af mit Sind havde jeg et dunkelt Ønske om engang at blive Præst. Mine Søsken støttede mig i dette Ønske; men Far afviste det, fordi han vist mente, at det kunde der ikke blive Raad til, endskønt han paa den Tid efter Datidens Forhold var ret velstaaende. Saa det Ønske maatte jeg lægge paa Hylden. Som en af de store Begivenheder i vor Tilværelse var at komme til Sommermarkedet i Hobro. Det Liv og Røre, der udfoldede sig, gjorde et mægtigt Indtryk paa mig. Basarer, hvor Alverdens Kram kunde købes, Kageboder, Gøglertelte, Karusseller o. s. v. Men det var smaat med Pengene. En Markedsdag havde Far solgt en Kvie og faaet 123,50 Kr. for den. De 50 Øre fik min yngre Broder og jeg til Delling. Økonomien maatte presses haardt, for at faa de 25 Øre til at naa rundt. Noget lignende, som naar Mor spilede et Stykke roget Kød ud paa vor Mellemmad, hvilket hun i høj Grad var en Mester i, syntes vi; men der blev da Raad til en svensk Sodavand og et Hjertebrød, og saa forøvrigt var det da gratis at se paa alle Herlighederne! Oppe paa Markedspladsen var der en Brølen og Brægen af Kvæget som ud af en Fortabelsens Jammer. Engang — som mindreaarig — var jeg blevet borte i dette Kaos. Jeg brølede om Kap med Kvæget. Da rakes der en Haand ud af Mængden. Det var min Fars. Jeg greb den, og min Brølen var med eet forstummet. Jeg kan ikke huske, om jeg kunde se Far; men jeg kunde mærke hans Haand, og det var mig nok!

I Forsamlingshuset i Hvornum blev der sommetider afholdt »Legestue« (Baller) ogsaa for Børn. Til at begynde med fik vi Lov at komme med,

og jeg var meget optaget af Dansen. Hvem jeg dansede med, var mig temmelig ligegyldigt. Jeg dansede for Dansens Skyld. Da Far og Mor blev omvendte, indtog de en meget afvisende Holdning overfor Dansen, og selv om jeg et Par Gange efter min Konfirmation var med til de voksnes unges Dans, følte jeg nærmest Afsky for disse »Legestuer«, dels fordi jeg vidste, at mine Forældre var bedrøvede over, at jeg var med, men navnlig af den Grund, at jeg syntes, at Tonen for manges Vedkommende var simpel og frastødende, og saa det utrolige Svineri! Støvet fra de unges Fodtøj hvirvledes snart op og fyldte hele Rummet med en graa Taage, saa der var ikke til at aande. Dansesalen var en veritabel Pesthule mere end paa een Maade.

Nu nærmede jeg mig Konfirmationsalderen, og mine Forældre ønskede meget, at jeg skulde konfirmeres af en troende Præst. Selv om Pastor Mikkelsen var meget fornærmet paa Far, blev det dog bestemt, at jeg skulde gaa til Præsten hos Pastor Petersen i Sønder Onsild, Naboegn til Hvornum. Jeg kom saa i Tjeneste hos Præstegaardsforpagteren et helt Aar med 20 Kr. i Løn! Det var andre Tider dengang! Men Vinteren skulde jo ogsaa mestendels bruges til Skole- og Præstegang. — Her mødte jeg mit Livs gode Skæbne, dels i Skolen, som jeg kunde mærke stod betydeligt højere end Skolen hjemme i Hvornum, men navnlig da i Pastor Petersens Konfirmandstue. Hvor var denne Præst en *levende* kristen Personlighed! Hvor kunde han gøre Bibelen levende for os. Mit Hjerte aabnede sig for Bibelens Herlighed som en Blomst i Maj og inddrak dens Liflighed. Engang talte han med os, hvad vi vilde nøjes med, naar vi blev rigtig voksne. En Dreng svarede: »Et Hus og et Par Stude!« Pastor Petersen lo. Saa spurgte han mig. Uden at betænke mig ret længe svarede jeg: »Naar vi har Føde og Klæder, skulde vi dermed lade os nøje«. Det var jo ikke noget særlig dybsindigt Svar, men Præsten roste mig meget for Svaret. Men han oplyste os om mange andre Ting. saa vor Horisont udvidede sig. En Dag var han Vikar i Skolen, fordi Lærer Nørring var ude at rejse. En saa levende Undervisning f. Eks. i dansk Oplæsning — Forstaaelseslæsning — var jeg meget betaget af. Lærerens Søn — Johannes — en lille skidt vigtig, forkælet Knægt, var vant til at have Frisprog i Skolestuen hos Faderen. Da Johannes optraadte, som han plejede, gav Præsten ham en Lussing, saa han trimlede. Vi godtede os over den Dukkert, som den forkælede Vigtigper fik. Den Vinter blev jeg Skolekammerat med Baneformand Søren Jensens Søn, Anton Jensen — den senere Pastor A. Krogsøe — en Tid Seminarieforstander i N. Nissum. Banefmd. Søren Jensen var en meget duelig og en meget yndet Søndagsskolelærer. Naar Søren Jensen fra S. Onsild kom, strømmede vi Børn sammen i Hundredevis for at høre ham.

Min Konfirmationsdag blev uforglemmelig! Da jeg i Kirken aflagde mit Konfirmationsløfte, saa jeg Pastor Petersen frimodigt ind i Øjnene, og jeg lovede i mit Hjerte, at jeg vilde tjene »den treenige Gud til min sidste salige Stund«. Og det var mit faste Forsæt, at jeg vilde holde mit Løfte. Det var d. 21/4 1895.

Det næste Aar tjente jeg hos en Gdr. Chr. Hermansen, S. Onsild. Det var ældre Folk, og de havde ingen Børn. Hans Kone havde været Husbestyrerinde hos ham, fra den Gang hun var i Tyverne; men han kunde først bekvemme sig til at gifte sig med hende, da han var 57 og hun 55 Aar gl. Det var et godt Sted at tjene. Vi fik en god Behandling og en meget god Kost. Der var to Karle og to Piger foruden mig.

Jeg tror, at Chr. Hermans og hans Kone godt kunde lide mig. En Dag hen paa Efteraaret var jeg beskæftiget med at fylde Gødning, hvilket jeg klarede bravt, saa Læsset var færdigt, naar Andenkarlen kom med den tomme Vogn. Jeg var endda kun 15 Aar gl. Da kom Chr. Hermansens Kone ud til mig og sagde i fuldt Alvor: Anders Christian, vil du blive hos os, skal du arve os«. Det var fristende. En fin og god Gaard! Men jeg gik jo med min Læselyst i Sindet. Skulde jeg tage mod Tilbudet, maatte jeg jo sige Farvel til Bogen. Jeg kunde ikke sige ja, selv om jeg kunde mærke, at Chr. Hermansen og hans Kone ikke var tilfreds med Svaret.

Næste Aar igen tjente jeg hos min Broder, Daniel Hoppe, som havde overtaget Lille Mølle efter min ældste Broder, Christen Hoppe.

Da brød mit Ønske igennem om at faa Lov at læse til Lærer, da det med Præsten ikke blev til noget. Far og Mor var nu tværtimod ivrige i at tilskynde mig i mine Fremtidsplaner.

Højskoleforstander K. Herskind, der lige havde forladt N. Nissum Seminarium, havde købt Rønde Højskole af Uffe Birkedal (en Søn af Vilh. Birkedal), der havde oprettet Skolen, men kunde ikke faa den til at gaa, var den Sommer (1897) paa en Møderejse paa min Hjemegn for at agitere for sin Skole. Han vilde ogsaa oprette en Præparendklasse, der forberedte unge Mennesker til Seminariet. Ham talte Far med, og det blev saa bestemt, at jeg skulde begynde som Elev paa Rønde Højskole d. 1/11 1897. Dermed begyndte et helt nyt Afsnit af mit Liv.

Denne Tid paa Rønde Højskole fik en meget stor Betydning for mig — ikke alene læsemæssigt. Jeg fik en meget grundig og dygtig Forberedelse til Seminariet, hvor K. Herskind og Lærer Julius Petersen, som ogsaa havde været Seminarielærer paa N. Nissum Seminarium, begge to var fremragende og dygtige Lærere; men ogsaa aandeligt fik mit Ophold der en ganske afgørende Betydning for mig.

Til min Skam var mit Konfirmationsløfte blegnet noget for mig,

men her paa Rønde Højskole kom det til et virkeligt religiøst Gennembrud med mig. I Decbr. Md. tæt ind mod Jul gav jeg Jesus mit Hjerte — 16 Aar gl. — *saaledes at jeg vidste det*, og siden har han ikke sluppet mig — min trofaste Frelser. — Som en indskudt Bemærkning: Jeg har den Glæde, at min unge Dattersøn — Christian Odgaard nu 50 Aar senere færdes paa de samme Enemærker som Elev paa Rønde Gymnasium.

Da jeg var færdig paa Rønde Højskole d. 1/8 1898, var jeg endnu for ung til at komme paa Seminarium. Man skulde være 18 Aar for at komme der. I Aug. 1898 besøgte jeg Thy, idet 5 af mine Højskolekammerater var heroppe fra. Jeg anede ikke dengang, at jeg skulde lægge min Manddomsgerning netop i Thy.

Jeg havde bestemt — i Forstaaelse med Far og Mor — at jeg vilde addannes til Lærer paa N. Nissum Seminarium. Der skulde jeg først møde 1. Maj 1899 for at deltage i et Repetitionskursus inden Optagelsesproven. Jeg var da saa heldig i den mellemliggende Tid at faa et Par Vikarpladser, dels i Vinstrup Skole, Dalbyover Sogn v. Randers og dels — mærkværdigvis og lykkeligvis — v. Rønde Kommuneskole. I Vinstrup følte jeg mig meget ene, fordi Egnen var saa død i aandelig Henseende. Den gamle Lærer (Gregersen) jeg var Vikar for — han var syg — var en renlinet Rationalist. (trods min Ungdom (17 Aar gl.) indlod jeg mig i Diskussion med ham. I en saadan Diskussion citerede jeg Paulus. Gregersen udbød: »Paulus, er De virkelig saa naiv at tro, hvad Paulus siger«. Han var ellers flink over for mig. En Aften spurgte hans Frue, om jeg ikke vilde med til Dans i Forsamlingshuset, hvilket jeg benægtede. Hun sagde da: »De er da en underlig Kartoffel«. Der var jeg i Nov. og Dec. Maaned, og jeg var ikke ked af at rejse derfra. Dalbyover og Dalbyneder havde ellers paa det Tidspunkt en troende Præst, Pastor O. Steenstrup.

Fra 1/1 1899 kom jeg saa til Rønde igen som Vikar for Andenlæreren, Lærer Kallesøe, der var syg. Lærer Kallesø blev forflyttet til 1. Febr. til Ikast, og jeg blev saa antaget som Vikar i det ledige Embede til 1. Maj 1899 — i Henhold til en højtidelig Skrivelse fra Skoledirektionen, som jeg er i Besiddelse af den Dag i Dag.

Jeg var godt kendt med Skolen og Børnene, idet jeg Aaret i Forvejen var gaaet til Praktikundervisning under Kallesøes og Toubros (Førstelæreren) dygtige Ledelse. Navnlig Kallesøes Undervisningsmetoder har under hele min Lærervirksomhed været forbilledlig for mig. Jeg havde fire *gode* Maaneders Arbejde i Rønde Skole den Vinter. Børnene var ualmindelig flinke og dygtige. Efter Eksamen gav Provsten (Hansen) mig en meget fin anbefaling, idet han bl. a. skrev: »..... Hoppe op-

træder i Skolestuen med en Modenhed og Myndighed, der er langt ud over hans Alder«. Jeg var dengang 17 Aar gl. Det var i Sandhed ogsaa en »grøn« Lærer. Jeg spiste hos en Postkontrahent, i hvis hyggelige Hjem jeg tilbragte mange behagelige Timer. Det var troende Folk. Jeg var ogsaa hyppigt oppe paa Højskolen. Lærer Andreassen, som var Lærer der, senere Seminarieforstander i Nissum, inviterede mig til at holde Foredrag for Højskoleeleverne. Jeg har maattet være utrolig naiv, for jeg sagde ja, og — trods min Ungdom — holdt jeg nogle geografiske Foredrag om Grønland. Om Højskoleeleverne har faaet noget ud af det, skal jeg lade være usagt.

Den 1. Maj 1899 holdt jeg min Entre paa N. Nissum Seminarium, hvor jeg — foreløbig — kom ind i en mere fast og planmæssig Tilværelse.

Semianriets Stifter (1892) og Forstander Ad. L. Hansen tog overmaadé elskværdig imod mig, og den lille, iltre og levende Præsteskikkelse gjorde egentlig et ejendommeligt Indtryk paa mig; men jeg gjorde senere den Opdagelse, at selv om han var en lille Mand, var han et stort Menneske.

Efter at have overnattet i Præstegaarden, traadte jeg næste Morgen ind i Elevkredsen paa N. Nissum Seminarium, en broget Flok, saare forskellig baade i Udseende, Klædedragt og Temperament. En af de allerførste, jeg lagde Mærke til, var »røde Mads«, som jeg senere erfarede var hans Kendingsnavn; han var meget stærkt fregnet og havde rødt Haar — derfor ovennævnte Udtryk. Han gik i et Par Benklæder, hvis Buksebag var bødet med en Lap af en helt anden Farve end Benklædernes.

Den første Time havde vi Lærer Christiansen — senere Navneforandring til Essendrop. — Det var en Historietime. Emnet var græsk Mytologi.

Han talte om Prokrustenes, en Kæmpe, der overfaldt de vejfarende, slæbte dem til sin Hytte, for at de skulde overnatte der. Han havde en Seng -- Prokrutessengen — hvortil *alle* skulde tilpasses. Var de for lange, huggede han et Stykke af dem, og var de for korte, strakte han dem. til de ulykkelige Fanger blev lange nok. Lærer Christiansen sammenlignede Prokrustenes med Socialdemokratiet, hvis Tilhængere alle skulde være *ens*. Hr. Christiansen har aabenbart ikke været Socialdemokrat! Efter Repetitionskursusets Afslutning, var der Optagelsesprove. Jeg bestod med mg×.

Det vilde føre alt for vidt at omtale alle de levende Enkeltheder, som mit treaarige Seminarieliv bestod af; men jeg maa sige, at den Betydning, som N. Nissum Seminarium fik for hele min Fremtid som Men-

neske, Lærer og som Kristen, blev langt større, end jeg i disse tre Aar kunde ane og fatte. Vi var ikke Genstand for nogen paagaende eller ensrettet Paavirkning; men det »laa i Luften«, at Tonen i den Livsudfoldelse, som gav sig til Kende gennem Lærerspersonlighederne, Kammeratskabet, Undervisningen, havde en egen Farve og Understrøm af kristne og evige Værdier, og det Motto, som Pastor Hansen havde givet Seminariet i sin Start — *Bed og arbejd!* — var som en Bekendelse, som ad skjulte Veje virkede paa os. En mere levende og livsglad Ungdom, som i hine Tider færdedes paa N. Nissum Seminarium — jeg tror, det samme er Tilfældet den Dag i Dag — tror jeg ikke noget dansk Seminarium kan overtrumfe. Forholdene med Hensyn til de ydre Rammer var dengang mere barske og primitive end nu, men det er ikke døde Ting, der skaber Liv, det er Aanden, der gør levende. En af mine Lærere maa jeg dog nævne, der fik en ganske særlig Betydning for hele min Udvikling i disse tre Aar. Det var cand. theol. Nikolaj Faber Strøm, Dattersøn af Biskop Faber, Odense. Søn af den bekendte Naturforsker, Vincens Strøm, der var Overlærer ved Katedralskolen i Odense.

Hans fine, kultiverede, uselviske Personlighed maatte virke smittende paa os Seminarieelever. Punktighed og Akkuratesse med vort Arbejde forlangte han af os; men han stillede de samme Krav til sig selv. Han virkede næsten mere ved sit Eksempel end ved sine Ord, og hans Morgenandagter viste os ham som en ydmyg, troende Kristen, saa han ogsaa ad den Vej blev en Inspiration for os. Han var Lærer i Dansk og Historie. Han var uforlignelig til at lukke op for det Guld, der er gemt i dansk Litteratur. Han havde navnlig stor Forkærlighed for Guldalderens Digtning. Han lærte os, at »Dansk« var et fint og smukt Sprog, som vi skulde lære at behandle varsomt og nænsomt. Fine og spidse kunde hans Bemærkninger være under vore Stile. F. Eks. skrev han under en af mine Stile: »Denne Stil udmærker sig mere ved, hvad den kunde være blevet end ved, hvad den er«. Det var jo hans Facon til at dukke os med den ene Haand og saa trække os op med den anden. Engang havde jeg faaet en Byld under min ene Fod. Det var om Vinteren. I den Tid, jeg havde den daarlige Fod, stod Cand. Strøm op $\frac{1}{2}$ Time, før han plejede (Kl. 6), for at lægge ny Forbinding om min Fod. Jeg var benovet og næsten forlegen over, at min fine Lærer vilde gøre det for mig, saadan en lille Kanin fra 1. Klasse. I en Time, som Cand. Strøm havde — ikke i min Klasse — var en Elev optraadt raat og udannet ved at spytte en Spytteklat ud midt paa Gulvet. Kandidaten rejste sig fra Katedret, gik hen paa Gulvet, tog sit fine Lømmetørklæde op og tørrede Spytklatten op og satte sig igen paa Katedret. Ved-

kommende Elev havde faaet en Lektion, som han antagelig aldrig glemte.

Candidat Strøm døde i 1938. Han hviler paa N. Nissum Kirkegaard. Paa hans Grav staar et simpelt Trækors, hvorpaa der staar: »Han spiser med Toldere og Syndere«.

To af mine Klassekammerater maa jeg ogsaa nævne: Jens Lauge Frandsen og Anders Aagaard Poulsen. Frandsen virkede stærkt paa mig ved sin ægte, dybe Kristendom, som han ikke brillerede med, men levede. Aagaard Poulsen tændte Kærligheden til Hedningernes Frelse i mit Hjerte. Jeg kunde nævne mange andre, men det maa være nok.

Den 30. Juli 1902, 21 Aar gl., stod jeg med mit Eksamensbevis i Haanden (Hovedkarakter mg), rede til at gaa ud for at prøve at øve en Indsats som Tjener i den danske Folkeskole og dermed i den danske Børne- og Ungdomsverden. Hvad det vilde føre til, vidste vi ikke, men i ungdommeligt Mod med vel en god Portion Selvovervurdering tænkte nok mange af os: »Naar vi kommer til, skal det nok blive til noget«.

Men inden jeg forlod Seminariet, var der sket noget, som fik den allerstørste Betydning for hele min Fremtid og Livsudvikling.

Jeg mødte — i Efteraaret 1901 — en ung Pige, som hed Anne Nielsen, Datter af Gdr. og Sognefoged Niels Nielsen, Nebel, i Vorbasse Sogn. Hun var Elev paa N. Nissum Højskole fra 1. Sept. nævnte Aar.

Den første Gang, jeg saa hende, var inde i den missionske Boghandel paa Seminariet. Hun virkede paa mig som noget lyst og festligt, straks jeg saa hende, som hun stod der i det hvide Overtræksforklæde. Det var jo i Arbejdstiden. Hendes blaa Øjne lyste op i et Ansigt, som i Øjeblikket var præget af Liv og Smil, som det senere viste sig, ikke var noget tilfældigt, men noget karakteristisk. For at sige det lige ud: Jeg blev ganske og aldeles forelsket i hende. Vi saas jo omtrent daglig. En Dag gik jeg ude i Præstegaardshaven og læste. Sandelig, saa møder jeg hende paa Havegangen. Tilsyneladende var hun ivrigt optaget af sine Studier og holdt Bogen saadan, at den omtrent dækkede hendes Ansigt. Første Gang gik vi forbi hinanden, men næste Gang dristede jeg mig — omend med Hjertebanken — til at indlede en Slags Samtale, som jeg ikke husker et Muk af; men jeg opnaaede at se hende paa nærmere Hold, og jeg tilstod for mig selv, at hendes Charme ikke deraf blev mindre. En Dag spadserede jeg ned mod Korint, hvor det Pensionat (Lærer Gadegaards) var, som jeg spiste paa. Jeg gik sammen med en Kammerat. Da ser jeg hende sammen med en anden Højskolepige komme imod os fra en Gudstjeneste i Kirken.

Nu kan som bekendt Kvinder være snedige, men lige ud for mig tabte

Anne Nielsen sin Salmebog. Hun vilde jo nok have undersøgt, hvor galant jeg i paakommende Tilfælde kunde være. Jeg sprang naturligvis til, skønt en Vandplask var os imellem, og vilde redde Salmebogen, men dybt rødmende havde hun allerede faaet den samlet op, da jeg kom til. — Naa, Tiden gik, og jeg vidste, at Anne Nielsen ikke skulde blive paa Højskolen længere end til Nov. Jeg overvejede, om det kunde gaa an at fri til hende. Hun var kun 16 Aar, og jeg var 20, og der blev jo sagt, at »Ungdom og Visdom sjældent følges ad«. Jeg var i stor Beklemthed med, om Ungdommen eller Visdommen skulde sejre. Saa skete der noget, som ikke var til Gunst for Visdommen. I Anledning af Seminarieforsøger Andreasens og Landbrugskandidat Rasmussen-Byskovs Dobbeltbryllup sidst i Okt. Md. 1901 skulde der samles Grønt og anden Pynt ind i Byskov Krat af Højskolepigerne og Seminaristerne. Vi blev inddelt i Hold, og Skæbnen vilde, at Anne Nielsen og jeg kom paa Hold sammen! Efter den Tur var mit Hjerte som et gennemhullet Sold, saadan havde Amor trakteret mig. Anne Niensens Øjne og Mine-spil lod formode, at den lille skarnsagtige Kærlighedsgud ikke havde skaanet hende heller.

Resultatet af mine Overvejelser mandede ud i, at jeg lod »Visdommen« have en god Dag, og paa Vejen op til Byskov Bakke *d. 28. Okt. 1901* var der en 16-aarig Ungmø og en 20-aarig Ungersvend, der gav hinanden Haandslag for Livet, og dette Haandslag har Gyldighed i Dag, og megen Livslykke og megen Velsignelse er rundet af dette Ja, som to unge, der næppe var »sprunget ud« endnu, var saa dristige at give hinanden den Aften.

Anne Nielsen var ud af en betydelig Hedebondeslægt. Hendes Far var som nævnt Gdr. og Sognefoged Niels Nielsen, Nebel. Han var forøvrigt Fætter til Hedebondesønnen, den bekendte Professor, Dr. theol., senere Biskop, Peder Madsen. Han døde som Biskop over Sjællands Stift 1911.

Gaarden i Nebel havde været i Slægtens Eje i flere Hundrede Aar. Niels Niensens Far, Niels Madsen drev ikke alene Gaarden, men var ogsaa en betydelig Mand som »hjemmelavet« Jurist-»Vinkelskriver«, som det hed dengang, der udfærdigede juridiske Dokumenter, ordnede Kreditlaan, udstedte Veksler o. s. v., hvilken Virksomhed Niels Nielsen optog i en endnu større Udstrækning end sin Far. Niels Madsen var endvidere Skolelærer ved Nebel og Donslund Biskoler. Jeg har liggende i mine Gemmer Kaldsbreve fra Skoledirektionen for Slaugs Herred dat. 23. Juli 1845 og 11. Jan. 1848. Et andet Dokument, som jeg har liggende fra Niels Madsens Tid, viser hans pyntelige og fine Haandskrift med de dengang anvendte snørklede gotiske Bogstaver.

Niels Nielsen var en typisk Hedebonde i Klædedragt og Fremtræden. Den første Gang, jeg saa min vordende Svigerfar, gjorde han et ejendommeligt Indtryk paa mig. Han var ikke hjemme, da jeg kom; han var i Kirke, det var nemlig en Langfredag i Foraaret 1902. Jeg var godt træt; jeg havde gaaet den lange Vej fra Lunderskov til Nebel, ca. 30 km; men Svigermors hjertelige og kærlige Modtagelse samt de gode Middagsmad kvikkede mig snart op, og saa var jeg spændt paa at se Svigerfar. Saa kom han. En høj — han var gammel Garder — lidt foroverbøjet Skikkelse i Hedebondedragt af hjemmegjort Vadmel, der klædte ham, sort Krave, en Kasket, ogsaa af Vadmel, med blank Skygge, en Skikkelse, man uvilkaarlig maatte lægge Mærke til. Da han hilste paa mig, saa han ikke paa mig, en Vane han havde overfor alle. Senere kunde jeg, uden han lagde Mærke til det, nøje betragte hans smukke, karakteristiske Ansigt, brune Øjne, som, naar man en enkelt Gang fangede hans Blik, var fyldt med en ejendommelig varm Glans, svagt krummet Næse og en aaben, høj Pande, der lyste af Klarhed og Intelligens. Efterhaanden som jeg lærte ham nøjere at kende, er der faa Mennesker, jeg lærte at skatte som ham. Han var en dyb, alvorlig kristen, og enkelte Udtalelser — han var ellers ikke en Mand af mange Ord — vidnede om dyb Indsigt i kristne Problemer, som maatte forbavse. Han havde med meget at gøre, hvad offentlige Hverv angik. Han var som nævnt Sognefoged, Sogneraadsformand, Sparekasseseformand, Medlem af Bankraadet for »Banken for Vejen og Omegn«, og saa var han optaget af sine juridiske Anliggender med at skrive Dokumenter, Skoder, Kontrakter o. s. v. og med at ordne Folks Pengesager, Kreditlaan o. s. v. Paa et ret tidligt Tidspunkt fik han Skrivekrampe i højre Haand, hvorfor han holdt Kontorist. Gaardens Drift overlod han i væsentlig Grad til Forkarlen og Mette Marie, Svigermor. Niels Nielsens Kontor kunde ofte være helt fuld af Folk, og samtidig med, at han dikterede til sin Kontordame, kunde han godt føre Samtale med Kunderne. Ofte kunde han synes kølig og utilnærmelig over for dem, der søgte hans Hjælp, men inderst inde var der en dyb Menneskeforstaaelse og Interesse for hans Medmenneskers Forhold — ogsaa de økonomiske. Det var ofte fattige Folk, der kom for at faa Hjælp, og i mangfoldige Tilfælde ydede han Hjælp af egne økonomiske Midler. Da jeg kørte i Dagvognen fra Holsted til Donslund for at komme til Svigerfars Begravelse, hørte jeg følgende Udtalelse af en mig ganske ubekendt Mand: »Har du hørt, at Sognefogden i Nebel er død?« sagde han til en medrejsende, hvilket han bekræftede. »Naar man kom til ham for at laane Penge, kunde han godt sige: »Jeg har ingen Penge,«

men det endte dog gerne med, at »æ Sognefoged leen (aabnede) æ Vest«, nemlig for at faa fat i Tegnebogen.

Niels Nielsen var efter den Tids Forhold en meget velstaaende Mand, selv om han i Halvfemserne kom ud for store Tab. Han havde spekuleret i Køb af Byggegrunde i den stærkt voksende Vestkystby Esbjerg, som tog til at krakke i ovennævnte Tidsrum. Efter Svigerfars egne Optegnelser tabte han dengang ca. 53,000 Kr. Dog efterlod han sig ved sin Død en meget betydelig Formue.

Et lille Træk vil jeg meddele, som viser hans kostelige Optræden — han var ikke uden Lune — over for visse enkelte Personer. Mærkværdigvis var Niels Nielsen en Dag ude at pløje. Under dette Arbejde kom en Mand hen til ham — og det gjaldt som sædvanlig — Pengesager. Hvilke Tanker Svigerfar havde om vedkommende Person, ved jeg ikke, men uden at fortrække en Mine, siger han: »Tag Tømmen!« Og saa gik Svigerfar hjem, og den betuttede Mand gav sig saa til at pløje. Da han havde pløjet et Par Timers Tid, spændte han fra og drog hjem til Sognefogden, fik Hestene paa Stald og gik over paa Kontoret for at erfare, hvorledes det gik med »Pengesagerne«. Niels Nielsen sagde blot: »Gaa over til Mette Marie og faa noget Mad, saa faar du Pengene«. Svigerfar døde 1914. Sognets tidligere Præst, Pastor Tage Jensen, sagde i sin Ligtale bl. a.: »Jeg tager ikke i Betænkning at sige: Han var Sognets klogeste Mand!«

Sognefoged N. Nielsens Død. Fra Vorbasse skrives til os: Som en Stormvind fo'r Fredag hen over Egnen Budskabet om Sognefogdens Død, og ikke saa underligt, thi han var paa sit Omraade Egnens betydeligste Mand med forskellige Tillidshverv, der var ham betroet. Han udfoldede en meget stor Virksomhed lige til sin Død, og det med usvækket Kraft, skønt han var 66 Aar. Ved Ejendomshandeler skrev han som Regel Skødet og ordnede det saa godt som nogen Jurist. Alle Kreditforeringslaan paa Egnen og langt ud over Sognets Grænser ordnede han. Han var tillige en stor Finansmand, der udvekslede mange Hundredtusinde Kr. aarlig, dels som Formand for den herværende Sparekasse og ved paa andre Maader at hjælpe Folk til at faa Penge. Paa Pengeomsættningens Omraade havde han nærmest sin Forbindelse gennem Vejen Bank.

Han var noget original i sin Optræden, til Tider stødende og afvisende, naar Folk kom til ham og vilde laane Penge, men naar vedkommende blot ikke lod sig forbløffe, men blev staaende en Tid, endte det som Regel med, at han sagde: »Naa, hvor mange Penge var det saa, du vilde have?« Og saa trak han Beløbet frem af Tegnebogen.

Ja, den Mand har kunnet arbejde for to. Man skulde synes, at Kontorarbejdet kunde være nok for ham, men tillige arbejdede han som

den dygtigste Karl paa sit Landbrug og skaanede ikke sig selv. Han havde et stærkt Helbred og stor Lyst til at arbejde. I de senere Aar har han fra sine Plantager leveret mange Juletræer, som han kørte til Vandel Station. Han huggede og kørte dem selv, og i den Tid undte han sig ikke stor Nattehvil. Naar han før Dag fik Vognen tillæst, satte han sig tit i det af Regn og Sne vaade Tøj op paa Læsset med Frakken opknappet, selv om det var lige mod Vinden (Overfrakke brugte han ikke), og det kan nok være, han frøs, naar han kom til Vejsende, men det kunde han uden at blive forkølet eller faa Snue og Hoste. Skønt var det at se, at den Mand, der benyttede Tiden saa godt til Arbejde, kunde, naar Søndagen kom, lade alt Arbejde hvile, og da savnedes han sjældent i Guds Hus, og til de store aarlige Missionsmøder i Skanderup og Harboøre, der som Regel afholdtes i flere Dage, havde han ogsaa Tid at være med; ligeledes Missionsugerne paa Egnen. Og hvor glædede han sig, naar der ved Ordets Forkyndelse blev aandeligt Liv og Røre. I over 20 Aar har han beklædt Stillingen som Sognefoged. En Aarrække sad han i Sogneraadet og var en Tid Formand i dette. Nu er det travle Dagværk endt for denne driftige og dygtige Mand. Han vil blive savnet haardt her paa Egnen. Der er ingen, der kan erstatte ham og udføre et saa stort Arbejde, som han har gjort. Faderen og Bedstefaderen døde ogsaa uden forudgaaende Sygdom.

Sognefogden efterlader sig Hustru og 4 voksne Børn. Den ældste Søn ejer en Gaard i Hejnsvig; den anden Søn er Landinspektør N. H. Nielsen i Grindsted. Den ældste af Døtrene er gift med en Lærer paa Tyholm, og den yngste af Børnene, en Datter paa 25 Aar, er hjemme.

P. P. F.

Jordefærd i Vorbasse. Torsdag jordedes paa Vorbasse Kirkegaard afdøde Sognefoged N. Nielsen. Af den Tilslutning, der var til Ligfølget, kunde det ret skønnes, hvor afholdt afdøde var. I Følget bemærkedes: Herredsfoged Voss, Kolding, og Bankdirektør Haunstrup, Vejen, samt flere betydelige Mænd, der havde staaet afdøde nær i hans mange Virksomheder. Der var et Væld af smukke Kranse, hvoraf flere signerede, saaledes fra Sparekassen i Vorbasse-Nebel, Vejen Bank og Branddirektoratet.

I Hjemmet talte Assistent Chr. Christensen, Slauggaard, og afdødes Svigersøn, Lærer Hoppe. I Kirken talte Pastor Tage-Jensen, Knebel (forhen Sognepræst ved Vorbasse-Hejnsvig), Pastor Ebbesen, Hejnsvig, samt Sognepræsten. Alle gav de afdøde det Vidnesbyrd, at han i Ugenyttighed havde hjulpet og støttet mange baade paa det aandelige og materielle Omraade, og at hans Bortgang vilde blive et stort og føleligt Savn i Miles Omkreds.

Efter Jordpaakastelsen takkede afdødes ældste Søn N. M. Nielsen, »Petersminde« i Hejnsvig, paa Familiens Vegne for den store Deltagelse og Velvilje, den havde mødt i Sorgens og Savnets Tid, hvorefter det store Følge spredtes.

Det føles som et vældigt Savn her paa Egnen, at vi ikke mere har den støtte, hjælpsomme og stræbsomme Mand iblandt os. — Gud vel-signe hans Minde og hans efterladte.

P. P. F.

Afsløringen af Mindestenen paa Vorbasse Kirkegaard over afdøde Sognefoged N. Nielsen foregik i Søndags efter Gudstjenesten.

Da Vejret var meget daarligt, holdt Sognepræsten Talen i Kirken, men først sang man Salmen »Til Himlene rækker din Miskundhed Gud«. Præsten henviste til Ordet i Math. 5. 7., som der ogsaa er henvist til paa Mindestenen, talte om, at afdøde havde været en barmhjertig Mand, medens han vandrede iblandt os; han lod sig ikke betale med høje Renter, naar Folk kom og bad om hans Hjælp, naar de var i Pengetrang, og paa flere andre Maader stod han som den hjælpende. Det burde ogsaa mindes, at man ikke hørte ham tale ilde og nedsættende om sine Medmennesker for derved at forklejne deres Agtelse. Naar nu om et Øjeblik Dækket tages af Stenen, der staar lige ved Indgangen til Kirkegaarden, saa tænk paa, naar I om Søndagen gaar over Kirkegaarden til Guds Hus, at den Mand, hvis jordiske Levninger er stedet til Hvile under Stenen, han var en Mand, der var glad for at vandre op til Guds Hus, for at høre Guds Ord, medens han vandrede iblandt os, og naar I gaar tilbage fra Kirken, saa ihukom, at den Mand, som hviler der under Mulde, søgte, imedens han var iblandt os, at bevare i sit Hjærte, hvad han hørte i Herrens Hus.

Paa Komiteens Vegne overdrager jeg herved Mindesmærket til den afdødes Familie og beder Eder frede om den.

Afdødes Søn, Landinspektør N. H. Nielsen traadte derpaa ud paa Kirkegulvet og takkede paa Familiens Vegne i hjertelige Ord for den smukke Mindesten, der af Venner var sat paa hans Faders Grav.

Forsamlingen gik ud af Kirken, og Præsten tog Sløret bort fra Stenen. Landinspektøren takkede endnu en Gang, og man sang »Klokken slaar«.

Præsten indbød afdødes Familie med hjem til Præstegaarden, hvilken Indbydelse modtoges med Tak.

P. P. F.

Da min Kone og jeg blev Lærerfolk paa Thyholm, holdt han meget af at besøge os. Han kunde svært godt lide Thyholmboerne.

Svigermor, Mette Marie, var en saare elskelig Kvinde. Hun havde et mildt Sind og et venligt Smil til enhver. Hun var en dygtig Husmor.

Ofte maatte hun — tit uden Varsko — bespise alle de fremmede Gæster, som havde Ærinde til Sognefogden i Nebel, hvoriblandt ogsaa var »fine« Folk, Herredsfogden, Skovrideren o. a.

Hvor var det velgørende at sidde sammen med hende og faa en Samtale om aandelige Sager. Hun kunde give en gode Raad, og hun sagde altid sin Mening om Tingene uforbeholden og lige ud. Vedrørende aandelige Spørgsmaal var hun sin Mand fuldtud jævnbyrdig. Hendes varme Hjerter gav sig Udtryk i stor Hjælpsomhed over for fattige og trængende. Hun hyldede Johannes' Ord: »Mine Brødre, lad os ikke elske med Ord og Tunge, men i Gerning og i Sandhed«. Hun døde 1921. Gaarden solgte hun allerede i 1916 og flyttede til Hejnsvig, hvor hun byggede Hus.

Sognefoged Niels Nielsen og Mette Marie havde foruden Datteren, Sønnerne *Niels Madsen Nielsen*, som oprindelig var Snedker, blev senere Landmand, og bor nu i Esbjerg, og *Niels Hansen Nielsen*, Landinspektør i Grindsted, døde pludselig i 1923 af et Hjerteslag, hvad forøvrigt Sviogerfar ogsaa døde af. Han kom løbende ind, kastede sig paa sin Seng og døde kort efter, og Datteren, *Kirstine Nielsen*, der blev gift med Bygmester Kr. Pedersen, Tjæreby, hvor de bor.

Det første Aar efter min Dimission førte jeg en vis Vagabondtilværelse som Lærer.

Først var jeg Vikar i Stendis Skole, Ryde Sogn, fra 15/9 1902 til 31/10 s. A.

Dernæst Vinterlærer i Estrupmark Skole, Malt Sogn, fra 1/11 til 30/4 1903.

Derefter Hjælperlærer og Kirkesanger hos Førstelærer P. Jørgensen, Maabjerg v. Holstebro, fra 1/5 1903 til 30/9 s. A.

Og endelig fra 1/10 1903 blev jeg kaldet til Andenlærer ved *Barslev Skole*, Hvidbjerg Sogn, Thyholm.

I Stendis Skole boede jeg muttersene, bortset fra, at jeg havde Selskab af Skolebørnene om Dagen og — Mus om Natten. Middagsmad fik jeg i en Gaard, to km borte. Morgen og Aften maatte jeg selv sørge for mine legemlige Fornødenheder, hvad ikke spændte af uden visse Kalamiteter. Mine huslige Egenskaber har aldrig været fremragende. Skolestuen var overordentlig praktisk indrettet, for henne i det ene Hjørne af den var et Hul, hvori jeg hver Lørdag fejede al Snavs og Støv ind, saalænge jeg residerede i Stendis. Jeg tænkte: »Efter mig kommer Syndfloden«.

Mens jeg var Lærer i Stendis, skulde jeg en Søndag synge i Ryde Kirke for 1. Læreren — Jens Hansen — der var hæs. Præsten var Filip Beck, Søn af Vilh. Beck. Filip Beck var en Mand med Lune. Under

Gudstjenesten messede han Trosbekendelsen fra Alteret, hvorefter Kirkesangeren skulde synge Verset: »Amen raaber hver en Tunge«. Under min stærk Optagethed af Hvervet — det var første Gang, jeg forsøgte mig som Kirkesanger — glemmer jeg, at nævnte Vers skulde synges efter Messens Afslutning, og jeg gør Forberedelser til at begynde paa nævnte Salme — der var intet Orgel — da faar jeg et Puf i Ryggen af Førstelærer Hansen, der sad lige bag mig, og hvisker: »De skal synge Amen raaber o. s. v.« Da gik jeg fra Koncepterne. Jeg kunde ikke komme paa Melodien. Dog, der maatte handles, og jeg fik begyndt med en Tone, der hverken havde Hoved eller Hale; men jeg fortsatte med Galskaben og »modulerede« for første og sidste Gang i mit Liv. Heldigvis skulde der kun synges 1. Vers, der er ellers 3.

Da Gudstjenesten var forbi, kom Pastor Beek hen til mig og med et lunt Smil sagde han, idet han lagde sin Haand paa min Skulder: »De bliver nok Komponist engang« Da jeg kom udenfor Kirken, spurgte jeg Folk om, hvorfor de ikke sang med paa »Amen raaber hver en Tunge«. Nej, den Melodi havde de aldrig hørt!!

Af gode Grunde, tænkte jeg.

Fra Nov. til Maj var jeg saa Vinterlærer i Estrupmark Skole. Det var et slidsomt Arbejde at ruske disse — ellers flinke Børn — op. De havde en Skolegangsordning, der forudsatte saa godt som ingen Skolegang om Sommeren — kun een Gang om Ugen for de store Klasser; men da de endelig blev vaagne, var det en Fornøjelse at arbejde med dem. Kun een havde jeg nogen Vanskelighed med — en Dreng, som hed Gabriel; det var i Sandhed det eneste englelige ved ham. Han vilde simpelthen ikke arbejde med de Opgaver, jeg gav ham. Tugt hjalp ikke; saa valgte jeg den Udvej: Saa bliver du fri, og mens de andre arbejdede, sad »Englen« og gloede. Det fandt han dog til sidst uudholdeligt og bad til sidst om at komme med i Arbejdet. I Malt Sogn ligger Grundtvigianernes Højborg, Askov Højskole. Jeg takker Gud, fordi jeg denne Vinter lærte at kende grundtvigsk Aandsliv inde fra. Sognepræsten, Pastor Hjortkær, senere Stiftsprovst i Haderslev, hvem jeg hørte hver Søndag, og hvem jeg ofte besøgte, kom jeg til at sætte overordentlig højt, og vi blev Venner for Livet. I sin Anbefaling om mig som Lærer skrev han: — — Lærer Hoppe er ikke alene en dygtig — men en ualmindelig dygtig Lærer — —«. Jeg hørte mange Foredrag paa Askov Højskole. Der var jo Schrøder, Appel, la Cour, betydelige kristne Personligheder indenfor Grundtvigianernes Lejr. Som Indremissionsmand er jeg taknemlig for dette Indslag af grundtvigsk Aandsliv, som har beriget mit aandelige Liv mere, end jeg dengang vidste. Een Ting forundrede mig.

at den alm. Befolkning i Sognet ikke i nogen særlig høj Grad værdsatte Askov Højskole og dens Mænd.

Den 1. Maj 1903 kom jeg saa til Maabjerg. Det forekom mig, at Børnene her var noget tunge, men ellers var det flinke og rare Børn, hvem der ingen Vanskeligheder var med. Førstelærer Jørgensen var en meget elskværdig og imødekommende Mand overfor sin unge Kollega. Han var Politiker, havde været Folketingsmand for Svendborgkredsen, men en tiltagende Tunghørighed havde gjort ham det nødvendigt at trække sig tilbage fra det politiske Liv; forøvrigt maatte han ogsaa af den Grund holde Hjælpelærer. Andenlæreren, J. Chr. Thomsen, var en underlig Fremtoning. Han havde saa godt som ingen Interesser for noget, næppe nok for sin Skolegerning.

Hos Lærer Jørgensen fik jeg mange politiske »Tips«, men jeg blev ikke Venstremand som han.

Megen Glæde og Velsignelse fik jeg af mit Samarbejde med Sognepræsten, Axel Bülow, hvis Hovedsogn var Holstebro og Annex, Maabjerg. Jeg var jo Kirkesanger og hørte ham derfor hver Søndag. Han var efter min Opfattelse Prædikanten af Guds Naade, veltalende, levende, og rent menneskelig, en statelig Præsteskikkelse, venlig og elskværdig.

Jeg glemmer ikke en Søndag Morgen i Maabjerg Kirke. Pastor Bülow stod i Kordøren og holdt Skriftetale ud fra Davids Salme 5—13: »Han dækker dig med Naade som med et Skjold«. Det faldt paa mit Hjerte som Dug paa Græs, og jeg har haft Velsignelse af denne Skriftetale hele mit Liv igennem. Pastor Bülow bor endnu som 86-aarig gammel Præst i Fruens Bøge ved Odense.

Fra 1. Okt. 1903 blev jeg saa kaldet til Andenlærer ved Barslev Skole, og lidet anede jeg dengang, at jeg her skulde øve min Livsgerning gennem 43 Aar.

Inden jeg gaar videre, vil jeg bemærke, at jeg Sommeren 1904 af-tjente min Værnepligt ved 5. Batl. i Odense.

Jeg har desværre ikke ret mange gode Minder fra min Soldatertid, naar undtages min udmærkede Kompagnichef, Kaptajn Eigil Jørgensen. Han var en Lærersøn fra Skullerup paa Fyn. Undertiden ved Øvelser under Hvik vinkede han mig hen til sig, fordi han vilde tale med mig — ofte om Politik; han var konservativ, blev senere valgt som konservativ Folketingsmand. Et morsomt Minde har jeg om ham. En Dag var vi ude til Felttjeneste, og jeg var udstillet som Post for Gevær ved et Havehjørne. Det var forbudt at tage sig andre Ting for, end hvad der angik det militære. Imidlertid kom en lille sød Pige hen til mig med sit Forklæde fuldt af dejlige, modne Blommer, som jeg maatte faa. Jeg kunde ikke modstaa Fristelsen, men fyldte mine Lommer og begyndte

at »guffe« i mig. Pludselig kommer Kaptajn Jørgensen ridende paa sin brune Hest og ser mig staa der og gumle. Jeg rettede mig op med min strammeste Honnør, mens jeg tænkte, hvordan mon det her spænder af. »Naa, 10, De spiser Blommer paa Post!« »Javel, Hr. Kaptajn!« var mit Svar. »Aa, lad mig faa nogle af dem,« hvad jeg var mere end villig til, og jeg delte broderligt de søde Blommer med min Kompagnichef. Og saa red han videre. »Tonen« ved Militæret var ikke god. Banden og slibrig Tale lød om Ørerne paa en fra Morgen til Aften. Dog maa jeg sige, at ingen af mine Stuekammerater generede mig, naar jeg holdt min Morgen- og Aftenandagt paa Belægningsstuen. Jeg havde endog den Glæde, at en af dem — jeg synes, det var en af de værste — kom hen og satte sig ved Siden af mig paa min Seng, hvor jeg sad og læste i min Bibel. Han vilde godt »snakke« med mig om Gud; hvad han fik ud af det, ved jeg ikke. Men jeg tænkte ofte paa ham siden. Nu er han død. — Foruden min Rekruttid har jeg aftjent 3 Manøvrer og var to Gange indkaldt til Sikringsstyrken under den forrige Verdenskrig, saa med Hensyn til det militære synes jeg, at jeg har gjort min Pligt.

Kort efter, at jeg kom hjem fra Militærtjenesten, oprandt den store Dag, til hvilken Anne og jeg havde set hen til med Glæde og Forventning, vor Bryllupsdag d. 28/10 1904, nøjagtig 3 Aar efter vort Ja til hinanden paa Vejen op til Byskov Bakke. Trods den sene Efteraarsdag var Vejret straalende, og Solen skinnede fra en skyfri Himmel, og Dagen blev en stor Festdag for os. Svigerfar havde lejet en fin Landauer med Kusk til Brudeparret, og Dagen forløb saa smuk og festlig som overhovedet muligt. Pastor Lauridsen, der viede os i Vorbasse Kirke, havde valgt som Tekst: »*Det er godt at takke Herren*«. (Sal. 92, 2.). Indbrændt paa smukt Egetræ gav Pastor Lauridsen og Frue os det som Brudegave, og denne Appel har siden hængt over vore Senge i vort Soveværelse. Dagen efter drog saa den unge Lærerkone paa 19 Aar og den unge Lærer paa 23 til Thyholm for at begynde paa den Gerning, som Gud havde lagt hen til os.

Naar jeg nu (1948) ser tilbage paa denne lange Aarrække, er blevet graa og støvet i Tjenesten — Mor ogsaa — er der egentlig kun een Følelse, der behersker mig, nemlig Følelsen af at have levet et rigt og lykkeligt Liv, gennem en lang Række rige og lykkelige Aar. Riget og lykkeligt har Livet formet sig i Forhold til den lange Række af (ca. 1200) skiftende Børneskarer, som jeg har haft foran mig i den gamle Skolestue i Barslev Skole i disse 43 Aar. En broget Blanding af muntre, kvikke, tunge, lærenemme Børn, der virkede paa mig med en forunderlig Charme. Mest betagende har de Øjeblikke været, naar de lyse, aabne Barneansigter med de levende Øjne og de lyttende Øren stod ind mod mig, og

jeg fornam den levende Kontakt, der var mellem os, og naar det skete, at »Sjælen af By over Stjernerne fo'r«, og at der glimtede noget vaadt i et eller andet Barneøje, saa var det et Øjeblik, der var Evighed i. Det har altid været min Skræk at blive en tør, kedelig og knirkende Lærer, der altid trækker de samme Skuffer ud med den samme knirkende Lyd — han maa virke fordummende og deprimerende paa en Flok Børn, der ønsker at opleve noget. Derfor er det en Lærers fornemste Opgave at give en interessebetonet Undervisning. At skabe gode Interesser i et Barnesind er en Rigdom for de paagældende Børn. Det gælder i alle Fag, ikke mindst, naar Læreren taler om det højeste og dybeste, som en Lærer overhovedet kan tale med Børn om — *om Gud*. Levende Børn kan kun være tjent med en levende Lærer. Som Udtryk for min Indstilling overfor det for mig altoverskyggende Lærerproblem, valgte jeg tidligt en Sentens som mit Valgsprog. Den lyder saaledes: *Staa altid fast, men staa aldrig stille!*

Jeg har altid haft det saadan, at Børnene altid maatte komme og fortælle mig noget, hvis de havde noget paa Hjerte. Der var altid aabent Farvand mellem os, og det affødte tit kostelige Situationer, som jeg her vil citere nogle af. — En Dreng kom for sent til Skole en Morgen. Da han kom ind i Skolestuen, sagde jeg: Godmorgen! Drengen svarede ikke. Jeg gentog lidt mere indtrængende: »Hvad siger du, naar jeg siger Godmorgen!« »Saa sæjer æ walkommen!« sagde Drengen. I et Frikvarter hørte jeg et vældigt Fløjteri inde i Skolestuen. Jeg gik ind og sagde: »Vil I fløjte, maa I ud!« Samme Dreng, der bød mig »walkommen«, stod henne i et Hjørne glorød i Hovedet. »Har du ogsaa været ved at fløjte?« (Fløjtningen foregik ved at pifte i Fingrene). »Nej, for æ ku eet!« »Ja, saa er du sandelig undskyldt!« — Paa Spørgsmaalet om, hvad det var Samson lovede allerede fra Barn af, svarede en Dreng: »Han lowed, te han vild eet væ skaas.« Jeg havde fortalt om Brylluppet i Kana. Dagen efter spurgte jeg en Dreng — det var en lille Dreng og ikke særlig fiffig — hvad et Bryllup var for noget. Drengen svarede med en klynkende Stemme: »De æ naar wi ska' begrawes!« — En Middag jeg ringede ind, var der et farligt Slagsmaal i Skolegangen. Hvad er det for en Malør, I holder her? Per: »Peter ga' mæ jen we min Kjæver.« Men Peter raabte: »Ja, men Per sparked' mæ i mi R — —.« I en Historietime havde vi om Grevens Fejde. Jeg spurgte: Hvad hed Kristian d. Tredies Hærfører? — henvendt til Niels, som ikke var nogen udpræget Historiker. Niels vidste ikke noget i den Retning. En Skarnsknægt hviskede ham i Øret: Johan Ræwsaws! Niels afleverede denne nyerhvervede Viden. I Skolen fandtes naturligvis et Spanskrør, men som næsten aldrig blev bragt i Anvendelse. Kun i meget alvorlige

Tilfælde kom det frem; men jeg indprentede Børnene, at hvis de vilde love mig aldrig at faa denne grimme Ting at se, skulde jeg nok sørge for, at de ikke fik det at smage; men skete det, at nogen fik det at se, vilde anden Gang betyde, at det maatte smages. En Dreng vovede sig saa langt ud, at jeg fandt det fornødent at vise ham »Mester Erik«. — Desværre for Arne begik han den samme Forseelse efter nogen Tids Forløb. Naa, Arne, da du har set, hvor grim den Tingest ser ud, maa du jo i Dag nødvendigvis smage den. »Æ haar eet sit 'en,« sagde Arne med Triumf i sit fororne, snavsede Ansigt. »Jeg har jo vist dig den,« sagde jeg. »Ja, men æ keg en ajen Wæj'n,« gemælede Arne. Situationen var reddet ved Hjælp af et saa fældende Argument. En Dag, jeg hørte nogle smaa Piger i Bibelhistorie, som alle fortalte paa een Gang. Saa bryder Karen ud og siger: »Rita hinne Mond goer o hind, men dæn sejer eet nøj!« En anden Pige paa samme Hold sagde en Dag: »Æ wed et gaat, mæn æ ka eet fo mi Mond wænd til.« — Jeg havde lige anvendt et Diktatstykke, der havde som Overskrift: Jerusalem's Skomager. Mogens sagde langsomt og alvorligt: »Dæ bower en Mand hæ wæsten om, di kaller sørn.« En meget rapmundet Pige (Signe) sagde: »Dæ æ aasse nower, dæ kaller ham æ Kilometertæller.« En Dreng (Niels) rejste sig op i en Diktattime og om sin Sidekammerat sagde: »Poul stawer æ mæ Pels.« I en Religionstime spurgte Læreren — det var ikke mig — Ole: »Hvorfor kom den rige Mand ikke i Abrahams Skød?« Ole: »For dæ wa eet Plas te tow.« En Dag havde Ole en meget snavset — oprindelig hvid — Krave syet paa sin Trøje. Jeg spurgte, hvordan det kunde være, han var saa fin: Ole: »For de æ snaar Ywl.« En Dag var der gaaet en Rude i Skolestuen. Da jeg i Klassen spurgte, hvem der havde gjort det, var der ingen, der svarede. Saa siger en Dreng: »De æ naak Peter, han æ saa gløj i æ Hue.« Det viste sig at være rigtigt. En lille Pige var ikke mødt. Jeg spurgte, om nogen vidste om Grunden til hendes Udeblivelse, en mente, hun nok var syg. »Nej,« sagde en Dreng, »da æ gik forbi hinne Hus, saj hun i æ Vinwi i hinne jæenne Lenned.« — Jeg havde fortalt om Farao, der druknede alle de smaa Drengene i Nilen. Jeg spurgte Børnene (1. Klasse), om de ikke syntes, det var Synd. »Jow, aa saa wa dæ jo engen, wi ku blyw gjywt mæj.« sagde Anna rask. Man maa sige om den lille Kvinde, at hun kendte sin Bestemmelse. En Dag havde jeg fortalt en bibelhistorisk Fortælling, og jeg syntes selv, at det var jeg ikke kommet saa galt fra. En lille Dreng (Egon) havde i nogen Tid siddet med oprakt Finger. »Naa, Egon, hvad vil du sige?« Svaret lød: »Æ fæk stæjt Røspætter te Middag i Daw.« Min Selvtilfredshed fik jo en Dukkert. Men Udtalelsen vidner jo dog om, at Drengen var levende: Det kunde somme

Tider i 1. Klasse gaa lovlig tit paa med Anmodning om at »go uie o æ Hus.« En Dag spurgte en af de større Drengene i Klassen om Lov til at gaa ud. Jeg sagde: Naar du er saa lille, at du skal ud midt i en Time, maa du have en af de smaa Drengene med som Oppasser. Det blev Niels, der fik den Opgave. Nogen Tid efter kom de tilbage, men næppe var de kommet ind, før den større Dreng raabte: »Niels sku aasse!« Ved en Eksamen blev Børnene (ældste Klasse) hørt i Salmever. Salmen slap op, og jeg sagde derfor til den næste (Henry): »Nu maa du selv bestemme, hvilket Vers du vil høres paa«. Drengen saa sig om, han saa paa Præsten, Skolekommissionen og de andre fremmede Mennesker, der var i Skolestuen, og han saa ud som en druknende, der griber efter et Halmstraa. Endelig bryder det ud af ham: »Og myldred' Djævlle frem paa Jord og os opluge vilde, vi frygte dog ej Fare stor, de deres Trusler spille!« Henry var reddet. Læg Mærke til, at det var 3. Vers, han citerede og ikke 1., som man kunde have ventet. De smaa kunde være fortryllende i deres Umiddelbarhed. En lille Pige kom op til mig og sagde: »Wo Kat har faaet Killinger!« En Dreng riposterede: »Wo Sow haa fot ølle Gris«. En anden Dreng sagde med en Stemme i nedsat Gear: »Wo Sow fæk eet ant end tow, aa den jæn dø«. Jeg slutter disse Glimt med to Træk, der var besjælet af en egen varm Tone. Jeg havde fortalt om Noah og Syndfloden og spurgte, hvad Børnene vilde gøre, om der kom saa meget Vand. Der var forskellige Forslag. En vilde kravle op i en Telefonpæl, en anden op paa Mejeriskorstenen o. s. v. Lille Hans sad med Fingeren: »Hvad vilde du, Hans, gøre?« »Æ wild go ind te Noah«, var Hans's Svar. Et i Sandhed godt Svar. — Det andet: Jeg havde fortalt om »den rige Landmand«, hvor Jesus siger, at saaledes gaar det hver den, som ikke er rig i Gud. En fjortenaarig Pige (Karen) svarede paa Spørgsmaalet om, hvad det vil sige at være rig i Gud: »*Det er at eje Guds Fred*«.

Jeg opnaaede at se tredie Slægtled i Skolen, og skulde jeg udtale et Ønske for alle disse ca. 1200 Skolebørn, hvoraf kun to døde (i 1905) i Skoletiden af alle, — skal det være dette, at, vi alle maa ses hjemme foran Guds Trone. —

Jeg vender tilbage til Ordet fra vor Brudevielse: »Det er godt at takke Herren«, naar jeg tænker tilbage paa Skolebørnene i Barslev Skole. Jeg takker Gud for dem, for den Rigdom, jeg har oplevet sammen med dem.

Rigt og lykkeligt har Livet formet sig for mig i Forholdet til den jo ogsaa stadig skiftende Forældrereds og Skoledistriktets Beboere. Megen Tillid, megen Venlighed, megen Gæstfrihed er blevet vist Lærerpæret gennem alle Aarene, og fremfor alt Skoleforstaaelse, Skoleinteresse, saa jeg i Hovedsagen havde den Følelse af Tryghed i Skolens Ar-

bejde, der er saa nødvendig for, at Skolens Arbejde kan lykkes. Kun i et Par Tilfælde blev der rettet Bebrejdelser mod mig, hvilket vel kom af, at der næsten aldrig var noget i Vejen med Disciplinen. Som Elev paa Seminariet holdt Professor Sophus Sørensen, senere Biskop over Aarhus Stift, et pædagogisk Foredrag for os (III. Klasse), hvori han udtalte: »Hvor du kan nøjes med et Blik, da brug ikke Ord, og hvor du kan nøjes med Ord, da brug ikke Spanskrøret!« Denne gyldne pædagogiske Leveregel har jeg efter Evne prøvet at efterkomme i min Lærergerning. Tre Gange i Løbet af disse 43 Aar viste Beboerne i Barslev Skoledistrikt os enestaaende Opmærksomhed: Det var 1/10 1928 ved mit 25-Aars *Jubilæum* som Lærer ved Barslev Skole. Befolkningen havde foranstaltet en Fest i Barslev Skoles Gymnastiksal d. 1. Okt. Der blev overrakt mig et prægtigt Guldur, som jeg med Stolthed bærer den Dag i Dag. Mange gode Ord og megen Tak lød til mig den Aften.

Aaret efter, d. 28/10 1929, fejrede vi vort *Sølvbryllup*, hvor vi var Værter og Distriktets Beboere og Søkende og Venner var Gæster. Et Utal af Gaver strømmede ind og Hilsener fra nær og fjern forhøjede Glæden ved denne straalende Fest.

Tredie Gang d. 1/10 1943 fejredes Festen for 40 Aars *Lærervirksomhed* i Barslev paa Hvidbjerg Kro, hvortil Beboerne havde indbudt os. Jeg fik en betydelig Pengegave fra Skoledistriktet; men det var det ejendommelige ved 40-Aarsfesten, at det var et nyt Slægtled, der var rykket ind paa det forrige Slægtleds Pladser, i Hovedsagen mine gamle Elever fra den første Periode, og deres Børn, jeg nu var Lærer for. Mine gamle Elevers Ord varmede mit Hjerte, og Festen blev for mig uforglemmelig. Paa Grund af »Besættelsen« maatte vi allerede skilles Kl. 9. Men det var med Tak til Gud og Mennesker, at min Kone og jeg gik hjem den Aften.

Saa er der Sangkoret — *Barslev Sangkor* — som baade holdt 25-Aars og 40-Aars Jubilæum, er et helt Kapitel for sig selv, og jeg var Dirigent for Koret i alle disse Aar. Det lyder næsten som et Eventyr, og der var i Sandhed noget vist eventyrligt over dette Sangkors Tilværelse.

Det begyndte allerede 5. Nov. 1903, og det er med stor Glæde jeg mindes dette Arbejde, om hvilket jeg har mange lyse og lykkelige Minder om denne friske, levende Ungdom — først unge Forældre og senere deres Børn, som tog fat der, hvor Forældrene slap, og lige friske var de, enten det gjaldt Øvelserne i den lavloftede Skolestue, hvor vi svedte Tran, eller det gjaldt Koncerterne i Gymnastiksalen ved »Aftenunderholdningerne«, eller naar »Barslev Sangkor« optraadte ved Lejligheder af større Format i Kirker, Missionshuse, Hoteller eller i Friluft, og Undertonen det var den kristne »Op mod Lysets Rige«. Naar Sangkor og

Dirigent blev grebet af Sangens eller Salmens Aand, følte vi, at vi blev løftet »op over det lave«, op i en ren og skøn Verden, der vender op mod Gud. Derfor er det rigtigt, at »onde Mennesker kan ikke synge«, for de ønsker ikke at komme i Nærheden af Gud.

Barslev Sangkor

10-Aars Jubilæet i 1943 samt Jubilæumskoncerten i Hvidbjerg Kirke d. 17. Okt. blev for mig uforglemmelige Begivenheder. Jeg vil lade nogle Avisudklip fra disse Fester indsætte her. De taler deres eget Sprog.

Et thylandsk Sangkor, der staar og falder med Dirigenten! Et kendt thylandsk Sangkor, der i de sidste 40 Aar har medvirket ved en Mængde kristelige og lokale Sangstævner, ophører i Løbet af Efteraaret at eksistere. Det blev oprettet af Forstelærer *A. C. Hoppe*, Barslev, i Efteraaret 1904, og Lærer Hoppe har været Dirigent gennem samtlige 40 Aar. Nu har han ønsket at trække sig tilbage, og samtidig ophører Sangkoret at eksistere — ikke af Mangel paa Interesse — tværtimod! Der er for Øjeblikket saa mange aktive Sangere som aldrig før, og Interessen for Sangen er større end nogen Sinde, men Barslev Sangkor har i hele sin Tilværelse været saa uløseligt knyttet til Dirigentens Navn, at det staar og falder med Lærer Hoppe. Man vilde sikkert ønske paa Egnen, at det vilde være i Stand til at fortsætte, men man har ikke fundet nogen, som kunde eller turde paatage sig Dirigentopgaven, og derfor bliver Bestemmelsen som nævnt, at det gamle Sangkor, som staar i fuld Blomst, nu opløses.

Forstelærer *A. C. Hoppe* bekræfter, at Barslev Sangkor afslutter sin

Virksomhed til Efteraaret og fortæller »Thisted Amts Tidende« lidt om Korets mangeaarige Virksomhed, der har været til megen Glæde for de skiftende Deltagere i den lange Aarrække.

— Hvordan gik det til, at De oprettede et Sangkor i Barslev?

— Det kom ganske af sig selv den første Vinter, da jeg begyndte som 22-aarig Lærer i Barslev. Jeg holdt Aftenskole, og saa var der nogle af Eleverne, som spurgte, om jeg ikke kunde tænke mig at oprette og lede et Sangkor, hvor der skulde synges flerstemmige Sange. I November 1903 stiftede vi Koret, og det har virket uafbrudt siden med skiftende Afgang og Tilgang — men jeg tror at kunne sige til stor Glæde for Sangerne. Vi har holdt mange Koncerter i Aarenes Løb og har stadig været tilsluttet de kristelige Sangforeninger. I Aarenes Løb har vi været med til store Sangstævner rundt om i Landet, lige fra Dannevirke til Skagen, det var jo ikke saa besværligt den Gang, der kunde køres i Biler.

— Hvilke Sange har De saa indøvet?

— Alle mulige, baade kristelige, nationale og muntre Sange, i det hele taget alt, hvad der indøves af blandede Kor.

— Er der ingen af Sangerne, som har været med lige saa længe som Dirigenten?

— Nej, det er der dog ikke, men i Øjeblikket har vi en Del af vore gamle Sangere som aktive Deltagere i Koret. Der er Folk imellem, som var med for 25 Aar siden. Den ældste paa Egnen, som har været med i Koret, er nu 81 Aar gammel, men dog ikke aktiv mere, men det er Mening, at baade han og alle vore gamle Medlemmer gennem alle de 40 Aar skal inviteres med til den Afslutningsfest, som vi haaber at kunne faa Lov til at holde i Løbet af Efteraaret. I Aarenes Løb har vi haft ikke saa faa Ægtepar som Sangere, og der er endnu adskillige tilbage, som er oppe i 70'erne.

— Hvor mange Sangere er der saa for Tiden?

— Vi har i mange Aar haft en Snes faste Sangere, men i Løbet af det sidste halve Aar er mange af vore gamle Medlemmer kommet med igen. Vi træner for Tiden til en Jubilæumskoncert, som vi haaber at kunne afholde i Oktober Maaned, og med denne Koncert afslutter Koret saa Virksomheden, og jeg trækker mig tilbage som Dirigent.

Det var Mening, at Redaktør Aksel Dahlerup skulde have optaget en Pladegengivelse til Statsradiofonien af en Sangaften i Barslev Sangkor, men nu ser det jo ud til, at Dahlerups Limfjordstur er afbrudt. Jeg har været i Forbindelse med Overbibliotekar Grønkjær, Thisted, som har været Raadgiver for Aksel Dahlerup m. H. t. de Emner, som Limfjordsrejsen skulde omfatte for Thys Vedkommende.

— Hvorfor holder De nu op med at dirigere Koret?

— Efter 40 Aars Forløb synes jeg godt, man kan være bekendt at trække sig tilbage.

— Og hvad siger Sangerne til det?

— De kan vistnok godt forstaa mig. Det er gaaet med Liv og Lyst i de mange Aar, men nu er jeg 62, og den Dag kommer jo, hvor man skal til at holde op. Min Tid er ogsaa stærkt optaget paa anden Maade, og Virksomheden som Dirigent har hidtil taget en ikke ringe Del af min Tid.

B. S.

Barslev Sangkors Jubilæumskoncert. Barslev Sangkor, der under Ledelse af Lærer Hoppe, Barslev, har bestaaet i 40 Aar, gav Søndag Aften en Jubilæums- og Afslutningskoncert i Hvidbjerg Kirke. Det er jo i sig selv en Begivenhed, at et Kor har bestaaet i saa lang en Aarrække og med samme Dirigent, og da Barslev Sangkor tillige i sjælden Grad har vundet Egnens Befolkning ved talrige Koncerter i Kirke, Missionshus og andre Steder, var det intet Under, at et meget stort Antal Mennesker, vel over 500, var kommet til Stede for at tage Afsked med Koret.

Det blev en værdig Afslutning paa Korets Virksomhed. Programmet var godt og lødigt, det strakte sig fra enkle Salmemelodier til meget krævende Stykker. Skulde nogen af Programmet fremhæves, maa det være Korets Fremførelse af »Giv mig, Gud, en Salmelunge«, »Med Straalekrans om Tinde«, »Gør Døren høj« samt ikke mindst »Den yndigste Rose«, der ledsagedes af Violin og Harmonium.

Musiklærer Nissen, Nr. Nissum, var kommet til Stede for at give en Afdeling paa Orglet og gav allerede ved sin smukke Udførelse af J. S. Bachs Præludium en forventningsfuld Stemning. Uhrmager Hoelsgaard, der paa sin Violin kan præstere mere end de fleste, bidrog yderligere til at gøre Aftenen højtidelig og festlig.

Aftenen sluttede med Andagt ved Pastor Hermansen, og Forsamlingen sang »Mægtigste Kriste«.

Med denne Koncert har Barslev Sangkor som nævnt afsluttet sin lange Virksomhed. Det blev startet for 40 Aar siden af Lærer Hoppe, der da som ung Lærer havde faaet Ansættelse ved Barslev Skole. Det var nogle unge i den af Lærer Hoppe oprettede Aftenskole, der spurgte, om det ikke kunde lade sig gøre at faa oprettet et Sangkor, hvor der skulde synges flerstemmige Sange. Lærer Hoppe gik straks ind paa Tanken, og i November 1903 stiftedes da Koret, der har virket uafbrudt siden med skiftende Afgang og Tilgang, men altid til stor Glæde for Sangerne. Der er i Aarenes Løb afholdt mange Koncerter, og Koret,

der altid har været tilsluttet de kristelige Sangforeninger, har været med til store Sangstævner rundt om i Landet lige fra Dannevirke til Skagen.

Der har været indøvet baade kristelige, nationale og muntre Sange, i det hele taget alt, hvad der indøves af blandede Kor. Mange af Egnens Beboere har været med i Koret gennem Tiderne, og nu ved Indøvelsen af Jubilæumskoncerten har en Del af de gamle Sangere været med, Folk, som var med for 25 Aar siden. I mange Aar har Koret haft ca. en Snes Medlemmer, men i det sidste halve Aar har der været ca. 40 Medlemmer til Indøvelse af Afslutningskoncerten. Denne blev en Oplevelse for Tilhørerne, og Lærer Hoppe kan med Stolthed tænke tilbage paa denne smukke Aften. Barslev Sangkor vil blive savnet paa Egnen; det har vundet Indpas i mange Hjerter.

Barslev Sangkor hører op. Barslev Sangkor har i Aar bestaaet i 40 Aar. Koret agter at fejre Jubilæet med et Par store Koncerter i Oktober Maaned. Til disse Koncerter er det Mening, at der skal dannes et Kor bestaaende af saavel nuværende som tidligere Medlemmer af Barslev Sangkor. Dette Kor vil saa indøve forskellige af de Sange, Barslev Sangkor i Tidens Løb har haft paa Programmet, bl. a. ogsaa nogle af de allerførste. Der kræves et stort Arbejde for at faa dette Kor instrueret, men Lærer Hoppe, Barslev, der altid har været den dygtige og energiske Leder af Barslev Sangkor, er ikke vejet tilbage for dette Arbejde. Jubilæumsfesten er tillige tænkt som en Afslutningsfest for Koret, da det ikke er Mening, Koret skal fortsætte sin Virksomhed efter Festen. Indøvelsen af Sangerne er begyndt med 40—50 Deltagere i Koret.

Barslev Sangkor 30/10 43 holdt Lørdag Aften en festlig Sammenkomst paa Hvidbjerg Kro, hvor der var samlet 135 nuværende og tidligere Medlemmer af Koret.

Formanden, Bager Jensen, Lyngs, bød velkommen, og Sangkoret indledede med en Afdeling Fædrelandssange.

Derefter var der fælles Kaffebord, hvor en lang Række af de tilstedeværende havde Ordet og fremdrog Minder samt talte om, hvorledes de havde haft Udbytte af Sangen og følt Glæden ved at deltage deri. Efter at Koret havde sunget en Sang, der var skrevet til Aftenen, talte Fru Lærer Hoppe og takkede særligt Jubilæumskoret, som det havde været en stor og smuk Oplevelse for hendes Mand at arbejde med.

Efter at endnu en Del havde haft Ordet, overrakte Formanden Korets Leder gennem de 40 Aar, Lærer Hoppe, en Pengegave som Paaskønnelse for det store Arbejde, han havde gjort.

Lærer Hoppe takkede Kordeltagerne og talte om den Oplevelse, det havde været for ham at arbejde med dem.

Efter endnu en Afdeling Sange af Koret sluttede Lærer Hoppe den smukke Aften med Andagt.

Sangkoncert i Hvidbjerg. Sangkoncerten, som afholdtes i Sloths Hotel i Hvidbjerg Søndag den 12. Decbr. af Barslev Sangforening, havde samlet fuldt Hus — over 300 Mennesker — men Thyholm er jo ogsaa blevet Sangermusaens Yndlingsopholdssted. — Der indledes med Violin og Piano, hvorefter Sangerne viste sig — smukke Evas Døtre, alle i hvide Kjoler. Da de ser de mange Mennesker, rødmer de og bliver nervøse, men de har dog Mod til at stille sig forrest paa Scenen i en Række, bag ved hvilken de grimme Mandfolk stiller sig. Undskyld Ordet »grim«, men er Damerne det smukke Køn — og det er de jo — kan Mandfolkene begribeligvis ikke gøre Fordring paa at høre til de smukke Væsenner. Nu svinger Lærer Hoppe sin Taktstok, og den fremtryller straks Nationalsangen »Kong Kristian«. Ih! hvor kan Sangerne dog spærre Munden op; alle deres Tænder tæller jeg i et vældigt Gab. Den ene Tand er ganske vist ormstukken, men alligevel; hvem der blot havde 27 friske Tænder; hvøm der bare havde det! Jeg rives ud af mine dybsindige Betragtninger ved at Sangen tager til i Skønhed. Skønnest bliver Sangen i Programmets sidste Del med Numre som: »Uden Haab«, »Endnu et bitte Nyk« og »Nu danser Solen«. Sangaftenen sluttede med »Fred hviler over Land og By« i Hagens Komposition, en Melodi, som er meget iørefaldende, men som dog staar tilbage for den, Weyse har komponeret. Sangen gik i det store og hele godt. Bassen klarede sig stolt med sine faa Jomsvikinger, hvorimod Tenoren var temmelig tynd; men hvad kan men heller forlange af 2¹/₂ Mand. Programmet var godt valgt; dog kan der indvendes, at de fleste Stykker var temmelig tunge. Det eneste rigtig livlige var: »Endnu et bitte Nyk«, men derfor vakte ogsaa dette Stykke saa livligt et Bifald, at Sangerne skyndsomst maatte ile frem paa Scenen igen og give det da capo, for at Huset ikke helt skulde styrte sammen som Følge af de diabolske Klapsalver. Jeg konstaterede dog, da jeg gik efter Koncertens Slutning, at Ødelæggelsens Vederstyggelighed ikke helt var undgaaet: Kalken var faldet ned af Loftet somme Steder.

Den eneste Sang, som led nogen væsentlig Overlast, var: »Slumrer sødt i Slesvigs Jord«. I denne Sang findes der jo et Par Synkoper, der i første Vers fremhæver Ordet »ensomt«; men ved at forlænge den næste Node, blev Synkopen til Dels udvisket. — Æren for denne udmærkede Sangkoncert tilfalder i Særdeleshed Lærer Hoppe, der ledede Sangen med megen Dygtighed. *En sanginteresseret.*

17/9 1948. *Morgentanker!* Jeg sad nu til Morgen og hørte i Radioen Ouverturen til »Kalifen af Bagdad«, og som saa ofte før, naar jeg hører

de Toner, gaar Tankerne nogle Aar tilbage i Tiden, til de skønne Aftenunderholdninger vi havde i Barslev Skole, hvor Lærer Hoppe med utrættelig Flid og Dygtighed — Aar efter Aar — med lokale Kræfter, arrangerede saa smuk en Aften, der den Dag i Dag hører med til de bedste Minder vi har fra vor Ungdom. Lærer Hoppe har en Gang sagt: »Onde Mennesker kan ikke synge, de kan kun skraale!« Det forekommer mig, at der i vor Tid er mere Skraal end Sang, f. Eks. de mange Danseorkestre, som skraaler deres Refrain. — Findes der da virkelig ingen paa vore Egne, som ser det som sin Opgave at arrangere gode Sang- og Musikaftener, hvor de Evner og Gaver, Gud har givet Mennesker, bliver taget i Brug paa en smuk Maade, og hvor Sindene løftes op over det lave — een, som kunde løfte Arven efter Lærer Hoppe — der paa en smertelig Maade blev afbrudt i at tale og synge med den Ungdom hvis evige Velfærd ligger ham saa stærkt paa Sinde.

Dette var nogle Tanker, som blev vakt ved en kendt Melodi og som var ment som en Hyldest og Tak til vor kære Lærer og Dirigent for de uforglemmelige Minder, vi har fra Barslev Skole. Sara.

24/9 48. *Tak!* Det er mig umuligt at tilbageholde Trangen til at bringe Sara min dybtføjte Tak for de smukke og varmtføjte Ord om Minderne fra Barslev Skole, som fandtes i »Thylands Avis« for 17. Septbr.

Saras Ord greb mig saa stærkt om Hjertet, fordi jeg skønnede, at de kom fra et Sind, der er vidaabent for de gyldne Rigdomme, der er gemt i Sangens og Musikkens vidunderlige Toneverden.

Saras Ord rørte ogsaa ved det Væld af lyse og straalende Minder, der trænger sig paa, naar Sangkoret i Forening med andre Kræfter med Sang, Musik, Tale og Oplæsning, forsøgte at skabe en Festaften, der — som Sara skriver — »løftede Sindene op over det lave«. Jeg tror, at den Tone, som blev slaaet an allerede i Vinteren 1903—4 — »Op mod Lysets Rige« — gennem Aarene har holdt sig, idet vi ogsaa sluttede med den 1943.

Har den Ungdom, som i disse Aar ofrede sin Fritid paa Sangens og Musikkens Alter, haft uforglemmelige Minder fra Barslev Skole, saa har jeg i Sandhed ogsaa haft det. Jeg fik mere end jeg gav. Naar jeg mindes den lange Række af frisk og levende Ungdom, fyldes mit Sind med dyb Glæde, og naar det skete, at Sangkor og Dirigent blev saaledes grebet af Sangens Aand, at denne Grebethed udløste sig i et Sangerbrus eller i det blødeste piano, ja, saa var man i Sandhed »løftet op over det lave«. Intet kan som Sang og Musik jage alt det lave paa Flugt.

Ogsaa vore straalende Sangerudflugter, der førte os paa Kryds og

tværs i vort skønne Land lige fra Skagen til Dannevirke og fra Esbjerg til Klippeøen ude i Østersøen!

Det er med stor Tak til Gud, at jeg i alle disse Aar fik Lov at færdes blandt en Ungdom, om hvilken jeg har haft saa mange lyse og lykkelige Minder.

»Morgentanker« har varmet mit Sind. Endnu en Gang Tak! Lad saa den opstigende Linie blive ved at løfte og bære os, indtil vi staar i det store Sangerkor, der flokkes omkring Guds Trone, »som tusind Bjerge fuld af Sne«.

Der findes ingen, som ingen Stemme har. Det bliver vidunderligt at mødes der.

A. C. Hoppe.

Jubilæumsfesten for Lærer Hoppe, Barslev. D. 1/10 1943. Som meddelt havde Barslev Skoledistrikts Beboere Fredag Aften indbudt Lærer Hoppe med Familie til et Samvær paa Hvidbjerg Kro i Anledning af, at det den Dag var 40 Aar siden, Lærer Hoppe kom til Barslev Skole. Det blev en smuk Fest, hvori deltog ca. 300 Mennesker, og den blev et stærkt Vidnesbyrd om de Baand, der i den lange Aarrække er knyttet mellem Beboerne og Hjemmet i Barslev Skole.

Efter at Deltagerne var bænkedede ved de festligt smykkede Kaffeborde, bød N. Sindberg Kallerup, Velkommen, specielt til Lærer Hoppe og Frue med Familie, hvorefter han udtalte: I 40 Aar har Hoppe været Lærer i Barslev og gjort et stort Arbejde. For 7 Aars Skolegang hos ham vil jeg udtrykke min Tak. Han har haft en enestaaende Evne til at gøre Undervisningen interessant. Vi husker Religionstimerne og Timerne i Historie og Dansk; hvor blev disse Timer levende. Beboerne og gamle Elever vil gerne give deres Taknemlighed et synligt Udtryk, hvorfor jeg overrækker Dem, Lærer Hoppe, denne Mappe.

N. Sindberg overrakte Lærer Hoppe 325 Kr. samt en smuk Mappe indeholdende Navnene paa Giverne.

Herefter blev der drukket Kaffe, og der blev oplæst Telegrammer og Hilsener. En lang Række Talere havde derefter Ordet.

J. Bach Mose, Kallerup: Da Hoppe 1903 kom til Barslev, var det, som om der begyndte en ny Grotid, idet der kort i Forvejen var gaaet en Vækkelse over Egnen, og det var saaledes et godt Sted at komme for en Mand som Hoppe, der havde givet Gud sit Hjerte. Lærer Hoppe har vundet sig mange Venner. Ogsaa blandt de Unge tog han et godt Arbejde op. Tak for, hvad De har været for vore Børn. De har altid været glade for at gaa i Skole hos Dem.

Peter Andreasen, Nygaard: Paa min Hustrus og egne Vegne vil jeg gerne sige til Lykke. Gerningen, De har øvet, har været Dem en Livs-

opgave. Tak, fordi De er kommet rundt i de forskellige Hjem, baade til Fest og naar Sorgen kom.

Bager Jensen, Lyngs, fremdrog Minder fra sin Skoletid hos Lærer Hoppe. Han vilde lægge hvert enkelt Barn paa Sinde at følge Jesus. Det Minde har jeg fra min Skoletid, og det vil jeg sige Tak for.

N. Højbjerg, Barslev, takkede for et godt Naboskab gennem 36 Aar. Tak for, hvad De har været for vore Børn. De forstod at gøre Undervisningen levende.

Niels Hebsgaard, Hvidbjerg: Jeg glemmer ikke Timerne i Religion og Historie. Jeg vil ogsaa gerne sige en stor Tak for Hoppes Arbejde blandt de Unge i KFUM og K.

Mejeribestyrer Hald: Baade min Kone og jeg har meget at sige Lærer Hoppe Tak for. Jeg tænker paa de mange Gange, vi har siddet og talt sammen, og paa alt, hvad vi har delt med hinanden. Lærer Hoppe og hans Hustru blev betroet meget, et dejligt Hjem og en Flok Børn, og det var Grundlaget for Lærer Hoppes Arbejde.

Lars Poulsen, Floulev: Over de 40 Aar kan vi sætte: Tro i Tjenesten. De har gjort en stor Gerning i Deres Undervisning. Vi er nogle, der i en Aarrække har holdt Børnegudstjeneste i Barslev Skole, men vi har følt, at det var Lærer Hoppe og Fru, der har baaret det tunge Læs. Hjertelig Tak for det.

Lærerinde Frk. Hebsgaard, Odby, takkede særlig, fordi Lærer Hoppe i Skolen havde aabnet Børnenes Øjne for Naturen.

Lærer Holm: Da jeg for 13 Aar siden kom til Barslev Skole, fik jeg at vide, at Lærer Hoppe og Fru Hoppe var aldeles fortræffelige Mennesker, og jeg blev ikke skuffet. Tak for den gode Tid. Det var mit første Embede, og Lærer Hoppe gav mig mange gode Raad. Tak fra Refs Herreds Lærerkreds for din Trofasthed mod Kredsen og for dit Arbejde i Hovedstyrelsen.

L. Arsøe, Barslev: Jeg er vist en af de ældste af Hoppes Elever. 40 Aar synes en lang Tid, men den første Dag, Lærer Hoppe kom i Skolen, staa fremdeles levende for mig. Han trak altid det frem for os Børn, at vi skulde følge Jesus. Tak for Naboskab og for alt godt.

Karl Jensen, Barslev: Hoppe har jo ogsaa været Landmand, da han drev Skolelodden, og jeg tjente hos ham som Dreng. Jeg græd, da jeg kom der, og jeg græd, da jeg skulde derfra, saa kan man forstaa, hvorledes Tjenesten var. Karl Jensen omtalte Søndagsskolen i Barslev, som havde været til stor Velsignelse.

Lærer Hove: Tak til Lærer Hoppe og Fru Hoppe. Tak for vore Børn, de har i Lærer Hoppes Undervisning faaet noget, der har sat sig fast. Tak for Aarene, vi har været sammen i Barslev Skole.

Jens Kongsgaard, Hvidbjerg: Jeg har sendt 10 Børn til Lærer Hoppe. De har altid været glade for at gaa der, og de ser paa Lærer Hoppe med Kærlighed. Tak for de mange Aar, vi har kendt hinanden. Det var godt at komme i Deres Hjem.

Lærer Hoppe tog derefter Ordet: Naar jeg ser ud over denne festlige Forsamling, er der noget, som overvælder mig, saa jeg ikke kan finde Ord for min Tak. Jeg synes ikke, jeg har fortjent al den Opmærksomhed. Jeg kan kun sige Tak! Det er et Ord, der ikke i sig selv er særlig rigt, men naar man gennemstrømmes af Takken, indeholder Ordet meget.

Det var ejendommeligt, at jeg kom her i 1903. Allerede 1902 blev jeg kaldet til Vinterlærerembedet i Egebjerg, men jeg kom der ikke, for inden jeg fik Kaldelsen, havde jeg modtaget en anden Kaldelse. Men saa søgte jeg hertil 1903, uden at jeg regnede med at faa Embedet, da jeg jo havde sagt Nej een Gang. Jeg fik det imidlertid, og nu har jeg været her i 40 Aar.

Skal jeg udtrykke min Taknemlighed, maa jeg sondre mellem 1. og 2. Slægtled. Nu er der fuldstændig skiftet i alle Hjem i Skoledistriktet, siden jeg kom. Det første Slægtled voksede min Kone og jeg sammen med, og nu ligger disse Mennesker saa godt som alle paa Kirkegaarden. Det var deres Børn, jeg da fik at undervise.

Jeg mødte her den solide Bondekultur, der var præget af Kristendom. Der var udpræget Sans for Ungdommens videre Uddannelse, og der var Sans for Sang og Musik. Alle disse Ting har bidraget til at højne Menneskelivet. Vi havde skønne Timer sammen, 1. Slægtled og min Kone og jeg, hvor vi delte det bedste sammen.

Og Tak til 2. Slægtled. Det har vel været præget noget af de urolige Tider, der kom, Krig og saa meget andet. Nu er det jeres Børn, der gaar i Skolen, og man kan tydeligt spore den Linje, der gaar mellem de 2 Slægtled.

I de 40 Aar har ca. 1100 Børn passeret gennem Skolens Stue. Det har været min Opgave at undervise alle disse Børn og ogsaa at opdrage dem; det har altid været min Hovedopgave at gøre Børnene interesserede.

Lærer Hoppe fremdrog en Del Minder fra Skolestuen, baade morsomme og mere alvorfulde, der vidnede om Tillidsforholdet mellem Børnene og deres Lærer.

Han sluttede med en Tak for de 40 Aar, der havde været rige Aar, og det hidrørte fra den Kreds, han og hans Hustru havde levet iblandt. Tak til Skolekommission og Sogneraad, Tak til Menighedsraad og Tak til Lærerne for Samarbejdet. Tak til jer allesammen for den smukke Gave og Tak for jeres Børn.

Pastor Hermansen: De fleste Talere var baade Elever og Forældre,

og dér er nok Nøglen til denne Sammenkomst mellem Lærer og Beboere i Barslev. Den, der tager Barnet ved Haanden, tager Moderen ved Hjertet, siger et gammelt Ord, og det var, som om Tonen blev varmere, naar Talerne kom til at tale om deres Børn. Man forstod, at de vilde udtrykke: Vi skylder Lærer Hoppe Tak for vor Skoletid, men vi har set det meget klarere nu, da vore Børn er kommet i Skole. — Lærer Hoppe og Fru Hoppe har haft Evne til at tage Barnet ved Haanden, vi har mærket den trygge Tillid, Børnene har. Tak for den Tid, vi har kendt hinanden i Skolen og Kirken.

Fabrikant Schiødt: Vi forstaaer, at Lærer Hoppe er en lykkelig Mand, han har haft en velsignelsesrig Gerning, og han har altid givet Gud Æren. Lærer Hoppe har altid Hjertet med i det, han har med at gøre. Det, det gælder om, er at være Kristen og Dansk, og saadan har vi kendt Lærer Hoppe.

Da Tiden til Opbrud var kommet, sluttede Festen med, at man sang: »Dagen gaar med raske Fjed«, hvorefter Lærer Hoppe kort fremdrog Ordet fra Salme 90: Herre, du har været vor Bolig. Han sluttede med Fadervor, og man skiltes med Følelsen af, at denne Aften vil blive gemt som et skønt Minde.

65 Aar. Førstelærer A. C. Hoppe, Barslev, fylder Søndag den 26. Maj 65 Aar.

Lærer Hoppe er født i Lille Mølle ved Hobro. Han dimitteredes i 1902 fra Nr. Nissum Seminarium og blev i 1903 Andenlærer ved Barslev Skole. Fra 1906 har han været Førstelærer ved samme Skole.

Med sine mange betroede Hverv og som Julebogsudgiver er Lærer Hoppe en kendt og agtet Mand ikke blot paa sin Egn, men ud over hele Landet. I Lærer Hoppes Personlighed er Indsigt og Udsyn forenet paa forbilledlig Maade, og dette har i Forbindelse med hans rige Evner vakt en indgroet Tillid til ham i vide Kredse baade indenfor hans egen Stand og udenfor denne. Han var Medstifter af og Formand for Hvidbjerg Realskole og gennem en lang Aarrække Medlem af Menighedsraadet. I Hvidbjerg F.D.F. har han været Formand siden Kredsens Start i 1932. Indenfor Sangforeningerne og i Grænseforeningen har Lærer Hoppe lagt et stort Arbejde, og han er en velkendt Taler ved nationale og kristelige Møder, hvor man gerne lytter til hans Ord. I 10 Aar har han været Medlem af Danmarks Lærerforenings Hovedbestyrelse, hvor han har Sæde i forskellige Udvalg og er Landsbylærerne en god Repræsentant.

Mest kendt er Lærer Hoppe maaske blevet gennem sine Julebøger »Mod Jul« og »Julelys«, der i stort Oplag sælges ud over Landet.

For nogle Aar siden udnævntes Lærer Hoppe til Ridder af Dannebrog.

»Folkeskolen« 30/9 1943. 40 rige Aar. Førstelærer A. C. Hoppe, Barslev pr. Hvidbjerg, har den 1. Oktober 40 Aars Jubilæum som Lærer i Barslev.

Efter at være dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium i 1902 kom Lærer Hoppe i 1903 til Barslev Skole som Andenlærer og blev i 1906 Førstelærer samme Sted. Gennem de 40 Aars Skolearbejde er Lærer Hoppe i ualmindelig Grad vokset sammen med Egnen og dens Befolkning.

Hans Lærergerning har fuldt ud været præget af den Aand, som var og er Nr. Nissum Seminariums, og ikke blot i Skolen, men paa en lang Række Omraader har han virket for de kirkelige Interesser, han fra sin Ungdom gav sit Hjerte.

I Hvidbjerg Kirke stod han som den statelige Kirkesanger, indtil en Halslidelse tvang ham til at opgive dette Hverv. Han stiftede Barslev Sangkor og har haft den Glæde, at det har virket uafbrudt siden. Han blev Næstformand og Vicedirigent for Centralforeningen af Kristelige Sangforeninger i Danmark. Var en Aarrække Formand for »Blaa Kors«. Kom fra sin Ungdom ind i Menighedsraadet, var dets Formand i en 10-aarig Periode og er stadig Medlem. Siden 1926 har han været Medlem af Bestyrelsen for Nr. Nissum Seminarium og sidder nu som Næstformand. Ligeledes er han Næstformand i »Kirkeligt Forbund« og Formand for Sønderjydsk Grænseforening.

Trods disse meget betydelige Hverv har Lærer Hoppe faaet Tid til at udgive og redigere Julebøgerne »Mod Jul« og »Julelys«, der har vundet meget stor Udbredelse.

I 1936 valgtes Lærer Hoppe ind i Danmarks Lærerforenings Hovedstyrelse. Her er han Medlem af Lærerruddannelsesudvalget, Pædagogisk Udvalg og Udvalget for Ind- og Udland. I Hovedstyrelsen sætter man Pris paa ham for hans rolige og besindige Behandling af Sagerne, og hans velovervejede Indlæg vækker altid Opmærksomhed.

Paa sin Jubilæumsdag kan Lærer Hoppe se tilbage over en betydelig Indsats paa mange Felter. Gennem det altsammen gaar en bestemt Linie, og i Centret af det hele staar Barslev Skole som det faste Udgangspunkt. Selv siger han: »Jeg har haft en lang og lykkelig Tid som Lærer her ved Barslev Skole.«

Den 17. Oktbr. afslutter »Barslev Sangkor«, som han stiftede for 40 Aar siden, sin Virksomhed med en Jubilæumskoncert i Hvidbjerg Kirke. Det vil blive en vemodig Dag, for samtidig nedlægger Lærer Hoppe sin Dirigentpost; men det vil ogsaa være en smuk Dag, fordi den paa særlig Maade markerer 40 rige Aar.

Ved Barslev Sangkors

40 Aars Jubilæumsfest paa Hvidbjerg Kro

Lørdag den 30. Oktober 1943

Mel.: Op mod Lysets Rige.

*Jubilæum fejrer Barslev Sangerkor,
Veteraner vejrer Fest — en sidste stor.
Vi ved Mindets Væld lejrer os i Kvæld
uden Kissejav i det gamle »Lav«.*

*Sangen sammensvejer ung og gammel Bas.
Rejs dig, graa Stabejser, slaa kun paa dit Glas.
Ungdom af i Dag, Blad fra Munden tag,
sig os hvad du fik i de Aar, som gik.*

*Op mod Lysets Rige steg det første Brus.
Mangen Karl og Pige i det Skolehus
lærte Tone, Takt, ganske underlagt
Dirigentens Stok blev den hele Flok.*

*Kulden hærged' Koret undervejs til Sang.
Kaffekanden Ordet tog da Gang paa Gang.
Stuens lune Luft, brune Bønners Duft
glæded' man sig ved. Tak for Gæstfrihed.*

*Støt til Sangens Tone Amor gik sin Gang.
Thomas til en Kone før ej følte Trang.
Nu tog Tanken Fart. Pebersvenden klart
saa, Niels Poulsens Mett' var for ham den rett'.*

*Han og mange flere kan i Dag staa frem,
takke og kvittere Hustru god og Hjem
Sangen dem har bragt. Godt blev Grunden lagt;
for de Sang sig ind i hinandens Sind.*

*Og naar Lærer Hoppe klædt i Kjole, hvidt
paa Tribunen oppe stod med »Kors« og Snit,
føjte Bas, Tenor, Alt, Sopran, vort Kor
har en Dirigent, vi er vel bekendt.*

*Koret tog Affære Søndag og Fest.
Og naar Gud fik Ære, gik det allerbedst.
Sang vort kristne Kor paa vor mørke Jord
stundom Glæde ind i et hange Sind?*

*Op mod Lysets Rige lad for sidste Gang
Korets Stemme stige, takke Gud i Sang.
Tak for Sangens Tid! Som en Luftning blid
fra vor Ungdoms Vaar, den vort Hjerte naar.*

J. O. B.

M e l.: Duftende Enge.

*Mens i en Verden, der strides og hades,
sammles vi her og paa festligste Vis.
Mens der i Mindebog'n skrives og blades,
holder man Tale, og Numre der gi's;
alt maa jo ende med Lovsang og Pris.*

*Nu er det Slut med at synge i Koret,
der har bestaaet i to Snese Aar.
Os det har glædet, opmuntret og moret,
næsten vi synes ublandet med Skaar,
var det ved Sommer, ved Vinter, ved Vaar.*

*Dirigent Hoppe, den bedste af Slagsen,
trofast var Leder i alle de Aar.
Hvor vi dog følte, vi sad ham i Saksen,
naar ud med Haanden han knipser og slaar,
da maa vi yde alt det, vi formaar.*

*Meget i Aarene er der passeret,
Verdenskrig snart i den Fjerdepart Tid.
Trods Rationering blev der dog serveret
Kaffe og Kager, naar endt var vor Slid,
ja, og trods Mørke blev Plads for lidt Vid.*

*Esbjerg, Bornholm, ja, samt Dybbøl og Skagen,
Maal for vor Udflugt blandt andet de var.
Mindst een har paa saadan bestemt sig for Magen.
Turen til Varde gav ogsaa et Ar,
spaa'de man gjorde mindst af et Par Par.*

*Solskin og Regn, Graavejr, Alvor og Gammen,
Stemmer forskellige vekslede her.
Slidet vi glemte, naar først vi sang sammen,
og vi fik mærke, at den vilde skær;
Lønnen man følte da vist hver især.*

*Basser, Tenorer og Alter, Sopraner
samlet til Fest og Retræte i Flok.
Tankerne gaar ad de lyseste Baner,
Sangen har Lysning. Vi følte det nok.
Minderne myldrer i Snese og Skok.*

*Helst vil vi søge »de ydmyge Steder«.
Frit vi bekender for alle og hver,
at vi ej naa'de just det, som vor Leder
undte os alle, som synger især:
Gud at lovprise og komme saa nær.*

*Hige vi maa nu herefter at naa det.
Gud, du tilgiv, hvad vi har forsømt.
Kæmpe og sejre da er vi ved Maalet,
naar vort Livsglas er udrundet og tømt,
da er vi frelste og ikke fordømt.*

*Mindes vi vil skønne Sange og Dage,
Skolen i Barslev og Parret, der bor,
mindes det skønne, som nu blot er Saga,
men som vi fandt var det bedste paa Jord
— og hvorfor Tak, der i Hjertet nu bor.*

*Lere da Dirigent Hoppe og Frue.
Vi er »ved Mening« som fordem saa tit.
Tak for de Gange vi traadte jer Stue.
Tak for det hele, det var ej saa lidt.
Nu jeres Ry vil vi sprede saa vidt.*

K. O. Bas.

Barslev Sangkor foretog — som Medlem af »de kristelige Sangforeninger i Danmark« — aarlige Udflugter til Sangstævner rundt om i vort skønne Danmark paa Kryds og tværs fra Skagen til Dannevirke og fra Esbjerg til Bornholm. Jeg tror, at disse Udflugter, hvor vi blev rystet sammen paa en uforlignelig Maade, har været med til at fremelske Sansen for Skønhed i Naturen og nationale Interesser. Det lignede med Smil og glade Blikke, idet der var udmærkede Repræsentanter for det humoristiske — jeg maa nok nævne Carl Mikkelsen og Kr. Odgaard — og selv om vi tit maatte anvende Nætterne — navnlig til Hjemrejse — var Humøret udtømmeligt; men Grundtonen det var: *Op mod Lysets Rige!* Flere af Sangerne var aktive i over 25 Aar. Gud velsigne alle nulevende, forhenværende Sangere fra Barslev Sangkor med Ønsket om, at vi *alle* maa komme til at staa i det himmelske Lovsangkor foran Guds Trone!

Hvad er et Hjem? En engelsk Avis spurgte engang sine Læsere: »Hvad er et Hjem?« Der indkom 800 Svar, hvoraf følgende seks blev udvalgt som de bedste:

Et Hjem er en Verden af Kamp udenfor og en Verden af Kærlighed indenfor.

Et Hjem er et Sted, hvor de smaa er store og de store smaa.

Et Hjem er Fars Kongerige, Mors Verden og Børnenes Paradis.

Et Hjem er vore Længsleres Maal — det Centrum, hvorom vore Tanker samler sig; et Sted, hvor vi klager mest og bliver behandlet bedst.

Et Hjem er et Sted, hvor vi møttes med tre Maaltider om Dagen for Legemet — og tusinde for Hjerte og Sjæl.

Et Hjem er et eneste Sted paa Jorden, hvor Kærlighed dækker vor Skrøbelighed.

Et rigt og lykkeligt Liv har jeg gennemlevet i Forholdet til *mit Hjem*. Jeg tror, at faa Mænd har saa mange straalende, uforglemmelige Minder som fra mit — og her er kun Tale om Barslev Skole — enestaaende Hjem. Hvad de ydre Rammer angaar, har man aldrig kunnet kalde Barslev Skole en flot og moderne Skole. Sit prunktløse Udseende skjulte den bag de 9 Træer, men en egen Hygge og Charme var der altid i mine Øjne over den gamle Skole. Naar man kom til Omdrejningen ved Josef Brændgaards, og det var om Aftenen, hvad det jo tiest var, naar man havde været ude, vinkede gerne et Par oplyste Vinduer, som et Par venlige Øjne — naar vi undtager »Tyskertiden« — velkommen, velkommen!! Jeg underkender ikke de ydre Rammer, men det er igen sandt: Det er Aanden, der varmer og lyser og gør levende ogsaa i et Hjem. Mit Hjem har altid været som en Generalnævner for og det Centrale i min Tilværelse. Naar jeg var ude og borte fra mit Hjem, var det mig magtpaaliggende snarest muligt at komme hjem igen. Det virkede paa mig som en dragende Magnet. Ingen Steder i den vide Verden befandt jeg mig saa godt som hjemme. Naar mit Hjem i den kære, gamle Barslev Skole er fyldt med saa mange lyse og lykkelige Minder, skyldes det ikke mig i første Række. Nej, det var *Mor og Børnene!* Børnene vil jeg gemme til lidt senere.

Det viste sig, at den 16-aarige unge Pige ude fra den jyske Hede havde meget betydelige og rige Evner som Hustru, som Mor og som Husmor. Efterhaanden som Aarene gik, opdagede jeg, hvor rigt udrustet hun var til at løse de Opgaver, der, som Tiden skred, kom til at ligge for, og jeg maa noksom takke Gud, at han gav mig hende til min — som det viste sig — trofaste Livsledsagerinde. Hun havde en forunderlig Evne til at skabe et Hjem, hvor Lys, Hygge og Charme fyldte Luften i alle Stuer, som paa en ejendommelig Maade laa duvende, varmende over alt og alle. Jeg kan betegne hendes Hovedinteresser ved fire B'er: Blomster, Billeder, Bøger og Børn. Jeg har selv æstetiske Interesser — vel at mærke i Sammenhæng med Orden — men hun kunde altid træffe min Smag paa det Omraade ved Anbringelse af Blomster, Billeder og Bøger i Stuerne paa en for mig betagende Ynde. Hvad det betyder for Mand og Børn, kan ikke overvurderes. Naar mange Mænd ikke ønsker at være hjemme mere end højst nødvendigt, men kun betragter deres Hjem som et Pensionat og saa forøvrigt lever et mere eller mindre tomt og indholdsløst Klubliv, er det vel muligt, at Hustruen savner Evnen til at gøre Hjemmet tiltrækkende.

Efterhaanden som Aarene gik, fyldtes Stuerne med trippende Barne-

fødder; men her viste hun — for jeg nok sige — sine betydeligste Egen-skaber, som var hende medfødt, som Mor. Det var ikke en lille Børne-flok, der, som Aarene gik, saa Dagens Lys i Barslev Skole. I Lobet af

14 Aar fødte hun 10 Børn, og da de var kommet til Verden, var hun 33 Aar, saa ogsaa paa det Omraade viste hun praktisk Sans; thi det er ikke ved Siden af at hævde: Børn skal man have, mens man er ung. Med Hensyn til at opdrage denne ret store Børneflokk var vi sjældnen uenige. De tre gamle Hovedregler fra mit Hjem, som sikkert ogsaa har været gjort gældende i Mors Barndomshjem, og som burde være Grundlaget for al Pædagogik, var vi fuldkommen enige om ogsaa skulde være Grundprincippet i vor Børneopdragelse, at lære vore Børn, nemlig: *1. At lyde, 2. at bede, 3. at arbejde.* Jeg haaber, at vore Børn vil bygge deres Liv og Virke paa disse tre fundamentale Grundregler og aldrig glemme, at foldede Hænder er svage Hænders store Styrke. Jeg vil videre sige om Mor, at hun er et Karaktermenneske, som ikke bøjer af for den første Vind, og hendes Viljestyrke kunde være af ret dynamisk Karakter. Naar Mor bar Hovedet lidt paa Skraa til højre, var det et Forvarsel om, at nu skulde der ske noget, og for, tror jeg, skulde Sol

og Maane og alle Stjerner falde ned paa Jorden, inden hun gav tabt. Ofte har hun opfordret mig til at gaa hen at se til en syg eller en gammel. Det passede ikke altid mig, men hun helmede ikke, før hun fik mig af Sted. Jeg fortrød ikke, at jeg kom af Sted. Hvor lignede hun min egen Mor i det Stykke! — Det var Lillentyaarsdag 1899 i Lille Mølle. Jeg sad hjemme hos Far og Mor — det var, mens jeg gik paa Seminarium — om Eftermiddagen. Mor havde sat et Stykke Steg og en Medisterpølse i Stegegryden til Nytaarsaftensmiddag. Far og Mor talte om at have alting gjort op med Gud og Mennesker nu paa Tærskelen til det nye Aar. Far kom til at bemærke, at han, da han sidste Gang var sammen med en Mand — en troende Mand, Peder Qvortrup i Sønder Onsild, var skiltet fra ham under Følelsen af, at de ikke var rigtig gode Venner paa Grund af en Uenighed. Mor hævdede med det samme, at dette Mellemværende maatte ordnes, inden de gik ind i det nye Aar. Det var Far ikke tilbøjelig til og kaldte det »en underlig Indbildning«. Det kunde da være til en anden Gang. Der var nemlig 6—7 km hen til bemeldte Mands Bopæl, saa det var en antagelig Spadseretur frem og tilbage for Far, der snart var 70 Aar gl. Men Mor holdt fast paa, at Forholdet skulde ordnes. Til sidst trak Mor sin Kaabe paa og sagde: »Saa gaar vi!« Nu kunde Far ikke undslaa sig, og de gik. Jeg skulde imens passe Stegen og Medisterpølsen. Temmelig langt ud paa Nytaarsaftenen kom Far og Mor tilbage, og jeg glemmer aldrig den Lykke og Glæde, der prægede deres Ansigter over, at dette Forhold var »ordnet«; men jeg glemmer heller ikke, at jeg »glemte« Stegen og Medisterpølsen, som var blevet lige saa sorte som Stegegryden. Naar Mor og jeg gik sammen fra Møde ell. lign., var hun en utrættelig Fodgænger, naar hun var $\frac{1}{4}$ m foran mig. Kom jeg foran, kunde det gaa galt med Utrætteligheden.

Mor er ikke uden oratoriske Talenter, et ikke ukendt Fænomen hos Kvinder! Hun har betydelige Evner til at »spinde en Ende«, og naar der kommer fremmede ind et Ærinde, som mulig er beregnet paa Tid af kortere Varighed, kan det godt tage nogen Tid, inden Emnerne er udtømte. En Dag kom en Mand ind i Butikken i Floulev. Der sad tre Personer, nemlig: Kr. Mose, Jens Andreas og min Kone. Vedkommende Mand bemærkede tørt, at saalænge de tre sad der, savnede Købmand Mikkelsen ikke Underholdning. Mor er en Kvinde, der egner sig til at have Téten. En Mand var en Dag inde i Barslev Skole. Vi kom ind paa Spørgsmaalet, om det var Manden eller Konen, der burde have Kommandoen. Jeg spurgte vedkommende (Karl Jensen), om han nogensinde havde set, at »Røgen var gaet imod Vinden« i Barslev Skole. Karl fik ikke svaret, for Mor kom ham i Forkøbet og sagde: »Synes De vel, at

min Mand ser underkuet ud?« Hvortil Karl tørt bemærkede: »Det gør Fru Hoppe heller ikke!«

Vi skulde til Aftenkaffe i Præstegaarden (i Pastor Leibølles Tid). Jeg havde pyntet mig saa godt, som jeg syntes var formaalstjenligt, og da jeg viste mig for Mor, sagde hun: »Nej, den Skjorte kan du ikke gaa i.« Og jeg erfarede den Lærdom, som Livet tit har givet mig: *Om igen!*

Mor har ydet en ikke ringe Indsats i Arbejdet for D. M. S. I mange Aar var hun Formand for Kvindekredsen, hvor jeg tror, hun var meget skattet, ligesom hun har været Børnegudstjenestearbejder i mange Aar. Jeg synes ogsaa, hun var utrættelig i at arrangere Juletræsfesterne i Barslev Skole i mange Aar til Glæde for saavel smaa som for store. I Øjeblikket er hun Medlem af Menighedsraadet for Hvidbjerg Sogn.

Nu er Mor blevet graa og støvet, ligesom jeg selv. Mine Følelser overfor hende er maaske ikke saa entusiastiske, som dengang jeg traf hende i N. Nissum for 47 Aar siden; men mit Forhold til hende har, som Aarene gik, antaget et dybere og stærkere Strømleje, og hun er blevet mere og mere uundværlig for mig. Ofte har hun siddet oppe og ventet paa mig, naar jeg havde været ude paa længere Farter, og ofte har hun kommet mig i Møde med Smil, naar jeg maaske ikke var saa tilbøjelig til *det*, men hvilken Opmuntring! Eller naar hun sagde: »Nu skal du høre...« Saa vidste jeg, at det var glædelige Nyheder, hun havde at bringe, ligesom hun aldrig glemte at overbringe mig Hilsener fra Venner og Bekendte, naar hun havde været ude paa sine Ture. Det har jeg altid været en uforbederlig Klovn til at huske.

»Fandt man en god Hustru, fandt man Lykken og modtog Naade fra Herren (Ordspr. 18, 22). Det maa jeg med megen Tak til Gud sande, ihukommende Ordet fra 28/10 1904: »*Det er godt at takke Herren!*«

Efterhaanden, som Tiden gik, kom jeg ind i en ret udstrakt Tale- og Foredragsvirksomhed. Jeg tilbød ikke mig selv, men Indbydelserne til disse Ting kom udefra. Det gælder særlig Missionsuger, Ungdomsmøder, Børnegudstjenester, nationale Møder, Taler i kirkelige Kredse, Lærermøder med Foredrag af pædagogisk Karakter. Mødestederne var meget forskellige: Missionshuse, Kirker, Forsamlingshuse, i private Hjem, under aaben Himmel, i Anlæg, i Plantager, i Stranden og lign. Steder. Jeg har talt i alle Missionshuse i Thy med Undtagelse af Haring, og der har jeg talt i Kirken. Det har altid været mig en stor Glæde at tale til Ungdommen og i Lærerkredse — ikke mindst, naar der var Lejlighed til at tale om nationale Emner. Mine nationale Interesser blev tidligt vakt. En Dag i Skolen hjemme i Hvornum stod jeg i et Frikvarter og betragtede Danmarkskortet, hvorpaa ogsaa Søn-

derjylland var med; men jeg undrede mig meget over, at Sønderjylland havde en uinteressant, hvid Farve med ikke ret mange Navne paa, medens den øvrige Del havde Farver med mange Navne paa Byer, Fjorde,

Barslev Skole

Aacr, Bakker, Bugter og Bælter o. s. v. Jeg erfarede senere, hvad Grunden var. Det var Tyskerne! Far sang tit Fædrelandssange, ogsaa min Farbror, Mathias Hoppe, der havde været med i Krigen 1848—50 og kæmpede med i det Slag, hvorom vi synger: »Det var paa *Isted Hede* og saa i Øvre Stolk, for gamle Danmarks Ære, da stred det danske Folk« o. s. v. Han fortalte levende om sine Oplevelser i Krigen mod Tyskerne. Endvidere havde vi en Husmand, Peder Mikkelsen, som ofte var paa Arbejde hos Far. Han var Veteran fra 1864, Dragon, og hans Beretninger var endnu mere drastiske end Farbrors. Han fortalte om den bekendte Træfning ved Skjern mellem danske og tyske Dragoner. De brugte jo Sablerne, og jeg husker hans Ord, som var det i Gaar, han sad ved Bordenden og spiste Mellemmad: »Vi huggede saadan om os, at Hovederne hang ned ad vore Skuldre!« Haarene var lige ved at rejse sig paa mit Hoved, men jeg tænkte dog: Peder Mikkelsens Hoved sidder dog paa den rigtige Plads endnu.

Ofte maatte jeg overnatte der, hvor jeg var, og megen Venlighed og Gæstfrihed har jeg nydt i mange Hjem, men det kunde godt være anstrengende at komme hjem med Morgentoget og saa straks i Skolen uden Pause. Det gjaldt særlig, naar jeg havde været til Hovedstyrelsesmøde i »Danmarks Lærerforening« og havde foretaget en Natrejse fra København for at komme hjem til Skolens Arbejde. Hvad mine Tilhørere har faaet ud af den Side af min Virksomhed, tør eller kan jeg slet ikke udtale mig om. Det alene kender Gud. En anden Side af min

Tilværelse udfyldtes af en Række Tillidshverv, som mine Medmennesker i Aarenes Løb betroede mig. Jeg skal her nævne dem:

1. I 1905 blev jeg valgt ind i Bestyrelsen for Hvidbjerg KFUM og blev betroet Kassererhvervet.
2. I 1907 Bestyrelsesmedlem i Hvidbjerg Sognebogsamling.
3. 1908 Formand for Hvidbjerg-Lyngs Børnebogsamling.
4. 1908 Medstifter af »Blaa Kors« og valgt til dettes første Formand.
5. 1912 Medlem af Samfundsbestyrelsen.
6. Samme Aar valgt til Medlem af Hvidbjerg Menighedsraad, hvor jeg sad i 29 Aar, deraf Formand i 10 Aar fra 1922--32.
7. 1913 Medlem af Kredsbestyrelsen for »Blaa Kors« i Thisted Amt og valgt til Kasserer.
8. 1915 valgt til Medlem af Bestyrelsen for A/S N. Nissum Seminarium, hvoraf jeg endnu er Medlem og fra 1926 Næstformand og fra 1943 Formand.
9. 1919 Medstifter af »Hurupkredsens uafhængige Vælgerforening«. Den blev ganske boykottet af de politiske Partier og virkede kun i nogle Aar. Jeg blev valgt til Formand. Der sad, bortset fra mig, betydelige Mænd i Bestyrelsen som Pastor Faber, Vorupør, Dr. Buus, Hundborg, Sagfører Frederiksen, Hurup, Gdr. Jens Legaard, Sønderhaa, Gdr. Vilh. Harkjær, Hundborg, Mejeribest. Hald, Hvidbjerg, o. s. v. Jeg tror dog, at Foreningen fik Betydning derved, at kristne Toner kom til at lyde ved de politiske Møder, og der kom mere Interesse for kristne og kirkelige Spørgsmaal i Thypressen.
10. 1919 Medstifter af Hvidbjerg Realskole A/S og dens Formand i en lang Aarrække, indtil den gik over i Privateje, idet Realskolelærer J. P. Jensen købte Skolen i 1942.
11. 1923 indvalgt i Bestyrelsen for »De kristelige Sangforeninger i Danmark«. Senere til Vicedirigent og Næstformand.
12. 1935 indvalgt i Hovedbestyrelsen for »Danmarks Lærerforening«. hvor jeg sad som Repræsentant for den danske Landsbyskole i 12 Aar og var Medlem af følgende Udvalg: »Pædagogisk Udvalg«, »Uddannelsesudvalg«, »Udvalg for Ind- og Udland« og Revisor i »Laaneforeningen«, Udvalg, som netop havde min særlige Interesse. Det har altid været mig en særlig Ære og Glæde, at mine Kolleger rundt i Landet viste mig denne Tillid. Ikke alene kom jeg til at stifte Bekendtskab med udmærkede Kolleger, men Arbejdet var interessant og udvidede ens Horisont udover det sædvanlige. Jeg var med til at gennemføre Folkeskoleloven af 18. Maj 1937 og den nye store Lønningslov af 12. Juli 1946 foruden det at være med til at løse mange andre Problemer, der vedrørte »den danske Folkeskole«

og Lærernes Uddannelse. Saaledes blev jeg valgt som Repræsentant for Hovedbestyrelsen til at tage Sæde i en af Undervisningsministeriet nedsat Kommission, der skulde udarbejde Forslag til en Nyordning af Statens Lærerhøjskole, der herefter kom til at hedde Danmarks Lærerhøjskole. Der sad jeg sammen med meget betydelige Skolemænd. Departementschef A. Barfoed var Formand. I den Periode, jeg sad i Hovedbestyrelsen, tror jeg nok det kan siges, at den ændrede Signaler med Hensyn til Vurderingen af kristne og etiske Værdier. Før den 2. Verdenskrig begyndte, var der ikke Tale om nogen Højtidelighed, der smagte af »Kirke« ved Aabningen af Danmarks Lærerforenings aarlige Repræsentantskabsmøde (nu — siden 1940 — indledes altid med Gudstjeneste). Formaaalsparagraffen i den ny Folkeskolelov af 1937 siger nu tydeligt, at den danske Skole er en kristen Skole. Jeg havde den meget store Glæde — under Røret om den saakaldte »Nordentoftsag« — at faa Hovedbestyrelsen til at vedtage en Resolution, som jeg havde udarbejdet, med en enkelt lille Ændring eller rettere Tilføjelse, og som — efter at jeg havde forelagt Resolutionen for Hovedbestyrelsen, blev vedtaget med kun een Stemme imod. Udtalelsen indføjet her, saa det kan ses, hvad den gaar ud paa.

»Hovedbestyrelsen for Danmarks Lærerforening har i Dag (15/2 1946) drøftet Nordentoft-Sagen og vedtaget følgende Udtalelse:

»I Anledning af den saakaldte Nordentoft-Sag ønsker Hovedbestyrelsen for Danmarks Lærerforening at udtale: I Henhold til Folkeskolelovens Formaaalsparagraf er den danske Skole en kristen Skole, hvis Etik og Moral hviler paa kristne Grundprincipper. Under Henvi- sning hertil og til de af Repræsentantskabet i 1940 vedtagne Udtalelser maa man tage bestemt Afstand fra enhver Samfundsmoral, der strider imod Skolens kristne Grundsyn, og som vil nedbryde Respekten for Ægteskabet, der er et vitalt Fundament for Udviklin- gen af et sandt, sundt og lykkeligt Samfundsliv«.

Mens jeg sad i Hovedbestyrelsen har jeg altid arbejdet paa at fremme et godt Samarbejde mellem Kirke og Skole, fordi jeg altid har anset det for at være af den allerstørste Betydning, at disse to Grundpiller i vort Samfunds- og Folkeliv arbejdede Haand i Haand med Slægtens Undervisning og Opdragelse for Øje.

13. 1935 valgt til Formand for Hvidbjerg F. D. F.
14. 1928 Medstifter af »Sønderjysk Grønseforening for Thyholm og Jegindø« og har været Formand i en længere Aarrække. Denne Forening har haft min særlige Interesse paa Grund af den overor- dentlige Betydning, hvorledes vort Sydgrænsespørgsmaal bliver løst.

15. 1937 indvalgt i Bestyrelsen for »Kirkeligt Forbund af 1933« og samtidig valgt til Næstformand.
16. Medstifter af »Menighedsraadsforeningen for Sydthy« og valgt til Foreningens Formand.
17. 1930 og 1940 valgt ind i Stiftsudvalg for Aalborg Stift vedrørende Bisevalg.
18. Kirkesanger ved Hvidbjerg Kirke fra 1933—1943.

I denne Forbindelse maa jeg nævne et Arbejde, som jeg blev ført ind i fra anden Side, og som efterhaanden antog en meget omfattende Karakter, nemlig som Redaktør og Udgiver af Julebøger. Det begyndte med, at min gode Ven og Seminariekammerat, Lærer Chr. Rysgaard, Snedsted, holdt en Dag i Febr. Md. 1924 i sin Bil uden for Barslev Skole. Hans Hensigt var at faa mig med i Arbejdet for Udgivelsen af en Julebog for Børn, hvis Grundtone skulde være af kristen Karakter, og hvor Budskabet om den sande Juleglæde skulde have en fremtrædende Plads. Lærer Rysgaard var en Mand med Energi og Initiativ og Penge — jeg skulde nu ogsaa være med til at financiere Foretagendet. Jeg gik om Bord med Rysgaard som Kaptajn. Rysgaard kunde ikke finde et Navn. Hvordan jeg fik Tanken, ved jeg ikke, men jeg foreslog Navnet: »*Mod Jul*«, og det har denne første »Børnenes ny Julebog« heddet indtil i Dag, og i Aar (1948) udsender »Mod Jul« sin 25. Aargang. Naa, »Mod Jul« saa samme Aar Dagens Lys. Baade Rysgaard og jeg skrev Bidrag til vor første Julebog. Den blev trykt paa Thisted Amtstidendes Bogtrykkeri i 10.000 Eks. Det gik ikke særlig straalende til at begynde med, men dog nogenlunde; men saa skete der det, at Lærer Rysgaard døde af Nyrebetændelse allerede i April Maaned næste Aar (1925), og saa stod jeg ene med Redaktørvirksomheden i en ikke særlig glimrende Start. 1925 gav Underskud, men i Tillid til, at Rysgaard havde set rigtig, at vi maatte have en ny Julebog for Børn med et kristent Grundpræg, fortsatte jeg alligevel med Lærer S. M. Sørensen (min Klassekammerat) som en Slags Medredaktør. 1926 gav positiv Balance, og saa var det døde Punkt ligesom overvundet.

Efterhaanden udviklede Arbejdet sig med nye Efterfølgere. I 1931 kom »Julelys« — Barnets første Julebog, og 1945 »Juletoner« — Julebog for voksne, som jeg *alene* redigerer og udgiver. Denne sidste Julebog skulde ikke alene tale om Julen, men ogsaa behandle kristne, nationale og sociale Problemer, og i Forordet til Juletoners 1. Aargang skriver jeg, at jeg ogsaa ønsker, den skal være med i Kampen mod den »kulørte Verden«. Det har været et mægtigt Arbejde at redigere saadanne tre Julebøger, men ogsaa meget interessant, idet jeg kommer i Forbindelse med mange Medarbejdere (Forfattere, Tegnere) og Købere (Lærer, Lærerinder og Søndagsskolearb.). 1946 udkom Julebøgerne tilsammen i

66.500 Eks. Paa Grund af Papirrestriktionerne er Oplaget i Aar 51.500. Jeg har naturligvis i den Anledning en meget udstrakt Korrespondance.

Den 5. Sept. 1941 blev jeg — for mig ganske uventet — af Hs. Maje-

stæt, Kong Christian X, udnævnt til Ridder af Dannebrog — en fin, ærefuld og uforglemmelig Udnævnelse, som jeg betragter som en stor Ære at være Genstand for. Jeg var i København den Dag, da den fine, gule Konvolut kom med Betegnelsen: Hr. Førstelærer A. C. Hoppe, Ridder af Dannebrog o. s. v. Min Kone, der tog mod Brevet, var færdig at tabe baade Mund og Mæle af Forbavselse, men ringede straks til København for at meddele mig den over al Maade overraskende Udnævnelse. Jeg var lige ved at tabe Vejret. Jeg kunde næsten ikke tro det.

Udnævnelsen har følgende Ordlyd:

Efter allerhøieste Befaling udfærdiget i *Hs. Kongelige Majestæts Ordenscancelli*. »Undertegnede Cantsler for Hs. Kongelige Majestæts Ridderordener gjør herved vitterligt, at det allernaadigst har behaget Hs. Majestæt ved allerhøieste Rescript af 5. September 1941 at udnævne Hr.

Førstelærer Anders Christian Hoppe, Barslev Skole, Hvidbjerg-Lyngs Kommune til Ridder af Dannebrogordenen«.

Kjøbenhavn den 6. September 1941.

Harald, Prins af Danmark.

5/8 1941. Ordensdekoration. Førstelærer A. C. Hoppe, Barslev, er blevet udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Under 5. September er Landvæsenskommissionær, fhv. Gaardejer J. P. Nordengaard, Svogerslev, Kommunaldirektør E. Melander, Haderslev, Landsretssagfører K. Kier, Aarhus, og Førstelærer A. C. Hoppe, Barslev Skole, Hvidbjerg-Lyngs Kommune, udnævnte til Riddere af Dannebrog.

I Skrivelsen, der ledsagede Udnævnelsen, fulgte en Opfordring til mig om at indsende til Ordenscancelliet, Amalienborg, København, et

Vitae liberorum meorum

d. v. s. en Levnedsbekræftelse til Opbevaring der.

Ridderkorset er af Emaillé indfattet i Guld og bærer Indskriften:

Gud og Kongen.

Ja, det taler stærkt til mit Sind: Gud og Kongen. Troskab, først mod Gud og saa Kongen!

Gud give, at jeg maa bære denne fine Dekoration med Ære!

Den 5. Okt. 1941 havde jeg saa den Ære at blive stedt til Audiens hos vor gamle Konge, Christian X, for at takke for Udnævnelsen. Det var en Oplevelse, jeg vil huske, saa længe, jeg lever. Vi var jo flere, der havde samme Ærinde. Modtagelsen fandt Sted paa Christiansborg. Først blev vi ført hen til en kgl. Ordenstjener, der afkrydsede vore Navne i en stor Protokol. Derpaa blev vi ført ind i Kongens Audiensværelse. Jeg var jo noget benøvet over, hvordan jeg skulde opføre mig. Vi bukkede naturligvis, men saa snart Kongen begyndte at tale til os, forsvandt al Generthed. Vi var jo i Kjole og hvidt med hvide Handsker og den fine Orden i Knaphullet. Kongen, der var præget af megen Alvor (det var jo i de frygtelige Krigsaar) talte venligt til os og takkede os for den Indsats, vi havde øvet — han nævnte ogsaa Skolen og Ungdommen; jeg ved ikke, om han tænkte paa os to Lærere, der var til Stede. — Derefter underholdt — efter først at have hilst paa hver enkelt af os — han sig med den enkelte vel 2 a 3 Min. Da han kom til mig, havde jeg foresat mig, at jeg *vilde* have sagt Kongen Tak for Udnævnelsen. Jeg havde lagt Mærke til, at flere — maaske af Befippelse — glemte at fremføre Takken. Jeg vilde have den frem, om den saa skulde ud gennem mine Sideben. Derfor var det ogsaa noget af det første, jeg fik over mine Læber, da Kongen kom hen til mig; men Kongen begynder. Han spurgte om, hvorfra jeg var, og da jeg svarede: »Jeg er fra Thy, Deres Majestæt!«

»O, er De fra Thy; det er nogle prægtige Mennesker, der bor«, hvad jeg kun kunde bekræfte, men tilføjede, at det var os en meget stor Glæde at se Kongen ved Oddesundbroens Indvielse. Og hvilket straalende Vejr var det ikke den Dag! føjede Kongen til. Saa spurgte han efter, hvor min Skole laa, hvortil jeg svarede, at den laa ved Hovedvej Nr. 11. »Naa, saa har De Tyskerne lige forbi Deres Vinduer, og laver de vel saadan Støj, at de ikke kan undervise for dem!« »Javel, Deres Majestæt!« var mit Svar. Saa fik jeg det endelig sagt: »Jeg vil gerne takke Deres Majestæt for den fine Udnævnelse!« Hvortil Kongen jovialt svarede: »Aa, jeg ber!« Min Kollega fra Bindeballe, Lærer Mortensen, havde skrevet Byens Sognehistorie, som han overrakte Kongen i et smukt Bind. Kongen takkede, men sagde: »Men hvis der nu er nogen, De har glemmt at skrive om, saa bliver der jo Fornærmelser«. Kongen fornægtede ikke sit Lune. En Direktør ude fra Amager beklagede, at han ikke noget før havde været inde og takke Kongen, fordi han havde været syg. Ja, og Deres Flip er jo blevet for stor! En Kommunaldirektør fra Haderslev beklagede, at Kongen ikke kom ned at besøge Sønderjylland. »Nej, jeg kan jo ikke, de skrækelige Tyskere!« sagde han.

Til sidst sagde han Farvel til hver enkelt af os, idet han trykkede vor Haand til Afsked. Hans Ansigt var furet og rynket og var præget af megen Alvor. Jeg vil aldrig glemme d. 5/10 1941. Nu er Kong Christian død, men hans Minde gaar ikke i Glemmebogen foreløbig. Konger, Kejsere, Diktatorer skal dø, som den simpleste af os. — sic transit gloria mundi!

(Saaledes forgaar denne Verdens Herlighed).

Nu kommer jeg til et Kapitel, som kalder paa dybe og stærke Følelser, nemlig Børnene!

I vort Ægteskab har vi haft 10 Børn.

Den 23/6 1905 fødte Mor Tvillinger, to smaa Piger, der desværre var født saa meget for tidligt, at de ikke var levedygtige. Den først fødte vejede kun 2³/₄ Pd. og den næste kun 2¹/₄ Pd. De blev døbt samme Dag og fik Navnene: *Edith Anne Hoppe* og *Magda Marie Hoppe*.

Magda Marie døde allerede 26/6 — to Dage gl. Edith døde 7/2 1906, ca. 7 Mdr.-gl. Hun vejede da ikke mere end 8 Pd.

Jeg har mange rørende Minder om den lille Edith. Hendes søde Smil var som en Solstraale, der lavede op for hendes unge Forældre. Jeg sad ved hendes Vugge, da hun stred Striden — Dødens Strid — hun døde af Lungebetændelse. Pludselig aabnede hun Øjnene, og et forunderligt, forklaret Lysskær, der gav Genskin i hendes Øjne, gled hen over hendes søde, lille Ansigt, saa lukkede hun Øjnene, og en Lysets Engel havde baaret hende hjem til Gud.

Blandt de Glæder, som jeg tror vil møde os i Himlen, er ogsaa den at mødes med de to smaa Piger.

Men Gud gav os Erstatning. En stor Børneflokk gav han os. Her nævnes de i den Rækkefølge, hvori de er fødte:

I.

Niels Aage Hoppe,

født 30/5 1906 og døbt i Kirken 1/7 s. A.

Faddere: Lærer Nygaard (dav. Andenlærer v. Barslev Skole), Fru Lærer Jørgensen, Lyngs, og Christian Hoppe (min ældste Broder).

Efter at have gaaet i Skole i Barslev Skole til sit 13. Aar, blev han indmeldt i den nyoprettede Realskole i Hvidbjerg (1919), *hvorfra han blev dim. Maj—Juni 1922 til Præliminæreksamen med mg^x i Hovedkarakter.* Han var i det første Hold, der blev dim. fra Realskolen.

Derefter blev han optaget paa Viborg Katedralskole i 1. Gymnasieklasse.

Under hele Niels Aages Læsetid i Viborg boede han hos en Enkefru Jensen, hvor han havde et udmærket Hjem. *1925 dim. han fra Viborg Katedralskole til klassisk-sproglig Studentereksamen med Hovedkarakter mg[÷] (6.59).*

1. Sept. 1925 immatrikuleredes han som studerende ved Københavns Universitet ved det juridiske Fakultet.

1926 bestod Niels Aage Filosofikum med ug. 1928 tog han første Del af juridisk Embedseksamen med første Karakter og 2/6 1931 tog han juridisk Embedseksamen med anden Karakter af første Grad, 159²/₃ P.

1931. *Ny Dommerfuldmægtig.* Cand. jur. Niels Aage Hoppe, Søn af Førstelærer Hoppe, Barslev Skole, er fra 1. Juli ansat som Dommerfuldmægtig paa Holstebro Dommerkontor.

Allerede d. 1. Juli s. A. blev han udnævnt til Dommerfuldmægtig i Holstebro, hvor han beklædte dette Embede til 1936, da han blev udnævnt til Dommerfuldmægtig af 3. Grad og skulde gøre Tjeneste ved Dommerembedet i Stege. 1939 Dommerfuldmægtig af 2. Grad.

1936. Sagførervæsenet. Justitsministeriet har under 31. Oktober ansat cand. jur. E. Møllerup, cand. jur. Funding og cand. jur. Niels A. Hoppe, der er ansat som ikke statsansatte Fuldmægtige ved Embederne som Civildommer i Københavns Amts nordre Birk, Dommer i Hassing-Refs Herreder og Dommer i Holstebro Købstad m. v. som Dommerfuldmægtige af 3. Grad fra 1. November.

Justitsministeriet har derhos fastsat, at de Paagældende indtil videre

vil have at gøre Tjeneste henholdsvis ved Embedet som Civildommer i Københavns Amts nordre Birk, ved Embedet som Dommer i Hassing-Refs Herreder og ved Embedet som Dommer i Stege Købstad m. v.

1943. *Sagførerne*. Justitsministeriet har udleveret cand. jur. N. A. Hoppe, Stege, der agter at have Kontor i Stege, den for ham udfærdigede Beskikkelse som Underretssagfører, hvilken Beskikkelse efter Anmodning har været taget i Forvaring i Justitsministeriet.

1943. *Dommerfuldmægtigene*. Dommerfuldmægtig af 2. Grad N. A. Hoppe, Stege, er efter Ansøgning afskediget i Naade fra den 1. Maj.

1942. *Sagførerne*. Justitsministeriet har meddelt Dommerfuldmægtig, cand. jur. N. A. Hoppe, Stege, Beskikkelse som Underretssagfører. Beskikkelsen er efter Anmodning taget i Forvaring i Justitsministeriet.

Den 28/4 1938 blev Niels Aage viet til Inger Frimann Clausen, Datter af Dyrslæge Clausen, Stege — i Søllerød Kirke.

I Ægteskabet er en Datter, *Marianne Hoppe*, som i Øjeblikket er Elev paa Frk. Mørks Døtreskole, Hillerød. Hun er 10 Aar gl., f. 27/11 1938, 6/3 49 blev han gift igen med Karen-Marie Svendsen, Datter af Malermester Svendsen, Stege.

Efter at have gjort Tjeneste som Dommerfuldmægtig i Stege i 6 Aar, søgte han om Afsked fra Dommerfuldmægtigembedet (af 2. Grad) og gik over i praktisk Sagførervirksomhed, idet han indgik som Kompagnon i Sagfører Koefoeds Forretning, Stege, fra 1/4 1942.

Kontrakten med Sagfører Koefoed lød paa 5 Aar, saa Niels Aage driver Sagførervirksomhed fra 1/4 47 som selvstændig Sagfører. Han er Stege Banks og Stege Sparekasses juridiske Konsulent.

Skulde jeg sige noget om Niels Aage som Barn og som voksen, tror jeg, jeg kan udtrykke mig saaledes:

Som Barn havde han et blødt Sind og var ikke vanskelig at opdrage. Dog, ved en bestemt Lejlighed viste han Trods mod mig, endda i selve Skolestuen. Han var vel ca. 4 Aar og som sagt inde hos mig i Skolestuen. Jeg havde givet ham et Stykke Papir og en Blyant, som han ved et Bord kunde fordrive Tiden med. Da Timen var forbi, sagde jeg, han skulde komme og aflevere Blyanten. Paa Vejen hen mod mig kastede han Blyanten paa Gulvet. Jeg anmodede ham om at samle den op, men han blev staaende stiv og trodsig foran mig. Skolebørnene stirrede paa Drengen og paa mig. Jeg forlangte jo Lydighed af dem; hvad nu med min egen Dreng? Jeg raabte til Gud i mit inderste. Saa skete det: Uden at jeg rørte ham, bøjede han sig ned, tog Blyanten og rakte mig den. Jeg kunde kun een Ting: Takke Gud! Naar han legede, gik han fuldt og helt op i Legen. En Dag sad han ved sit Rullebord inde i Daglig-

stuen, hvor jeg sad og arbejdede. Han lavede et farlig Spektakel ved at køre frem og tilbage med Rullebordet. Jeg bad ham indstille Spektaklet. Drengen saa forundret paa mig og sagde: »Jamen Far, æ er jo en Tæskværk!« Hans største Interesse var paa det Tidspunkt de selvtransportable Tærskværker, og han erklærede, at naar han blev stor, vilde han være Fyrbøder (Fører) ved »Grynt«, et Tærskværk, der »gryntende« rullede hen ad Vejen.

Niels Aages Følelsesliv kunde nemt komme i Svingning, ogsaa naar det gjaldt hans Forhold til Gud. Mens han gik paa Realskole, kom han hjem en Dag. Hans Sind var i aandelig Bevægelse. Den lille Bedestund, vi havde sammen, glemmer jeg aldrig. Hans juridiske Studium og senere Virksomhed som juridisk Embedsmand og Sagfører giver ham Præg af en vis kølig Fornemhed, som klæder ham, men træder man indenfor i hans Sinds Verden, erfarer man hans Sinds bløde og fine Karakter. »Drengen« i ham er lyslevende endnu. Jeg spurgte ham engang i Stege, om han brugte »sin Bøn og sin Bibel«. »Ja, Far, det kan jeg da ikke lade være med«. Det Svar glædede mig meget. Han er en agtet Sagfører, der vil tjene sin Gud og sit Land.

II.

Edith Magda Hoppe,

født 14/10 1907, døbt i Kirken 10/11 s. A.

Faddere: Sognefoged Niels Nielsen, Nebel, og hans Hustru Mette Marie Nielsen og pens. Lærer J. Hansen (min Førmand i Embedet som Førstelærer ved Barslev Skole).

Efter at have gaaet i Skole i Barslev Skole til sit 13. Aar, kom hun paa Hvidbjerg Realskole d. 1. Sept. 1920, *hvorfra hun dim. Maj—Juni 1923 med Hovedkarakteren mg.*

Efter at hun havde været paa Kontor i Grindsted (hos sin Onkel, Landinspektør N. H. Nielsen, som ganske pludselig døde, mens hun var der) Hjerm, Lemvig og hjemme, kom hun paa Missionshotellet i Løngangsstræde, først som Elev, senere som Buffist. Til Maj 1927 kom hun atter hjem. Efterhaanden modnedes den Tanke, at hun vilde uddannes til Sygeplejerske. I den Anledning var »Søster« (som vi kaldte hende) inde at præsentere sig paa Kommunehospitalet, København, og blev antaget som Sygeplejeelev fra 1/11 1928.

Men der var jo et helt Aar til, og i den Mellemtid skete der noget meget menneskeligt med hende.

En Ungersvend ved Navn Kristian Odgaard, Semrupgaard,* tabte sit

*) Søn af Kr. Odgaard og Mette Odgaard.

Hjerte til hende, og hun sit til ham, og saa blev hun Gaardmandskone i Stedet for Sygeplejerske, og det tror jeg ikke var saa ueffent.

De blev viet i Hvidbjerg Kirke af Kr. Odgaards Broder, Pastor Marius Odgaard, d. 19/9 1928. I deres Ægteskab har de kun eet eneste Barn, en Søn, f. 28/2 1930, døbt 23/3 s. A. i Hvidbjerg Kirke med Navnet *Christian Odgaard*. Jeg havde den Glæde at have ham som Elev i Barslev Skole, og jeg mindes ham som en af mine kæreste Elever. Mine Cykklure med ham til »æ Pæl«, glemmer jeg aldrig.

1942 kom han paa Hvidbjerg Realskole, og 1946 tog han *Præliminæksamen med mg*×. I Øjeblikket (Okt. 1948) er han Elev i Afgangsklassen paa Rønde Gymnasium, og skal altsaa blive Student i Sommeren 1949. Han har udviklet sig til at blive en prægtig, ung Mand, der kun har gjort sine Forældre og Bedsteforældre Glæde.

Om »Søster« vil jeg ogsaa sige lidt:

»Søster« var et rigtigt lille levende Menneskebarn. Hendes lyse Fletninger, der strittede som »Rottehaler« bagud, husker jeg saa tydeligt. Der var noget vist straalende over hende. Ved en festlig Lejlighed blev der sagt om hende, at hun havde Øjne som »en Glente«. Det er rigtigt. Hun var en skarp Iagttager. Hendes Musiklærerinde (Frk. M. Overgaard) sagde om hende engang i Barslev Skole, mens hun var ganske lille (vel 5 a 6 Aar): »Sikken bestemt Næse det Barn har!« Og med den Næse har »Søster« baade villet og kunnet bane sig Vej igennem betydelige Vanskeligheder. En Dag kom hun hen til mig og sagde: »Kommer Tidsler fra Djævelen?« Jeg sagde uden lang Betænkning Ja. For det var først efter Syndefaldet, at »Torne og Tidsler« kom frem paa Jorden. Hun havde nemlig stukket sig paa en Tidsel, som gjorde ondt, og da alt ondt kommer fra Djævelen, kom deraf Spørgsmaalet. Det havde hun nok hørt i Skolen. Apropos Skolen! Hun var kun 5½ Aar, da hun kom i Skole, hvilket ikke var Meningen hun skulde saa tidligt. Bogstaverne havde hun lært sig selv, rimeligvis ved at høre paa Niels Aage, og da 1. Maj kom, stillede hun i Skolen med fuld Udrustning: »Myrebogen«, Penalhus og Tavle. Der var ingen Pardon. Nu skulde det være! Jeg kan ikke huske, at jeg har haft Opdragelsesvanskeligheder med »Søster«, saa hun maa have været let at bøje. Uventet kom jeg dog til at iagttage en Strid, som var opstaaet mellem hende og Niels Aage. Jeg cyklede til Hvidbjerg. Paa Floulev Bakke mødte jeg dem — de havde været et Ærinde i By sammen. De gik hver paa sin Side af Vejen, saa langt ud til Grøftekannten, som det var muligt at komme, højroede i Kammen, og mundhuggedes tværs over Vejen om hvad, fik jeg ikke fat paa, men jeg maatte af Cyklen og gyde Olie paa Bølgerne, saa de kunde fortsætte hjemad som nogenlunde fredelige Mennesker.

Som Husmoder*) paa Smerupgaard, synes jeg, »Søster« har udviklet sig til en meget dygtig og samtidig festlig Husmoder og Værtinde. Hun har en ikke helt almindelig Evne til at sprede Hygge og Harmoni i alle Stuer, og den bløde, varme Tone, der præger alt, virker rent ud sagt charmerende. Det gælder ogsaa den store Have. Der er en gennemført Renlighed, præget af Ordenssans over det hele. Gæster kan ikke andet end føle sig tilpas i dette smukke Hjem. Et veldækket Bord paa Smerupgaard med sin Elegance og de gedigne Retter bekræfter for en, at her er noget baade for Øjet og Ganen. En Del af disse betydelige, husmoderlige Evner kan jeg godt tænke mig, hun har faaet i Vuggegave fra sin fortræffelige Mor. En anden Ting har glædet mig: »Søster« forstaar ogsaa at tage Modgang og at præge sit Hjem, som et kristent Hjem skal være.

III.

Anne Marie Hoppe,

f. 12/1 1909, døbt i Kirken 7/2 s. A.

Faddere: Kristine Nielsen (Mors Søster), Jens Bach Mose, Floulev, og Lærer H. C. Jørgensen, Lyngs.

Som sine Søkende gik hun i Barslev Skole til sit 12. Aar, hvorefter hun 1921 blev indmeldt som Elev paa Hvidbjerg Realskole, *hvorfra hun dim. Maj—Juni 1925 med Hovedkarakter mg.*

Efter at have været hjemme en Tid, var hun Elev paa Missionshotellet i Løngangsstræde. To Somre (1927 og 1928) var hun Lærerinde paa Øland for Proprietær, Folketingsmand V. Fibigers Søn, Steen Fibiger, et Sted, hun var meget glad for at være. 1/5 1929 rejste hun til England som Nurse i et engelsk Hjem. Hun var der til 1/5 1930 og lærte derved det engelske Sprog næsten til Fuldkommenhed. Saa modnedes Beslutningen hos hende til, at hun vilde uddannes til Sygeplejerske. 1932 blev hun optaget som Sygeplejeelev paa Bispebjerg Hospital. Efter' endt Uddannelse *1935 tog hun Sygeplejeeksamen fra dette Hospital.* Derefter supplerede hun paa Fødselsstiftelsen i Aarhus, St. Hans, Roskilde og Øresundshospitalet, hvorefter hun kom tilbage til Bispebjerg som Sygeplejerske. I den Tid var hun (1937) i England igen paa Hospitalstjeneste 1/2 Aar. Efter Tilbagekomsten fra England atter paa Bispebjerg; men fra 1. Maj 1938 søgte hun ind under Københavns Magistrat som Sundhedsplejerske, blev antaget og har nu virket som saadan i 10 Aar (1948). Hun har sit Distrikt i Københavns gamle Bydel, hvor hun kommer i

*) Naar jeg trykker Søsters Haand, har jeg en Fornemmelse, som sagde jeg God Dag til Mette Odgaard, en lille, fast Arbejdshaand, en Haand, der rummer Velsignelse!

mange Hjem, baade rige og fattige, for at tilse de nyfødte Børn, som saa er under hendes Tilsyn i to Aar.

Om Annemie vil jeg gerne sige følgende:

Der er det mærkelige ved Annemies Fødsel, at jeg drømte om den, før den fandt Sted. Jeg drømte, at hun blev født til Verden fuldt paaklædt som et sødt lille Dukkebarn, og sød, det var hun, et lille, buttet Menne-skebarn, som det var en Fryd at tage i sine Arme. Førøvrigt arriverede hun, før Jordemoderen kom til Stede. Da hun blev saa stor, at hun kunde skønne, var hun henrykt for, at jeg kaldte hende »Fars Bolle«. Sommeren 1918 var vi en Tur hjemme hos min Far og Mor og mine Søskende. Niels Aage, »Søster« og Annemie var med. Da vi kom til Odde-sund, og Annemie saa Vandet, troede hun aabenbart, at nu stod hendes Levnedsløb foran en brat Afslutning. Hun skreg som en besat, fuldstændig blaa i Ansigtet af Skræk; vi kom dog over med Annemie i levende Live. I Hobro, hvor vi besøgte mine to Søstre, Ane Kirstine og Gitte, saa hun en Karussel i fuldt Sving med »Blus og Lamper« og fantastiske Ridedyr. Da var Odde-sundtildragelsen lige ved at blive gen-taget, og det sidste, hun sagde om Aftenen, inden hun faldt i Søvn, var: »Æ er røj æ Kyrront«. Det var førøvrigt paa Hjemrejsen fra denne Tur, at »Søster« paa Strækningen mellem Vinderup og Handbjerg skulde have et »lille« Ærinde besørget. Der var ikke Adgang til W. C. dengang paa III. Klasse. Paa Handbjerg St. blev »Søster« og jeg vist ind i II. Klasse, hvor der var et saadant Rum. II. Klasse var jo forsynet med polstrede Sæder og Puder, og »Søster« var ellevild af Begejstring over at befinde sig i saa fine Omgivelser og for op og ned og prøvede alle mulige Stillinger. I Struer blev vi naturligvis igen vist ind til Mor og de andre to i en gemenlig III. Kl. Kupe. Da vi var kommet et Stykke paa Vej mellem Struer og Humlum, kom »Søster« hen til mig og hviskede mig i Øret, at »nu skulde hun igen!« Jo, smaa Børn kan være udspekulerede!

Annemie var et blødt Gemyt, og hendes Sind var præget af en for et Barn ejendommelig Alvor. Hun kunde græde saa hjerteskerende. Ikke destomindre var hun impulsiv, og hvad der rørte sig i hendes Sind, kom uden Betænkning frem paa Tungen.

I 1912 havde Barslev Skole Bispevisitats ved Biskop Møller, Aalborg. Der var jo blevet gjort store Forberedelser til at modtage den høje gejstlige Herre. Da Biskoppen traadte ind i Entreen, stod den lille fint pud-sede Annemie, og da Biskoppen tog sin Hat af, blev hun højlig forundret ved at se, at Biskoppen var skaldet, og hun udbrod højt: »Er du Biskop, og har ikke engang Haar.« Biskop Møller morede sig kosteligt. — Da Gudrun blev født, blev hun naturligvis præsenteret for sine Søskende. For Annemies Vedkommende maa først bemærkes, at hun jo ogsaa havde

set Jens Daniel, da han blev født, og det var jo en Kendsgerning, at han var en Dreng. Da nu Annemie saa Gudrun, og hun ingen Forskel kunde se paa hende og saa Drengen for to Aar siden, udbød hun højlig forundret: »Jamen, han ligner jo en Dreng!«

En Dag fik vi en stor Forskrækkelse! Det var Efteraar 1914. Der var Eksamen i Skolen. Annemie var kravlet op paa Trappen i Bryggerset. Pludselig faar hun Overbalance, og hun styrter paa Hovedet ned paa det haarde Bryggersgulv. Mor fik straks fat i hende og fik hende lagt i Seng; hun var ikke rigtig ved sig selv. Hun havde aabenbart faaet en Hjerne-rystelse, omend kun i mindre Grad. Saa kom hun til at kaste voldsomt op, hvilket vist er Gavn i sligt Tilfælde, og saa varede det ikke saa længe, inden hun igen var »all right«. En Dag legede Annemie og Rigmor — de var jo nærmest jævnaldrende — en meget yndet Leg »Far og Mor og Børn«. Saa skulde den ene jo være »Mor« — det var jo saa naturligt — og den anden skulde saa være »Børn«; men hvad med Fa'ren? Det var jo et Problem, som de dog løste ret hurtigt. Annemie sagde: »Mi Far æ dø«. Rigmor sagde uden Betænkning: »Jeg har aldrig haft en Far.« Vanskeligheden var overvundet, og de kunde begynde paa Legen med Fa'ren som en »imaginær« Størrelse. — En Dag havde Annemie og Rigmor kaldt vor Barnepige »en Tosk«. Det sladrede Gudrun af Skole om til Mor, og de to Synderinder blev henvist til mig og fik en Endefuld. Men Gudrun kunde ikke dølge sin Skadefryd ved at se Søstrenes Ydmygelse, men det smertede dog Barnepigen saa meget, at hun sagde til Mor, at Gudrun ogsaa havde sagt saadan. Saa var der en til, der fik Bunden i Vejret, og Gudruns Skadefryd var pludselig forduftet.

Som voksen, da Annemie blev Sygeplejerske, var hun ivrig og arbejdede intenst paa sin Uddannelse. Hun vilde være dygtig, naar hun færdedes blandt de syge paa Hospitalerne. At hun var afholdt af Patienterne, vidner en lille Bemærkning om fra hende selv: »Det er ingen Sag at være Sygeplejerske, naar man bliver holdt af af 40 Mænd«. Der var 40 mandlige Patienter paa hendes Afdeling. I den Tid var hun paa et hængende Haar nær omkommet ved en Sporvognsulykke. Hun kom cyklende og vilde forcere en Sporvognslinie, men Cyklen gled, og hun kom ind under Sporvognens Forperron, og Sporvognen maatte hæves ved Dunkraft for at faa Annemie frem. Et Guds Under, at hun ikke var knust! Hun sagde til mig senere: »Da jeg laa under Sporvognen, tænkte jeg: Nu dør du!« Hun havde jo faaet nogle slemme Skrammer, men efter et Hospitalsophold og Rekreation hjemme, overvandt hun Følgerne; men det bekræfter sig Gang paa Gang: Englevagt er en større Realitet end al Verdens Menneskevogter. Siden Annemie blev Sundhedsplejerske under Københavns Magistrat, har hun dannet sig

et lille yndigt Hjem i Herninggade paa Østerbro. En blød, varm Hygge strømmer een i Møde, naar man træder indenfor og Stuens Udsmykning med Møbler og Billeder og Bøger vidner om Smag og Kultur. Navnlig har jeg ofte beundret hendes hyggelige »Blomsterkrog« henne ved Vinduet. Ofte har jeg voldt hende Ulejlighed ved mine hyppige Besøg i København, idet jeg altid har boet hos hende. Altid har hun mødt mig med Smil og været utrættelig i at sørge saa godt for mig som muligt, ikke mindst, da jeg gik til Lysbehandling paa »Finsen«, og da jeg gik paa »Statens Taleinstitut« i Hellerup. En god og kærlig Datters Omhu og Kærlighed er en Fars store — en af dem — Oplevelse. Annemie er heller ikke blevet skaanet for Sorger. Det tunge i Menneskelivet kan være svært; men gennem det tunge kan Gud gøre det saadan, at »Sorgen vender sig til Glæde«.

IV.

Rigmor Hoppe,

f. 16/6 1910 (Valdemarsdagen) døbt i Kirken 3/7 s. A. (samme Daabsdato som min).

Faddere: Fru Sidsel Krabbe, Møjeribest. K. Hald og Gdr. Kr. Mose.

Efter at have gaaet i Skole hos sin Far, kom hun paa Hvidbjerg Realskole fra 1922—24. Hun fuldførte ikke sin Uddannelse der, som jeg nok var Hovedaarsag til. Paa Grund af en Uoverensstemmelse mellem den dav. Realskolebestyrer og mig, udmeldte jeg hende af Realskolen.

Efter at hun havde været i tjenende Stilling f. Eks. Esbjerg, Nr. Nissum, Sdr. Bjert, var hun ogsaa Elev i Køkkenet paa Missionshotellet i Løngangsstræde.*) Men efterhaanden modnedes i hendes Sind Beslutningen om at uddanne sig til Sygeplejerske, men som Diakonisse. Det er jo en selvfornægtende og opofrende Gerning, saa at vælge denne Gerning sker ikke uden Kamp. Den maatte hun ogsaa igennem. Hun har selv sagt til mig: »Jeg valgte Diakonissegerningen, fordi jeg ikke vilde«. Det lyder jo som et Paradoks, men er et ejendommeligt Træk i Rigmors Karakter. — Febr. 1906 begyndte hun sin Uddannelse til Sygeplejerske som Hjælpesøster paa Diakonissestiftelsen og tog Sygeplejeeksamen der 1938.

Derefter tog hun videre Uddannelse paa Frøbelseminariet, København, og tog 1940 *Frøbellærerindeeksamen* for ev. at kunne tage en Gerning op i Dst.'s Børnearbejde, hvorfor hun i den Anledning har været ansat paa Moltkes Børnehjem, Sorø, og Ormslev Børnehjem ved Odder, Jyl-

*) Rigmor har ogsaa været paa et Ophold i England — ca. 3 Mdr. — hos priv. Familie.

land. Men det var Hospitalsgerningen, der drog hende, og Søster Rigmor, som er hendes Titel, er nu ansat paa Diakonissestiftelsens Hospital, København, som Afdelingsleder paa Afdl. A I under Overlæge Fogh Andersen. Jeg maa da ikke glemme at bemærke, at Søster Rigmor blev udnævnt til Diakonisse d. 4. Okt. 1941. En smuk og højtidelig Festdag, som jeg vil huske længe.

Om Rigmor vil jeg forøvrigt gerne sige. Hun er et Menneskebarn med Temperament og Ideer, som hun gerne gennemfører ud i sine yderste Konsekvenser uden Hensyn til sig selv. Der var noget vist lysende over hendes Færd. Det kom vist af to Ting: Hendes rødgule, kraftige Haarfyldte, der laa som en Glorie om hendes Hoved, og saa havde hun Sans for — allerede som Barn — at være fiks i Tøjet med Sløjfer og Baand og den Slags. Hun kunde blive »gal i Hovedet«, men det gik snart over. Hendes Hjerte kunde ogsaa strømme over i Godhed og Medfølelse. Jeg husker fra en af hendes første Skoledage, at der ogsaa var kommet en lille fattig Pige (Dagmar) i Skole samtidig med Rigmor. Paa Grund af, at Dagmar var fra et Hjem, der ikke var videre renligt, vilde ingen lege med hende; men Rigmor tog hende ved Haanden og viste hende rundt f. Eks. i Haven (den gamle). Jeg glædede mig over det, selv om der kunde være en vis Fare ved Urenligheden. En varm Sommerdag i 1914 sad vi ude i Haven og spiste til Middag. Vi fik »gule Ærter«. Jeg formoder, at gule Ærter ikke var Rigmors og Anнемies Livret. De sad sammen ved et lille Rullebord. Lidt efter opdagede jeg, at de fyldte Skeen med Ærtesuppen og skød til Maals efter hinanden med Skeens Indhold. Jeg ved ikke, hvem der begyndte; men jeg hørte Rigmor sige temmelig højt: »Æ ska gi dee noe gue Stret«. Da foreslog jeg, om ikke jeg skulde hjælpe dem »at stritte med gule Ærter«. Men paa det Tidspunkt var Lysten til at fortsætte Tvekampen dem ganske forgaaet.

I hendes Skoletid havde vi en Andenlærer, der hed Balle, som navnlig de store Piger — Rigmor var en 11—12 Aar dengang — ikke kunde fordrage. Rigmor baade spruttede og hvæsedede, naar han kom i Nærheden af hende. Det var vist nok hans disciplinære Straffemidler, der bragte Rigmor og de andre Piger i Harnisk. Hendes Sans for Orden og Akkuratesse er udpræget. Jeg tror ikke, hun kan sætte et Par Sko fra sig, uden at parre dem nøjagtig op ved Siden af hinanden. Hendes Værelse paa Diakonissestiftelsen er en lille Miniatureverden præget af megen æstetisk Sans og Hygge, hvilket giver sig stærkt til Kende i Møbler, Billeder og Bøger. Det er ikke Godtkøbskram. Hendes Pengesager har det ligesom et Stykke Elastik, der kan strækkes vidt uden at bryde. Hun er nøjsom. Jeg tror, om hun sad paa en Sten, kunde hun

eksistere. Rigmor har opofrende og selvforglemmende Egenskaber. — En Vinter, hun var hjemme, var jeg oppe paa Sygehuset i Hvidbjerg at se til Mor, der paa det Tidspunkt laa der for at gennemgaa en Kur. Det traf ind med Snestorm. Jeg ventede paa, at Vejret skulde stilne af, hvad det ikke gjorde, saa jeg maatte af Sted, skønt det var temmelig sent. Snefoget stod en tæt om Ørene, saa man kunde ikke se ret langt frem for sig. Paa Floulev Bakke saa jeg gennem Snefoget en Skikkelse komme mig i Møde. *Det var Rigmor!* Hun var blevet ængstelig for sin Far, og hun *maatte* ud for at lede mig op. Jeg glemmer det aldrig. Hendes Kristendom er ikke en Pyntegenstand, men noget, hun har med ud i Hverdagen. — Hvad hun var for mig, mens jeg laa paa »Finsen« og Dst., kan jeg vanskelig beskrive. Tidlig, den Fredagmorgen d. 30. Aug. 1946 — før jeg skulde paa Operationsbordet — kom hun ind til mig — det var næppe lyst endnu — og holdt en Andagt med mig, som jeg aldrig glemmer. Hovedsætningen i hendes Bøn var: »*Han vil føre dig ud i et aabent Land!*« Den Omhu og Selvopofrelse, hun viste mig under mit Hospitalsophold i 3 Mdr., forekommer mig at være uden Sidestykke. En saadan datterlig Kærlighed kan kun fylde en Fars Hjerter med en dyb og inderlig Glæde.

V.

Jens Daniel Hoppe,

f. 28/10 1911, døbt i Kirken 19/11 1911.

Føddere: Pastor Nielsen, Lærer Weber og Fru Hald.

Efter at have gaaet i Skole i Barslev til sit 12. Aar, blev hun indmeldt paa Hvidbjerg Realskole Sept. 1924, *hvorfra han dim. i Eksamensterminen Maj—Juni 1927 med Hovedkarakter mg×*.

Jens Daniel bestod derefter Optagelsesprøve paa Birkerød Statsskole, men da der ikke var Alumneplads, blev han i Stedet for optaget i 1. Gymnasieklasse paa Ribe Katedralskole. Det første Aar boede han paa K.F.U.M., de sidste to Aar paa et privat Pensionat »Olinenborg«.

Det har sikkert ikke været uden Betydning, at Jens Daniel læste til Studentereksamen i denne gamle klassiske Skoleby.

1930 dim. Jens Daniel fra Ribe Katedralskole til matematisk-naturvidenskabelig Studentereksamen med Hovedkarakter mg (7,01).

Sept. samme Aar immatrikuleredes han ved Københavns Universitet ved det lægevidenskabelige Fakultet og tog Decbr. 1930 Latinprøve med mg.

Juni 1930 bestod han Filosofikum med ug. Juleterminen 1931—32 tog han cantussen med ug÷.

Jens Daniel havde den betydelige Fordel under hele sit Studium at bo sammen med sine Søstre, dels med Annemie, der var Sygeplejerske, og dels med Gudrun og Ingeborg, der nogle Aar var ansat ved Københavns Skattevæsen. — Kirsteinsgade 9, IV. var en rigtig hyggelig Familiehybel — »en Stump Barslev Skole«, som havde stor Betydning for ham, baade økonomisk og personligt. Fætterten, Jens Peter Vad — nu Sognepræst i Røsnæs — boede ogsaa sammen med dem.

Denne Fordel havde Niels Aage ikke i sin Læsetid, men boede forøvrigt i et ganske udmærket Pensionat (Frk. Madsens) paa Nørrevold.

1931. Filosofikum er bestaaet af: Torsten Østergaard, Søn af Bertel Østergaard, Silstrup, ug, Martin Jensen, Søn af Anders Vestergaard, Sundby, ug, Axel Hole, Søn af P. Hole, Hvidbjerg, ug, og Jens Daniel Hoppe, Søn af Lærer Hoppe, Hvidbjerg, ug.

23. Jan. 1939. *Fin Eksamen.* J. Daniel Hoppe (Søn af Førstelærer Hoppe, Barslev) har bestaaet lægevidenskabelig Embedseksamen paa Københavns Universitet med *laudabilis*.

I Sommerterminen 1935 tog Jens Daniel *første Del af lægevidenskabelig Embedseksamen med I. Karakter.*

Juleterminen 1937—38 tog han II. Del A. ogsaa med I. Karakter, og den 23. Jan. 1939 II. Del B. og havde dermed *bestaaet lægevidenskabelig Embedseksamen med Laudabilis.*

Straks efter sin Embedseksamen blev han Lægevikar paa Oringe Sindsygehospital, hvorefter han fra 1. Juni 1939 blev Turnuskandidat paa Sygehuset i Faaborg til 1. Juni 1940. Efter et Par Lægevikariater i Vendsyssel købte han et Hus i Østerild (Hanherred), hvor han nedsatte sig som praktiserende Læge fra 1. Nov. 1940. Under sin Virksomhed som Turnuskandidat i Faaborg var han blevet forlovet med Ruth Kampmann af Faaborg, Datter af Landsretssagfører T. Kampmann smst. 13/9 1940 blev Jens Daniel viet i Faaborg Kirke til Ruth Kampmann, og efter at Huset i Østerild var istandsat til Lægebolig, rykkede de nygifte ind i deres unge Hjem for at begynde paa en Læges ansvarsfulde og betydningsfulde Gerning. Børnene meldte sig hurtigt efter hinanden, saaledes:

1. *Jørgen Hoppe — f. 18. Aug. 1941.*
2. *Per Hoppe — f. 23. Juli 1942.*
3. *Vibeke Hoppe — f. 26. Juni 1944.*
4. *Hans Hoppe — f. 15. Marts 1946.*

Jens Daniel oparbejdede en ret betydelig Praksis og regnede med at kunde lade opføre en ny Lægebolig, fordi den gamle efterhaanden blev alt for lille; men paa Grund af Byggesituationen maatte han op-

give det, hvorfor han i April 1948 solgte sin Praksis til en Læge Jepsen, Silkeborg, for 70.000 Kr. og købte en anden Praksis i Ebberup i Nærheden af Assens, hvor Lægen (Stenners) var død — for 110.000 Kr., men hvor Boligen var god, stor og rummelig med en stor og prægtig Have. Der residerer Jens Daniel altsaa nu og er foreløbig godt tilfreds baade med Praksis og Befolkning.

Det var en solklar Oktobermorgen 1911, at jeg lod Dannebrog gaa til Tops ved Barslev Skole. Om Natten var en Dreng kommet til Verden, som var desmere velkommen, da tre Piger var arriveret paa Række og Geled i Forvejen — foruden altsaa Niels Aage. Da jeg kom ind i Børneværelset og fortalte Niels Aage det — han var paa det Tidsupunkt 5 Aar gl. — at han havde faaet en lille Broder, gled der over hans bløde Barnetræk en forunderlig Bølge af en dyb og dog behersket Glæde. Han har nok syntes, at foreløbig kunde det være nok med at blive overrendt af Piger.

Jens Daniels Barnesind og -hjerne var blødt som Voks, og jeg tror, at Minderne fra Barndomshjemmet aldrig vil gaa i Glemmebogen hos ham. Blev der sagt noget, der rørte ved noget dybt inde i Sjælen, kunde Jens Daniels Øjne let blive blanke, og dette barnlige, bløde Sind har ikke forladt ham som voksen. Naar hans Søstre drillede ham, var der ikke langt til Taarer. Vi havde en uforlignelig Barnepige i Hilda Madsen. Mange Eftermiddage tog hun Barnevognen, satte Gudrun forinden og Jens Daniel paa en Stenkrukke foruden og trillede enten hjem til sine Forældre, Niels Madsen og Kirstine, eller undertiden ogsaa til »Trinodde«. Niels Madsen fortæller, at en Dag var de begge blevet bragt paa Køkkenbordet, for at synge for Niels M. og Kristine, og det gjaldt om, hvem der kunde synge højest. Deres Præstationer var sikkert præget af megen Energi, men Jens Daniel kunde ikke hamle op med Søsteren. Hun »skreg« højest, og det chokerede Jens D. saaledes, at det klemte Graaden frem. Eller en anden Gang: Jens D. var som ganske lille blevet fotograferet siddende i Barnevognen med det skaldede Hovede ragende op af Puderne. Nogle Aar senere (vel ca. 5) havde vi fundet dette Billede frem, præsenterede det for Jens D. med de Ord: »Det er dig, Jens Daniel!« »Det passer ikke«, sagde han. Han kunde ikke indrømme, at han havde eksisteret i en saadan Udgave, saa lille, med skaldet Hoved o. s. v. Men Gudrun fandt Lejligheden fristende til at uddybe Ydmygelsen. Jens Daniel kunde ikke finde Modargumenter, og »Graad og Tænders Gnidsel« blev Resultatet for Jens D.s Vedkommende. Ikke destomindre erobrede han et vist Førerskab blandt den yngre Halvdal af Søkendeflokken, navnlig efter at de var kommet i Seng om Aftenen i Børneværelset. Niels Aage og Søster havde faaet

Lov at være længere oppe om Aftenen. Saa stod Jens D. op i Hjørnet af Sengen og prædikede for sine Søkende. Hans Tekster var gerne om Nisser, Trolde og deslige Uhyrligheder; man kan vel ikke sige, at disse fantastiske Emner var særlig velegnede Sovemidler. Jens D. talte ud af sit Barnesind uden Omsvøb. — Under den 1. Verdenskrig havde jeg købt en lille Landejendom (nu S. Sørensens), som jeg drev i Forbindelse med Skolelodden. I den Anledning holdt jeg Karl. Min første Tjenestekarl var en vis Jens Bach, som havde været en Tur paa »Vridsløllille«, fordi han havde stukket Ild paa sit Hus i Barslev. Han var meget snaksom — ikke mindst, naar det gjaldt Børn. — En Dag i Frikvarteret kom jeg ud i Stalden. Jens Bach var ude i Laden at ordne noget, og Jens D. gik hos ham, og de førte en vældig Prat. Pludselig hører jeg Jens D. sige: »Jeg troede, du havde brændt dit Hus af.« Jens D. fandt jo Jens Bach saa interesseret og tillidsvækkende, at han ikke kunde tænke sig, at Jens Bach kunde gøre sig skyldig i sligt. Selv om Jens Daniel er tilbageholdende og beskeden, kan han være meget livlig og charmerende under en Diskussion. Han har et ejendommeligt, tillidsvækkende Præg over sin Person, som ofte giver sig Udslag i et uimodstaaeligt Smil. Det har gamle Pastor Arboe (nu død), Hvidbjerg, bekræftet overfor mig. Jeg kan godt forstaa, at syge Mennesker finder Behag i hans Væsen.

Allerede, mens han var Dreng — og ogsaa som voksen — har jeg flere Gange erfaret en forunderlig, ordløs Forstaaelse mellem os, f. Eks. engang han var i Spejderlejr paa Mors i 1924. Om Søndagen var vi nogle fra Hvidbjerg ovre at besøge Lejren. Det var første Gang Jens D. var *alene* hjemmefra. Da jeg kom ind paa Lejrpladsen, saa jeg ham staa henne ved Ildstedet og passe Fyringen. Den Hilsen vi udvekslede, var næsten uden Ord, men vi følte os saa inderligt forbundet i vor Tavshed.

At Jens Daniel opfattede sit Lægekald i et Perspektiv, der rækker ud over Dagen og Vejen, vidner følgende Udtalelse: *Først: Lægekunsten er sammensat af: Viden, Kunnen og Menneskekærlighed.* (Citat efter en berømt Kirurg). *Dernæst: Det er jo ikke os, der helbreder, vi er blot Reaskaber i Guds Haand.* (Hans egen Udtalelse).

VI.

Gudrun Hoppe,

født 19/8 1913, døbt i Kirken 14/9 s. A.

Faddere: Landinsp. N. H. Nielsen, Cecilie Nielsen og Pastor F. J. Ebbesen.

Efter at have gaaet i Skole i Barslev Skole til sit tolvte Aar, blev hun

indmeldt paa Hvidbjerg Realskole ved Skoleaarets Begyndelse 1925. *I Maj—Juni Eksamenstermin 1929 tog hun Præliminæreksamen med ug÷ (Udmærkelse).* — Efter at have været hjemme et Aars Tid, blev hun fra 1/1 1931 ansat under Københavns Skattevæsen,*) hvor hun virkede i to Aar. Under et Ophold hjemme Efteraaret 1933 var hun paa Besøg i Holstebro for at se, hvorledes Niels Aage havde det og boede. Han var paa det Tidspunkt Dommerfuldmægtig der. Her lærte hun at kende en god Ven af Niels Aage, en ung Læge, Knud Jacobsen fra København, men som var Reservelæge paa Holstebro Sygehus. — De blev forlovede, og allerede næste Aar blev de viet i Hvidbjerg Kirke d. 26/12 1934.

Knud Jacobsen førte sin unge Kone til Trustrup (Djursland), hvor han nedsatte sig som praktiserende Læge fra 1/1 1935, hvor han har oparbejdet en udmærket Praksis. Efter at have boet til Leje, byggede Knud Jacobsen et smukt, stort Hus med en stor og smuk Have til og et lige saa smukt og stilfuldt Indre. Der flyttede de ind Efteraaret 1939. I Ægteskabet er der fire Børn:

1. *Finn Jacobsen — f. 13. Febr. 1936.*
2. *Kjeld Jacobsen — f. 6. Aug. 1937.*
3. *Kirsten Jacobsen — f. 15. Aug. 1939.*
4. *Hans Henrik Jacobsen — f. 15. Febr. 1945.*

De tre ældste er i Øjeblikket Elever paa Trustrup Realskole. Efterfølgeren, Hans Henrik, er en lille Filur.

Læge Knud Jacobsen er Søn af nu afdøde Bagermester W. Jacobsen, København.

Om Gudrun vil jeg gerne sige:

Hun var et overordentlig, levende lille Menneskebarn, fuld af spillende Liv. Hendes lille Krop var ikke i Ro ret længe ad Gangen, udrustet med en vis Spiritualitet og begavet med et ikke helt almindeligt »Mundlæder« — et ikke ukendt Fænomen hos Kvinder. — Denne Vitalitet har hun bevaret til i Dag parret med et levende Smil, som i hvert Fald ikke altid er konventionelt. Men i Gudruns Sind gaar der ogsaa dybere Strømninger. — Da hun som nyfødt blev præsenteret for Annemie, stammede hun ganske betaget: »Ja, men han ligner en Dreng!« Se, den forrige Præsentation var jo Jens Daniel, og det maa have præget sig dybt i Annemies Erindring: Her er en Dreng, og da hun ingen Forskel kunde se paa Gudrun og den foregaaende, ræsonnerede hun — egentlig meget logisk: Er Gudrun ikke en Dreng, saa ligner hun i hvert Fald en saadan.

*) Dog først ved »Nye Danske af 1864« — Livsforsikringselskab.

En Eftermiddag havde Gudruns Mor pyntet hende, fordi hun skulde over at besøge Sidsel. Jeg ser hende endnu for mig: Sløjferne i Haaret, »Rottehalerne«, der strittede lige bag ud, Strømperne, Skoene, det nystrøgne, hvide Forklæde, rank som et Lys, trippende, gnistrende af Liv. Hun var ikke sjældent i »Drillehjørnet« over for sine Søskende, og kom de mindre heldigt fra deres forskellige Aktioner, var hun ikke fri for at være skadefro, men det kunde ogsaa give Bagslag. — Hvad det drejede sig om, husker jeg ikke, men hendes Mor havde sendt hende ind til mig i Dagligstuen, hvor jeg sad ved Skrivebordet. Der var noget, der skulde ordnes og bekendes. Mor kom med hende men gik straks igen, og der stod hun, den lille Stivnakke. Ydmyghed plagede hende ikke i det Øjeblik. Jeg bad hende komme hen til mig, tog hende op paa mit Knæ og sagde: »Nu bliver vi siddende her sammen, til du har fortalt mig *det hele*. Jeg har god Tid. Du bestemmer hvorlænge det skal vare«. En Tid sad hun ubevægelig, men Tavshed kan ogsaa tale. Saa bøjede hun sig tættere og tættere ind til mig, og Taarerne begyndte at strømme. I Løbet af 0,5 var det hele ordnet, og det var en lille anderledes Gudrun, der forlod Stuen, end den, der kom ind. Hendes sproglige Vendinger kunde ofte være originale. En Dag i Skolen kom hun i Frikvarteret løbende hen til mig og fortalte, at henne i Vejgroften laa en lille Fugl og var »hallowen«, ellers plejer vi jo at sige halvdød.

En Nat, mens Gudrun var i København, vaagnede jeg pludselig, og jeg hørte — ikke med mine legemlige Øren, men med Sjælens — et Raab: Far! Og jeg forstod tydeligt, at det var Gudruns Stemme. Jeg kunde kun een Ting: Folde mine Hænder og bede inderligt for Gudrun, at hvis hun paa en eller anden Maade var i Fare, til Sjæl eller Legeme, at Gud da vilde gribe ind og frelse hende ud af Faren. Et Brev fra hende senere viste, at Faren havde været over hende, men hun kom frelst ud af den.

En anden Gang, mens hun boede paa Brigadevej sammen med Jens Peter og Jens Daniel — de var begge paa Sommerferie — var hun ene hjemme. Hun hørte en komme op af Bagtrappen, Døren gik op, og der stod en Mandsperson. Hos Gudrun reagerede det kvindelige Instinkt voldsomt. Uden Betænkning aabnede hun Vinduet — (det var fra 2. Sal) og sprang ud. Forunderligt, men hun slap med en forstuvet Fod. Nu burde hun naturligvis ikke bo der alene, men Værten, K. F. L. Nielsen paa Missionshotellet i Løngangsstræde og hans Hustru tog sig kærligt af hende, indtil hun kom hjem paa en lille Rekreationsferie. Da jeg traf hende — forøvrigt paa Oddesundfærgen — hun kom hjem, jeg skulde til København — sagde jeg blot: Der var nok en Engel!

Den sidste Tid, hun var hjemme, før hun skulde have Bryllup, sad

vi en Aften alene sammen i Dagligstuen i Barslev Skole. Mor var gaaet i Seng. Jeg havde noteret noget op i min Lommebog, nogle Ønsker for vore Børn:

1. *At de maa være levende og brændende Kristne.*
2. *At de maa tage Deres Livsgerning op under en stærk Følelse af Pligt og Ansvar.*
3. *At de under deres Færd gennem Livet maa vinde deres Medmenneskers Tillid.*

Jeg viste Gudrun disse tre Ønsker. Da hun havde læst dem, kom hun hen til mig, tog mig om Halsen, mens Taarerne trillede ned over hendes Kinder. En forunderlig ordløs Intuition beherskede os begge, og jeg glemmer aldrig disse faa Sekunder; men tit sker det store i Stilheden og Tavsheden.

VII.

Erik Hoppe,

født d. 12/5 1916, døbt i Kirken d. 11/6 s. A.

Faddere: Mette Marie Nielsen (hans Mormor), Gdr. Lars Graugaard, Gdr. Peder Poulsen og Smedem. Peder Krabbe.

Efter at have gaaet i Skole i Barslev til sit 11. Aar, blev han indmeldt paa Hvidbjerg Realskole ved Skoleaarets Begyndelse 1927, *hvorfra han tog Præliminæreksamen i Eksamensterminen Maj—Juni 1931 med Hovedkarakter mg (7,09).*

Oprindelig var det Meningen, at Erik skulde have været optaget paa Viborg Katedralskole, men saa kom der Brev fra Lektor Nørregaard, Ribe, om vi ikke kunde ønske, at Erik kom til Ribe for at tage Studentereksamen, da Skolen der ellers maatte opgive den klassisk-sproglige Linie. Erik vilde nemlig være klassisk-sproglig Student.

Saa blev Erik Elev i 1. G. paa Ribe Katedralskole, og det blev tre gode Aar for ham. Det første Aar boede han paa »Olinenborg«, hvor Jens Daniël ogsaa havde boet; men paa Lektor Nørregaards Tilbud kom han til at bo der de to sidste Aar. Lektor Nørregaard var Søn af den bekendte Højskoleforstander, cand. theol. Jens Nørregaard, Trustrup Højskole. I Lektor Nørregaards Hjem fik Erik den bedste Behandling.

Sommeren 1934 tog Erik klassisk-sproglig Studentereksamen med Hovedkarakter mg (7,09).

1934. *Studentereksamen.* Erik Hoppe, Søn af Lærer Hoppe, Barslev, har taget klassisk-sproglig Studentereksamen fra Ribe med 7,09.

1935. *Filosofikum*. Erik Hoppe, Barslev Skole, har bestaaet Filosofikum ved Københavns Universitet med Karakteren ug.

Sept. s. A. (1934) immatrikuleredes Erik ved Københavns Universitet ved det theologiske Fakultet.

Juni 1935 bestod Erik *Filosofikum med Karakter ug, og kort efter Hebraicum med cum laude (med Ros) og Aaret efter (1936) den nyindførte Græskprøve for theologiske Studenter med mg*×.

Faa Studenter er vist gaaet ud fra Universitetet med saa lidt Gæld som Erik. For det første boede han — til at begynde med — sammen med sine Søkende i før omtalte Kirsteinsgade 9, 4., for det andet arbejdede han daglig to Timer paa Missionshotellet i Løngangsstræde med at støvsuge Tæpper og Gangløbere, ordne Porcellæn o. s. v., og for dette Arbejde fik han fuld Kost i fem af de seks Studieaar, og for det tredje — det allervigtigste — fik han fra 1. Sept. 1937 Regensen — fri Bolig med Lys og Varme samt Kommunitetet: 80 Kr. pr. Md. under hele Regentiden. Kristian IV har ikke for intet indlagt sig et stort Navn blandt danske Studenter. Her havde Erik det som Blommen i et Æg.

Juleterminen 1939—40 tog Erik I. Del af theologisk Embedseksamen, og den 17. Juni s. A. (1940) tog han II. Del og havde dermed bestaaet theologisk Embedseksamen med *Laudabilis* i en Alder af lige (d. 12/5) fyldt 24 Aar — antagelig paa det Tidspunkt en af Danmarks yngste Theologer.

Bestaaet theologisk Embedseksamen. Theologisk Embedseksamen er ved Københavns Universitet bestaaet af Erik Hoppe, Søn af Lærer Hoppe, Barslev med *Laudabilis*.

Folkekirken. Cand. theol. Erik Hoppe, Søn af Lærer Hoppe, Barslev, er udnævnt til Kaldskapellan i Skovshoved. Han vil blive ordineret i Domkirken i København den 28. Februar af Biskop Fuglsang Damgaard.

Theologisk Embedseksamen. Lørdag den 15. Juni, Harald Tødt: Haud illaud. sec. gr. Erik Hoppe: *Laudabilis*.

Præsteudnævnelse. Ved kgl. Resolution af 17. Februar er cand. theol. E. Hoppe beskikket til Kaldskapellan for Skovshoved Menighed i Københavns Stift.

Bryllup. I Dag vies i Glostrup Kirke Frk. Inge Havn Petersen, Datter af Mejeriejer Petersen, til Pastor Erik Hoppe, Skovshoved, Søn af Førstelærer Hoppe, Barslev, Hvidbjerg.

Samme Aar fra Nov. 1940 til Dec. 1941 aftjente Erik sin militære Vænepligt ved Sundhedstropperne.

Søndag mellem Jul og Nytaar prædikede Erik for første Gang i sin Barndoms Kirke, Hvidbjerg Kirke.

Efter at have søgt nogle Embeder, blev han indstillet og udnævnt til Kaldskapellan (d. 17/2 1942) i Skovshoved, Gentofte Kommune, fra 1. Marts s. A. —

Under Københavnsopholdet havde han lært en ung Pige at kende, Inge Havn Pedersen, Datter af Mejeriejer Pedersen, Glostrup — nu Godsejer til Sallerupgaard, Sydsjælland. De blev forlovede og viedes 26/4 1942 i Glostrup Kirke. Jeg maa ikke glemme at omtale Eriks Ordination i Frue Kirke d. 28/2 1942 sammen med 13 andre theologiske Kandidater.

Først boede de paa Ordrup Jagtvej 91, men bor nu i en yndig Bungalow, Korsgaardsvej 22, hvor de har dannet et smukt Hjem, hvor det er en Glæde at besøge dem.

I Ægteskabet har de to Børn:

1. *Anne Hoppe* — f. 23. Aug. 1943.
2. *Marie Therese Hoppe* — f. 13. Febr. 1945.

At Erik som Præst kan deltage i det praktiske Livs Foreteelser, viser hosstaaende Avisnotits:

St. Markus Kirke, Forchhammersvej, 8,15, cand. theol. E. Hoppe.

Pastor Børge Hjerl Hansen, Messiaskirken, og Skovshoveds Kirkes nye Præst, Pastor Erik Hoppe, spiller i Dag Kl. 14 Fodboldkamp paa Skovshoved Idrætsforenings Bane paa et Old Boys Hold, der deltager i Kampen om Malmberg-Pokalen.

Efter hvad jeg kan skønne har Erik og Inge haft nogle gode Aar i Skovshoved, selv om der har været visse Vanskeligheder at overvinde.

Dog synes jeg, at Erik nu snart (Dec. 1948) har »tjent syv Aar for Rakel«.

Om Erik vil jeg sige:

Erik har ikke været vanskelig at opdrage. Var der noget i Vejen i Dreungeaarene af en eller anden Art, og jeg talte med ham om det, var det ikke vanskeligt at faa opklaret Sagens Sammenhæng, for Sandhedens Ildskrift stod skrevet paa hans Pande, saa vi var snart i Orden igen. Han havde som mindreaarig betydelig Interesse for det, der skulde puttes i Munden, men han var i Sandhed ingen Kræsenpind. Han tog, hvad hans Mor satte for ham. Han struttede af Sundhed. Engang havde vi faaet en ung Lærer som Vikar i Anderlærerembedet, der var ledigt. Den unge Lærer spiste hos os, og her havde Erik bidt Mærke i, at den unge Lærer spiste paa en ny Manér med Gaffel og Kniv. Erik vilde lære ham Kunsten af (E. var fire Aar dengang) med det Resultat, at

der blev en Vej — om ikke just »Mælkevej«, saa en anden Slags Vej af forskellige Farver — ned ad Eriks Bluse.

Da Erik var 2¹/₂ Aar, fik vi en alvorlig Forskrækkelse.

Erik havde faaet noget Udslet paa Kroppen, navnlig paa Laarene. Lægen havde ordineret Arsenikdraaber, som han kun maatte faa i ganske ringe Mængde. — En Morgen havde hans Mor givet ham Dosisen. Han sad paa Køkkenbordet, og i samme Øjeblik var der noget paa Komfuret, der skulde ordnes, hvorfor hun slap Drengen uden at faa fjernet Flasken. Da hun vendte tilbage til Erik, sad han med Flasken i Haanden og sagde: »Nu drak æ alle Vand!« — Mor blev naturligvis forfærdet. Der blev ringet til begge Læger; men ingen af dem var hjemme. Den første Verdenskrig var lige sluttet d. 11.—11. Kl. 11 (1918), og Spanskysgen rasede i hele Verden, ogsaa i Danmark, ogsaa paa Thyholm. Derfor var ingen Læger hjemme. Mor ringede til Apotekeren, som sagde: Drengen skal have Modgift, ellers dør han, og han skal endelig kaste op. Vor Karl kom paa en Cykle til Hvidbjerg i Regn og Pløre. Han kom tilbage tilsølet fra Top til Taa — med Magnesiummælk, som blev tyllt i Drengen, men det hjalp ikke. Erik blev mere og mere tavs, og han skiftede Farve i Ansigtet over i det blaalige. Det var angstfyldte Tinner, hvori Mor og jeg og maaske flere med raabte i vort Inderste til Gud om Hjælp! Saa kom vor ejegode, kære Sidsel Krabbe os til Hjælp. Hun foreslog: grøn Sæbe pisket op i varmt Vand, som saa skulde tvinges i Drengen, men vi havde ingen grøn Sæbe; vi havde kun noget leret Stads; men Sidsel havde grøn Sæbe — ægte. — Drengen blev lagt paa sin Mors Knæ, og Sidsel tyllede med Magt den ildesmægende, vamle Vædske gennem Halsen paa Erik, og saa kom det: En Opkastning, jeg aldrig havde set Mage til, mindst ¹/₂ Spand fuld var Resultatet. Maven var tømt. Erik kom hen at sove og var derefter kvik som før. *Gud hører Bønner!* En medvirkende Aarsag til Drengens Redning var rimeligvis ogsaa denne, at Erik om Morgenen havde konsumeret sin sædvanlige Havregrødsportion, som ikke var af de smaa. Dette havde hindret Giften i at trænge ud i Legemet.

Erik aabenbarede ogsaa som Dreng visse praktiske Egenskaber. En Dag, hans Mor ikke var hjemme, skulde han et Ærinde til Hvidbjerg for mig — paa Cykle. Da opdagede jeg, at der var Hul paa Bukserne paa Bagdelen og sagde, at det kunde vist ikke gaa. Hvad mon Mor vilde sige til det. Men Erik bemærkede, at det var der ingen, der kunde se, naar han sad paa Cyklen. Men hvad saa, naar du skal ind i Butikken, sagde jeg. »Aa, saa holder jeg Haanden over Hullet.« — »Kør du bare, det skal nok gaa, du er ikke tabt bag af en Vogn«, ytrede jeg, og saa rejste Erik af.

Under Eriks Studium ved Universitetet og senere som Præst har jeg haft mange Samtaler og vekslet mange Breve med ham, som det er mig en stor Glæde at erindre, f. Eks. om det *kategoriske Imperativ*: Naar Bud befaler, er der kun een Ting: *at lyde*, selv om det ikke passer os. Eller om Kærligheden, der skjuler en Mangfoldighed af Synder — jfr. Synderinden i Farisæeren Simons Hus. Eller da Erik tog mig til Alters paa Diakonissestiftelsen, hvor jeg laa svag og hjælpeløs. Ordet, han havde som Tekst: »Jeg er Vintræet, og I er Grenene«, vederkvægede min Sjæl, og mange andre Gange. Erik er ikke snobbet, hvad der glæder mig meget. Et Eks. herpaa kan jeg nævne: Erik havde prædiket i Hvidbjerg Kirke. Da vi kom ud af Kirken efter endt Gudstjeneste, var der en gammel Mand (Jens Kongsgaard), der stod der. Vi hilste paa ham, men Jens K. var vist lidt desorienteret og spurgte: »Er det Lægen?« — »Nej, det er Erik«, var Svaret.

VIII.

Ingeborg Hoppe,

født den 5. Marts 1918, døbt i Hjemmet 17/3 s. A., fremstillet i Kirken 28/7 1918.

Faddere: Landinsp. Nielsen, N. M. Nielsen, Kirstine Nielsen — alle tre Mors Søskende.

Ved Ingeborgs Fødsel er der nogle Omstændigheder, jeg ikke kan forbigaa. Det var den sidste Krigsvinter (1918). Jeg havde denne Vinter holdt 7 historiske Foredrag med Sønderjylland som den røde Traad igennem dem alle. Mor var med til alle Foredragene, trods det, der forestod. Den 3. Marts (en Søndag) holdt P. Krabbe og Sidsel Sølvbryllup, ogsaa det tog Mor med. Det holdtes i Gymnastiksalen. Den 4. Marts var jeg til Menighedsraadsmøde og kom noget sent hjem. Jeg fandt Mor ovre hos Krabbes, hvor hun sad nok saa stolt og konverserede Andendagsgæsterne. Klokken var over tolv, da vi gik hjem. En Time senere bankede Ingeborg paa Døren.

Det er Menneskebørnenes Skæbne at komme til Verden under Graad og Skrig. Det vilde ikke have forundret mig — efter mit senere Kendskab til hende — om hun var kommet til Verden med Smil og Smil-huller og det hele. Ingeborg har alle Dage været en »Smilepige«, saa baade Øjne og Næse var ungefær ved at forsvinde. I den Henseende er Agnete sin Mors udtrykte Billede. Forøvrigt var Dr. Ilsøe til Stede ved Fødselen, og da han konstaterede, at det var en Pige, gav han hende et Klap i Enden med de Ord: »Det skulde jo have været en Dreng.« Saa

havde der jo været fuldkommen Balance i Børneflokken med Hensyn til det stærke og svage Køn, som man siger.

Men Ingeborgs Fødsel fik et alvorligt Efterspil for hendes Mor, som nær havde kostet hende Livet. Mor kunde ikke blive rigtig rask efter Fødselen, hvad ikke tidligere havde været Tilfældet, hvorfor vi bestemte os til at lade Ingeborg hjemmedøbe. Det skete saa Søndag d. 17. Marts, da Pastor Nielsen kom fra Eftermiddagsgudstjeneste i Lyngs. Mor var oppe under Daaben og sad i Stolen mellem Skrivebordet og Sybordet. Jeg har aldrig set Mor saa ussel og svag som den Søndag, jeg holdt Ingeborg over Daaben. Det var saa højtideligt. — Et Par Dage efter kom det allersværeste: Mor fik Blodpropper, som satte sig fast i begge Ben, og hun svævede mellem Liv og Død i flere Dage. Det var en alvorlig Tid, men mange bad for Mor; det var særlig i Paaskedagene, at Krisen var over Mor. En Morgen (Skærtorsdag), jeg kom til Kirke, kom Pastor Nielsen hen til mig og spurgte om, hvordan min Kone havde det. Ja, sagde han, »for i Nat vaagnede jeg, og det lød til mig: Bed for Fru Hoppe. Pastor Nielsen var en Bønnens Mand. — Mor stod Krisen igennem, men hun fik en lang Rekonvalescens. Jeg husker, at langt hen paa Sommeren bar jeg hende ud i Solen ved Gymnastiksalen, fordi hun ikke endnu kunde støtte paa Benene. Derfor blev Ingeborg først fremstillet i Kirken den 28. Juli 1918.

Efter at Ingeborg havde gaaet i Skole i Barslev, blev hun 12 Aar gl. indmeldt paa Hvidbjerg Realskole ved Skoleaarets Begyndelse 1930. — *Herfra tog hun Præliminæreksamen i Eksamensterminen Maj—Juni 1934 med Hovedkarakter mgX.*

Allerede fra 1. Januar 1935 blev hun ansat i Københavns Skattevæsen og boede sammen med sine Søskende i før omtalte Kirsteinsgade 9, 4., hvilket var en stor Betryggelse for hendes Forældre; men de tørre Tal-kolonner tilfredsstillede hende ikke i Længden, hvorfor hun tog Plads i Norge 1/9 1938. Der var Udlængsel i Kroppen af hende, en Udlængsel, hun endnu ikke har svedt ud.

Pladsen i Norge var hos en Forfatterinde (Præsteenke) Fru Nina Moe Leganger — en Søster til den bekendte Tegner og Kunstmaler Louis Moe, København. Beklageligvis var Opholdet hos bemeldte Nina Moe Leganger ikke ene Idyl. — Senere fik hun Plads paa en norsk Gaard længere nordpaa i Norge.

Maj 1939 satte hun Næsen hjemefter og var nu besluttet paa, at hun vilde uddannes til Sygeplejerske ligesom andre af hendes Søstre; men inden hun traadte indenfor et Hospitals Mure, var hun paa Sommerferie-rejse, som KFUK, København, havde arrangeret, til Tyskland, hvor hun sammen med andre unge Kvinder foretog en Tur bl. a. til Rhinegnene.

1. Sept. 1939 begyndte hun sin Sygeplejeuddannelse paa Diakonissestiftelsen, København, hvor hendes Søster Rigmor i Forvejen var »Søster«. *Maj 1943 tog hun Sygeplejeeksamen fra dette Hospital med Udmærkelse.* Hun blev dog ikke praktiserende Sygeplejerske. I Mellemtiden var hun blevet forlovet med en ung Mand, Martin Østergaard, Søn af Herreekviperingshandler J. Chr. Østergaard, Holstebro. Martin Østergaard drev ligesom Faderen Herreekviperingshandel, i Engelsk Beklædningsmagasin, Hvidbjerg.

Ingeborg og Martin blev viet i Hvidbjerg d. 15. Juli 1943 af Brudens Broder, Pastor Erik Hoppe, Skovshoved.

De har indrettet sig et smukt og stilfuldt Hjem i bemeldte E. B. M., hvor det er en Fornøjelse og Glæde at besøge dem.

I Ægteskabet er to Børn:

1. *Agnete Østergaard, f. 19/4 1944.*
2. *Jens Chr. Østergaard, f. 14/9 1945.*

Om Ingeborg vil jeg gerne sige:

Som jeg allerede har bemærket, har Ingeborg altid været en »Smilepige«, et rigtigt Solskinsmenneske, som man kun kan blive godt tilpas af at være sammen med. Hun hører til den Kategori af Mennesker, der smitter sine Omgivelser med sine Smil og sit gode Humør. Hun smiler til Livet, og saa betaler Livet tilbage i samme Mønt. Hun har Sans for Humor, og hun kan med et vist tørt Lune gengive Humoresker, saa Munterheden maa frem, selv om det skal ske gennem Sidebenene. I hendes Karakter er ogsaa et Træk af Bestemthed, som giver een en Følelse af, at hun ikkø er nem at bides med, naar den Side vender ud. Den dybeste Aarsag til hendes friske og levende Personlighed, tror jeg, er den, at Gud har tændt sit Lys i hendes Indre.

Engang — paa et ganske bestemt Tidspunkt — var hun ikke til at drive saa meget som en Antydning af et Smil frem. Det var Julen 1918. Hun havde faaet en mægtig Byld paa Halsen, som gjorde hende ganske skævhovedet, og det var helt tragisk at se det lille Barneansigt — hun var jo ikke engang et Aar gl. — saa gravalvorligt. Nytaarsaften det Aar laa vi alle-i Sengen — Nikolaj paa Sygehuset — af »spansk Syge« paa nær Hilda Madsen — vor Pige — og saa Rigmor. Vi fik vor Nytaarsaftensmiddag serveret paa Sengen. Hele Skolen var som et veritabelt Hospital. Hilda var opofrende og utrættelig i at pleje os. Jens Daniel og jeg laa i Gæstekammersengen. Han forinden, og jeg foruden. Pludselig blev Jens D. urolig, og uden Kommentarer af nogen Art afleverede han hele den fortræffelige Nytaarsaftensmiddag ud over Sengen og mig, saa jeg faktisk fik dobbelt Portion den Aften. Men Nytaarsmorgen kom

Hilda og meldte: »Der er gaaet Hul paa Bylden!« Smilet vendte tilbage paa Ingeborgs Ansigt.

En Dag, jeg havde siddet og arbejdet inde ved mit Skrivebord, rejste jeg mig uden nogen særlig Foranledning, syntes jeg. Jeg bestemte saa at ville gaa en Tur op i Skolemarken (det var om Sommeren). Da jeg kom ud for Gaardsleddet, lød det til mig: Se til venstre! Da jeg gjorde det, saa jeg Ingeborg — hun var vel ca. 4 Aar gl. — ligge paa Maven over Kanten af Vandkarret, som altid stod under Pumpetuden, og var mer eller mindre fyldt med Vand — med Hovedet ned i Vandet og var ikke i Stand til at vippe tilbage, fordi hun havde Overbalance mod Vandet. Jeg fo'r til og rev hende op. Hun havde slugt en Del Vand og var ganske forkommen, men kom dog snart til Hægterne igen. Det bekræfter sig atter og atter: »To Engle smaa vil følge, hvor vi gaa. . . .«

En anden Gang, ved en af vore berømte Aftenunderholdninger, stod jeg og dirigerede Sangkoret inde i Gymnastiksalen. Pludselig stikker der et lille lyslokket Pige hoved frem mellem Sopranernes lyse Kjoler med sit sædvanlige, bedaarende Smil, som virkede Munterhed blandt Publikum; men jeg maatte gøre en Kraftanstrengelse for ikke at tabe Kontenancen.

Ja, de Minder, de Minder! De flokker sig som hvide Duer og hvisker en i Øret: Kan du huske, kan du huske? Det er med en Søskendeflok som med en Buket Blomster med forskellige Nuancer af Farve og Duft. Det er jo det, der gør Menneskelivet saa rigt og charmerende, at Menneskenes Børn ikke er *ens*, men har en Mangfoldighed af Karaktertræk og Egenskaber, der giver Menneskelivet Liv og Farve og Skønhed. Hvor vilde det være trist og kedeligt, om alle Mennesker gik rundt med rødt Haar og Opstopperrnæse. Nej, det er Forskelligheden blandt Mennesker, der betinger, at de kan omfatte alle Menneskelivets forskellige Foreteelser. Men selv om en Søskendeflok, hvis enkelte Medlemmer har hver sit Særpræg, d. e. *Personlighed*, er der ogsaa ofte, maaske i alle Tilfælde, nogle Fællestræk, der behersker dem, baade til Sind og Skind.

For den Søskendeflok, jeg har søgt at karakterisere paa disse Blade, er der to Hovedlinier, der gaar igen hos dem alle, lige fra Niels Aage til Ingeborg — *en ydre og en indre*.

Endskønt disse Søskende har en brunøjet og sorthaaret Morfar og Farmor, har disse ydre Træk ikke slaaet igennem hos en eneste af dem.

Børneflokket fra Barslev Skole er af en udpræget nordisk Type i Henseende til Vækst, Lød, Haarfarve — Øjnene blaa som »Havet omkring Danmark« — Løden hvid og rød som Dannebrog, bortset fra, om nogen af de kvindelige Medlemmer »maler« sig, hvilket strider mod al Natur.

Ingen Mennesketype i Verden kan maale sig med den lyse, nordiske Type. Det er nu min Mening, andre kan have en anden.

Den anden Hovedlinie er af indre Art, som ogsaa er fælles for alle otte Søskende. Det er *Energi* og *Intelligens*, parret paa en tiltalende og be-

Hole Flokken

skeden Maade, giver sig altsaa ikke Udslag i Vigtighed og Storsnudethed. Energi uden Intelligens og Intelligens uden Energi fører ofte ud i en skæbnesvanger Forkvaklethed. Men Energi og Intelligens forenet med Medmenneskelighed og Pligt- og Ansvarsfølelse fører ofte til betydelige Positioner i Folke- og Samfundslivet og er en Betingelse for at være til Velsignelse for den Kreds af Mennesker, man bliver sat til at arbejde blandt.

Det er en Guds Gave at være født ind i en god Slægt. En god Slægt er som en Kapital, der altid afkaster Renter, de være sig store eller smaa, og følger med Slægtsarven Gudsfrygt, Nojsomhed og Menneskekærlighed, gaar Herrens Forjættelse i Opfyldelse: — — over dem, der elsker mig, gør jeg vel i tusinde Led! Ved at studere Hoppeslægts Historie kan man ikke undgaa at lægge Mærke til visse iøjnefaldende Familietræk: Fremdrift, Foretagsomhed og Virkelyst, og det er rigtigt, hvad der blev sagt ved en festlig Løjlighed for kort Tid siden: »Hopperne« er indstillet paa, at »der skal ske noget!« Saa er der den Fare at ville spænde for vidt, men gaar der saa noget i Stykker. »saa lær kun at gaa sagte«, hvilket ikke behøver at lægge en Dæmper paa Virkelysten.

Jesus fortæller om nogle Tjenere, som var saa flittige og saa dygtige, at deres Arbejdsindsats gav 100 %. En anden Tjener var en saadan

Dovendidrik, at han *intet* fik ud af den Guds Gave, som et Menneskeliv er. — Jeg har et inderligt Ønske og en brændende Bøn i mit Sind, som ikke alene gælder Børneflokken fra Barslev Skole, men ogsaa Svigerbørnene og Børnebørnene, at deres Liv maa blive levet saadan, at Kongen

Afsløring af Mindesten 5. Maj 1946 — Det sidste Billede som Taler.

paa Regnskabsdagen maa sige saadan til dem *allesammen*: »Vel, du gode og tro Tjener, du har været tro over lidt; jeg vil sætte dig over mere. *Gaa ind til din Herres Glæde!*« Saa er Menneskelivet lykkedes.

Nu nærmer jeg mig Afslutningen. Da jeg passerede »det skarpe Hjørne«, som man siger 60-Aaret er, blev der sagt om mig i »Thypressen«, »at Lærer Hoppe stod endnu i sin fulde Kraft«. Jeg syntes paa dette Tidspunkt, at Udtalelsen passede. Trods Skolearbejde, Julebogsarbejde og Arbejde, som forskellige Tillidshverv krævede af mig, følte jeg mig frisk og rask og veloplagt til at tage fat paa de Opgaver, der var lagt hen til mig; men jeg fik snart andre Erfaringer.

Naar man har naaet Tresaarsalderen, faar man dog en sær Fornemelse af, at man snart er færdig med de Ting, man har mellem Hænderne. Afslutningen nærmer sig ubønhørligt, og man maa beskæftige sig med Problemet, enten man ynder det eller ikke. Oprindeligt havde jeg tænkt at gaa, naar jeg blev 67 eller 68 Aar gl. Alligevel modnedes den Beslutning senere hos mig, klar og bestemt, at jeg vilde tage min Afsked, naar jeg var fyldt 65 Aar.

Beslutningen tog jeg ud fra den Anskuelse, at det er bedst at holde op, »mens Legen gaar godt«, og ikke vente, til Folk siger i deres stille Sind: »Gid han snart vilde tage sit gode Tøj og gaa.« Der kan gaa for

meget i Stykker paa den Maade. Det er bedre at tage sin Afsked ud fra den Tankegang: *Jeg vil*, end ud fra: *Jeg skal*. Men der skete ogsaa andre Ting, som tilskyndede mig til at tage dette Skridt. I 1942 (konstateret d. 4/4 d. A.) kom Sukkersygen, som efterhaanden stjal en hel

Haven i Barslev Skole

Del af mine Kræfter. Endvidere kom der mere, som viste sig at være af langt alvorligere Karakter. Den 28. Okt. 1942 stod jeg paa Afholdshotellet i Thisted og talte til en Forsamling af Præster, Lærere og Menighedsraadsmedlemmer — forøvrigt sammen med Biskop Smith, Aalborg. Pludselig mærkede jeg, at jeg ikke rigtig var Herre over min Stemme, navnlig havde den Tilbøjelighed til at springe op i Diskanten. Til at begynde med ænsede jeg det ikke, men hen paa Vinteren 1943, jeg var oppe at besøge Jens Daniel i Østerild, beordrede han mig ind til Øre- og Halspecialist, Dr. Berthelsen, Thisted, for at lade mig undersøge. Han konstaterede en lille Polyp paa mit Stemmebaand og tilraadede mig straks at lade den bortoperere. Jeg maatte straks fratræde Kirkesangerstillingen og skulde for Skolens Vedkommende holde Vikar i tre Maaneder. Den 17/3 blev jeg opereret paa Thisted Sygehus, og Polypen blev indsendt til Radiumstationen paa »Finsen« i København til Undersøgelse. Otte Dage efter kom Beskeden: det var en »Cancer«, Kræftknude paa Stemmebaandet — og jeg skulde ind paa »Finsen« og have Lysbehandling. Der gik jeg saa i fem å seks Uger to Gange daglig til ambulantly Behandling og det med et saa godt Resultat, at Overlæge Jens Nielsen, under hvem jeg sorterede, meldte, at nu var jeg rask. Jeg skulde blot komme derind igen med visse Mellemrum til Kontrol. Saa tog jeg fat igen, og alt gik egentlig godt; dog blev jeg let træt i Stemmen og

maatte skaane den saa meget som muligt, saa jeg ved Sangundervisningen i Skolen næsten udelukkende brugte Violinen; men efterhaanden som Tiden skred, længtes jeg dog efter at blive 65, saa jeg kunde tage mig fri, ligesom jeg begyndte at afvikle mine offentlige Tillidshverv.

Det var med en mærkelig selvudslettende Fornemmelse, at jeg en Dag i sidste Halvdel af Juni Md. 1946 satte mig til mit Skrivebord, tog Pen-
nen og skrev et Dokument, som man kun skriver een Gang i sit Liv, nemlig min Afskedsansøgning til Undervisningsministeriet, København. Lidet anede jeg, hvad der snart skulde ske med mig, *inden* min Afskedsansøgning blev bevilget. I den Tid gik jeg tit og udmalede mig, hvordan Afskeden med Skolebørnene, Skoledistriktets Beboere, vilde forme sig, hvor svært det vilde blive, hvor svært det vilde blive at sige Farvel til den kære, gamle Skolestue, Hjemmet i Skolen, som gemte saa mange lyse og gode Minder for en. Intet af alt dette kom jeg til at opleve. Brat og uventet blev jeg som af en Stormvind hvirvlet ud af min hidtidige Tilværelse og ført ind i en Tilstand, som jeg aldrig havde drømt om at skulle opleve.

I August deltog jeg i Hovedbestyrelsesmøde i København og overværede Lærernes Repræsentantskabsmøde. Efter Mødet var jeg inde paa »Finsen« til Undersøgelse, og en af Lægerne klippede igen i min Hals — ligesom i Thisted. Saa maatte jeg rejse, og skulde saa høre nærmere.

Kort efter Hjemkomsten kom der Besked om, at jeg atter skulde til Lysbehandling, men at det kun drejede sig om nogle Uger. Jeg fik fat i en Vikar (Lærer Morsing) og drog saa atter til København. Jeg var til flere Undersøgelser paa »Finsen«, men de kloge Hoveder kunde ikke rigtig blive enige om, hvad der skulde gøres ved mig. Saa blev Halsspecialisten, Overlæge, Dr. med. Falbe Hansen, tilkaldt. Han var ikke længe om at afsige Dommen: *Det vilde være nødvendigt at fjerne Strubehoved og Stemmebaand ved Operation*, for at Kræftsvulsten ikke skulde brede sig yderligere. — Det kom som et Tordenslag over mig, og jeg kunde næsten ikke fatte det, jeg var som lammet i hele mit Legeme og kunde intet sige. Overlægen føjede til: *De vil miste deres Stemme*, men De kan lære at tale bagefter. Jeg spurgte: Er det livsfarligt? Ja, det er enhver Operation, var Svaret, som jo var et ærligt Svar. Jeg fik ikke lang Betænkningstid. Jeg maatte bestemme mig, mens Overlægen var til Stede. Jeg indvilligede saa i at lade mig operere. Denne skæbnesvangre Beslutning blev taget d. 22. Aug. 1946. Jeg skulde allerede indlægges paa »Finsen« d. 27., og Operationen skulde foregaa d. 30. Aug.

Jeg har tit tænkt, at hvis jeg havde anet, hvilke skæbnesvangre Konsekvenser Operationen vilde faa, havde jeg vist ikke saa rask givet mit Munde til at lade det ske. Jeg anede kun svagt, hvad der skulde ske med

mig, og Overlægens: »De kan lære at tale«, lyste lidt op i Mørket. Da anede jeg heller ikke, at det: »De kan lære at tale«, nærmest kun var Bluff. I Dagene indtil Operationen, gik jeg nærmest som i en Døs. Alt, hvad jeg traf paa, Mennesker, Huse, Sporvogne, Træer, Dyr o. s. v., synes jeg, sagde Farvel, eller var det mig, der sagde det? En Opmuntring var det, at Mor kom straks over til mig, da hun fik at vide, hvordan Landet laa.

Da jeg blev indlagt, blev jeg tumlet med, saa jeg næsten hverken vidste ud eller ind. Alle mulige Prøver maatte jeg igennem, foruden Morfinindsprøjtning fik jeg 7 Penicilinindsprøjtninger, Maven blev tømt ud. Jeg skulde barberes, en Barberlærling blev sendt op til mig for at udføre den smule Arbejde. Han tog 3,00 Kr., det Skarn! — De andre Gange, jeg blev barberet af en hæderlig Barber, betalte jeg kun 60 Øre.

Den 30. Aug. Kl. 7 / 1946 blev jeg rullet ind paa Operationsstuen. Jeg var egentlig ikke bange, jeg følte, at Gud var hos mig, og at der blev bedt for mig.

De fire Timer — fra Kl. 7¹/₂—11¹/₂ — er de længste Timer, jeg nogensinde har oplevet. Der blev sagt, at jeg paa Grund af lokal Bedøvelse ikke vilde mærke noget. Det stik modsatte var Tilfældet. Jeg blev bastet og bundet som en Forbryder, jeg fik et hvidt Tørklæde kastet over Ansigtet, men jeg var med til det hele, hørte hvad Lægerne sagde, den sidste Time var forfærdelig, jeg har aldrig tænkt mig, at der fandtes saadanne Smerter, saa jeg forstaar, hvorfor jeg skulde snøres saa fast til Operationsbordet; det var for, at jeg ikke skulde springe fra Bordet.

De første Dage fattede jeg ikke ret meget af, hvad der foregik om mig, eller vidste, hvad der egentlig var sket. Jeg mærkede, jeg fik en Sonde ført gennem min Næse og videre ned til Spiserøret. Paa den Maade blev det muligt at tage Næring til mig.

Der var een Ting, som lyste op i min Tilværelse, og det var, naar jeg fik Øje paa Rigmors lysende Skikkelse, saa vidste jeg, at jeg var i gode Hænder, eller naar Mor, Niels Aage, Søster, Kristian sen. og Christian jun., Gudrun, Annemarie, Ingeborg, Erik, Inge o. s. v. kom og saa til mig. Jeg glemmer aldrig jeres kære, gode Ansigter, de var som Stjerner, der lyste i Mørket, og der var saa tomt, naar I gik, men saa var Rigmor der. Rigmors Morgenandægter! Jeg længtes efter dem, naar hun havde gjort mig i Stand om Morgen. Jeg var jo en hjælpeløs Stakkel, der ingenting selv kunde. — Rigmor har senere betroet mig, at jeg var inde i en Krise, og en Nat var det meget alvorligt; min Sukkersyge havde jo forværret sig betydeligt. Jeg lagde godt nok Mærke til, at der blev stillet en Skærm hen for min Seng, og det er vist et ubdrageligt

Tegn paa Hospitaler paa: *Han skal dø!* Men da blev der vist bedt meget for mig, ikke mindst af Rigmor, og jeg kom gennem Krisen.

Efterhaanden gik det op for mig, hvilken ussel, elendig, lemlæstet Stakkel jeg var blevet, stum, umælende som Dyrene, ja, egentlig ringere, syntes jeg. Fuglene kan synge, Hesten kan vrinske, Hunden kan gå o. s. v., men jeg, jeg var som et anskudt Dyr, der kun kunde kravle hen ad Jorden og ikke engang stønne. Jeg var som indhyllet i Mørke og Tavshed og kunde ingen Forbindelse faa med den lyse Verden, hvor andre Mennesker færdedes, men hvor jeg ikke kunde komme. Jeg var langt, langt nede, og jeg syntes, som om Gud havde glemt mig; men saa skete der det, at jeg kom ud og blev indlagt paa Diakonissestiftelsen, hvad Rigmor havde udvirket, endog paa Eneværelse. Jeg fik en god Behandling paa »Finsen«, og jeg vil aldrig glemme »Søster Maren« for hendes Omhu og Opofrelse, men der var saa lidt Ro, saa det var en forunderlig Lise over en baade til Sjæl og Legeme at komme til at være et Sted, hvor alt aandede Fred og Stilhed, og saa rakte Gud mig Haanden gennem et Ord, der stod over Døren i mit Sygeværrelse: *Min Naade er dig nok!*

Det var som et Lysskær i Mørket, og selv om det gaar op og ned med mig, saa har Gud holdt mig oppe, og det er min Bøn, at han vil give mig Frimodighed, Udholdenhed og Styrke til at bære mine Byrder i Jesu Navn, og som det sømmer sig en Kristen. *Og Gud har vendt det saa forunderligt med mig, at jeg synes, jeg har mere at takke for, end at klage over.* Jeg kan se, høre og arbejde. Hvor er det stort! Vort dejligt Hjem, vore kære Børn, Venner o. s. v. Men der er en Bøn, jeg kun stammer paa, men som jeg beder Gud om at lære mig: at takke for mine Byrder!

Den 27. Maj 1946 bevilgede Undervisningsministeriet mig min Afsked som Førstelærer ved Barslev Skole. Det kom først til mit Kendskab den 4. Sept. — 5 Dage efter den skæbnsvangre Begivenhed paa Operationsstuen paa »Finsen«. Det, som jeg egentlig havde frygtet, kom som en Befrielse; thi nu vidste jeg, at jeg *aldrig* mere skulde staa paa Katedret i Barslev Skole og se de mange Barneansigter med de bløde, friske Træk og klare Øjne — ikke engang for at sige Farvel. Nøjagtig 3 Mdr. efter (20. Nov.), at jeg drog til København, rejste jeg hjem med Rigmor som Ledsager. Det var saa svært at indstille mig paa den totalt ændrede Tilværelsesform, jeg nu var inde i; men Gud hjalp mig Skridt for Skridt, selv om Vejen var haard, stejl og stenet. Nu skulde det vise sig, om min Kristendom var mere end en Pyntekristendom. »Hvor Gud mig fører, gaar jeg glad«, var nu over mig. Tit havde jeg sunget den Salme, men

at *syng* saadan, er ikke vanskeligt, men at *praktisere* det, var nu min Lektie!

Vi skulde jo nu flytte fra vort kære, gamle Hjem, men Huset i Hvidbjerg var ikke færdigt, og det faldt ind med en haard, streng Vinter;

Vort nye Hjem

men Mor og jeg blev kærligt modtaget hos vore Døtre og Svigersønner, først paa Smerupgaard — en kortere Tid — og saa hos Martin og Ingeborg i 2 $\frac{1}{2}$ Md. — Saa var det jo Meningen, at jeg skulde over paa »Statens Taleinstitut« i Hellerup for om muligt at lære at tale. Jeg gik paa dette Institut først fra 25. Marts til 19. Juni 1947 og senere Januar Md. 1948, men beklageligvis med et temmelig negativt Resultat. Forstander Bering-Liisberg var en elskværdig og tiltalende Lærer, men hans »*Budgetalersystem*« kunde jeg ikke tilegne mig. Dette bestod i, at man skulde sluge Luft og udtale en Række Ord begyndende med Konsonanter. Maalet var at *ræbe* hele Tiden; men denne »Opgylningsproces« var noget, som man skulde have særlige Anlæg for at kunne præstere. Jeg erfarede kun een, der nogenlunde formaaede at gøre sig forstaaelig paa den Maade. Derimod fik jeg senere Forbindelse med Overlæge Dr. med. Chr. Gram, Militærhospitalet, som selv har faaet Stemmebaand og Strubehoved fjernet. Jeg gik hos ham i 8 Dage i Maj 1948. Han anvendte en anden Metode ved næsten udelukkende at tale paa Konsonanter, fordi, som han sagde, »Ræbemetoden« var uæstetisk; men ikke alene hans Undervisning, men hans Personlighed virkede saa inciterende paa mig, at jeg synes, jeg lærte mere de 8 Dage, end paa de 4 Mdr. paa Taleinstituttet. Nu stiler jeg efter at hviske saa tydeligt som muligt; men at tale kommer jeg aldrig til her paa Jorden. — *Dog engang skal alle Ting genoprettes!*

I Salme Nr. 113 i Salmebogen staar der i 6. Vers — — »døve selv paa Gravsens Bred, Øren faar at høre med, *stummes Læber sjunge!*« — Naar Han (Jesus) kommer, skal Han genoprette et Rige, hvor alt er fuldkomment: Ingen Krøblinge, ingen blinde, ingen døve, *heller ingen stumme skal findes i det Rige*, men i den Skare af frelste Mennesker, som Brorson ligner ved »tusind Bjerge fuld af Sne«, maa jeg ogsaa være med — med i Lovsangskoret, der i al Evighed skal synge *den nye Sang* til Guds og Lammets Pris.

Tilbageblik.

*»Tider skal komme, Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang!«*

Tiden er en ustandselig rindende Strøm, som Gud har sat i Gang, og den standser ikke, før han ruller Jorden sammen som et Klædebon.

Saa sidder jeg da nu (Dec. 1948) som en gammel, graa og støvet Mand og ser tilbage over de snart 7×10 Aar, der er gaaet, siden Kristi Himmelfartsdag om Morgenen (26/5 1881) til Kristi Himmelfartsdag (26/5 1949), om jeg faar Lov at opleve den Dag. Bortset fra den dybe Slagskygge, som væltede ind over mig d. 30/8 1946, og bortset fra tre haardnakkede Sygdomme, som holder mig fast som i et Jerngreb, og som ingen Læge kan hjælpe mig af med, maa jeg dog sige, at mit Liv har været som en Vandring ad en solbeskinnet Sti, hvor Gud har givet mig megen Velsignelse, Lykke, Opmuntring og Glæde i Arbejdslivet og Hjemlivet. Det lyder maaske noget mærkeligt; men det forekommer mig, at Gud har været særlig god mod mig og givet mig at leve et rigt og lykkeligt Menneskeliv som faa. Det skyldes først og fremmest Guds gode, naadige Haand, som har ført mig indtil i Dag, men ogsaa de gode Slægtstraditioner gennem Tiderne, lige fra Hans Hoppe paa Christianshavn til Hans Hoppe, der i Øjeblikket stolprer rundt nede i Ebberup paa Fyn, har haft Betydning for mig. Forhaabentlig vil ogsaa dette alleryngste Led i Slægtskæden fortsætte de gode Slægtstraditioner videre.

Som et Led og som en Indsats i Slægten Hoppe, maa ikke glemmes Kvindernes Indslag. Jeg tænker her særlig paa Munkharderne, Helberskoverne, Præmerne, Christenserne, Nielserne o. s. v. Navnlig tror jeg, at den religiøse Indstilling, som har præget mange indenfor Hoppeslægten, stammer fra Præmerne, hvoriblandt var mange Præster, der var stærkt grebet af Pietismen, stammende fra Heernhut i Tyskland. Jeg glemmer aldrig min Mors (en Christensens) dybt alvorlige, kristne Indstilling overfor alle menneskelige Problemer, eller Sognefogeden fra Nebel, denne kloge, begavede Bonde, noget af en Førerskikkelse. Jeg tror, at Mor har arvet noget af hans Væsen — ikke i Skind, men i Sind.

Megen Energi kan Mor udfolde, og jeg tror, at før skulde Himmel og Jord styrte sammen, inden Mor vilde give op. Men trods, hvad jeg har oplevet de sidste Par Aar, er mit Hjerte fyldt med Tak til Gud, fordi han har ført mig ad *sin Vej*, selv om den ikke altid har været let, ja endog haard og stenet, saa har det *altid* været en god Vej, ja den *allerbedste*, men mit Hjerte er ogsaa fyldt med en stor Tak til Mor for den Trofasthed, Kærlighed, Udholdenhed og Opofrelse, hvormed hun har fulgt mig indtil i Dag; for den Lykke, jeg har oplevet sammen med hende, men ogsaa en stor Tak til alle I otte Børn og seks Svigerbørn, for ikke at tale om de prægtige Børnebørn — 14 ialt — foreløbig — for al Kærlighed, Imødekommenhed, Hjælpsomhed, Interesse, Opofrelse, jeres Smil, jeres Taarer, jeres varme Haandtryk — alt har det varmet mig lige ind til mine Hjerterødder — ogsaa Børnebørnenes. Mindebogen er en tyk Bog, hvoraf udvælder en Sum af uvisnelige Mindeblomster — fulde af Rigdom og Glæde, Duft og Farve.

Det har været mig en Glæde at arbejde med denne Slægtshistorie over Hoppefamilien og egne Memoirer og faaet dem færdige *nu*, da jeg nu ikke ved, hvornaar Gud kalder mig bort. Jeg vil slutte med at citere nogle Strofer af Vilh. Birkedals kendte Sang. Nr. 263 i Indre Missions Sangbog:

- »Jeg saa ham som *Barn* med det solrige Øje. . . .«
- »Jeg saa ham som *Yngling* i Livskraftens Morgen. . . .«
- »Jeg saa ham som *Mand* i den modnere Sommer. . . .«

»Og engang jeg ser ham, naar *Lyset nedbrænder*,
 da rækker jeg mod ham *de segnende Hænder*,
 naar *Hjertet staar stille*, og *Øjet vil briste*,
 da hilser jeg ham med et *Smil*, med det *sidste*.«

I min Barndom, i min Ungdom, i min Manddom og nu op i min Alderdom under de graa Haar, har Han — Jesus — været »det skønneste i Verden, som mine Øjne saa« — ikke alene som *Barnet i Krybben*, men mest som ham, der hænger paa det midterste Kors »med Tornekronen paa«. — Der er mit Livs Ankergrund, der vil jeg blive til min sidste Stund.

Hvidbjerg, d. 20. Dec. 1948.

A. C. Hoppe.

Efterskrift.

Et Problem har jeg ikke under Skildringen af foranstaaende rørt ved, nemlig: denne Tids — som jeg altsaa har oplevet — vældige Omvæltninger af national, social, politisk og religiøs Karakter, har naturligvis berørt min Indstilling til disse Faktorer paa det mest intense. Ved Slutningen af forrige Aarhundrede var Tiden fyldt med Kulturoptimisme. Litteratur og Kunst var i en forfærdende Grad præget af 70'ernes Mænd — Brandes og hans Eftersnakkere, som nu forøvrigt var ved at raabe sig hæse. Bort fra Gud, Kristendom og Moral! Friheden leve! Frihed for Kødets Lyster! Blot Kulturfremskridtene fortsattes, vilde Menneskelivet udvikle sig til en Paradistilværelse. Jo, vi Mennesker kan nok ordne vore egne Paragraffer; men et: »mene, mene tekel«, stod allerede at læse paa Tilværelsens Himmel. Morten Pontoppidan sagde ved en Lejlighed om Brandes: »Han sagde: Bliv Lys! Men der blev kun Mørke!« Og de politiske Demagoger sagde: »Her er dejligt i denne Skov! Her er ingen Røvere!« --- Saa kom 1914—18 med den Gru og Jammer. I den første Verdenskrigs Køl vand sejlode Hitler, og med 1933 og 1939 indførte han alle Tidens mest gruopvækkende og rædselsfuldeste Tilstande i Verden — ikke alene Krigens, men ogsaa Torturcellernes, Koncentrationslejrenes og Gaskamrenes Rædsler, og Krigen fortsættes, baade den aabenbare og den kolde — og Menneskenes Børn er nedstyrtet i Kaos, Krigsfrygt og Atomrædsel. Kulturoptimismen er forlængst afløst af den sorteste Pessimisme, og Slægten er en vildledt og raadløs Slægt. Er der ingen Redning? *Den evige Gud sidder urokket paa sin Trone i Himlene! Først naar Menneskenes Børn bøjer Knæ for Kongernes Konge og Herrernes Herre, vil Freden igen holde sit Indtog paa Jorden!* —

En Ejendommelighed ved Hoppeslægten er den i biologisk Henseende vistnok temmelig enestaaende Kendsgerning, at der er en lige ubrudt Mandslinie fra Far til Søn i over 300 Aar, en *biologisk Stabilitet*, som er bemærkelsesværdig. Den ser saaledes ud:

En lige, ubrudt Mandslinie.

1. *Hans Hoppe*, f. ca. 1610. Ølbrygger paa Kristianshavn.
2. *Knud Hansen Hoppe*, f. ca. 1650. Godsejer. Hovedgaarden Kjærgaard, Aalborg Stift.
3. *Thomas Knudsen Hoppe*, f. 1692. Rektor v. Aalborg Katedralskole.
4. *Mathias Hoppe*, f. 1723. Bagermester i Aalborg.
5. *Daniel Hoppe*, f. 1754. Sognepræst til Hvornum—Snæbum.
6. *Ole Mathias Hoppe*, f. 1797. Gaard- og Møllejejer — Lille Mølle.
7. *Jens Olesen Hoppe*, f. 1830. Gaard- og Møllejejer — Lille Mølle.

8. *Anders* Christian Hoppe, f. 1881. Lærer, Barslev, Hvidbjerg Sogn.
9. *Jens* Daniel Hoppe, f. 1911. Læge, Ebberup, Fyn.
10. *Hans* Hoppe, f. 1946, p. T. ca. 3 Aar gl. (hjemme).

I Løbet af godt 300 Aar har Slægtens Stammetræ gennemsnitlig hvert 33. Aar skudt et nyt Skud. — Naar jeg har valgt *Jens* Daniel, som Søn efter *Far*, hidrører det fra, at han er den af vore Sønner — foreløbig — der har Sønner. Og naar jeg har valgt *Hans*, kommer det af, at han hedder ligesom Stamfaderen.

En anden Linie — *en intellektuel Linie*, som ogsaa er *enestaaende rolig og stabil* i Familien kendetegner *Erik*: Præliminæreksamen: 9,09. Studentereksamen: 9,09. Theol. Embedseksamen: Laud.

Finis vitae liberorum meorum.

Efterskrift.

Den 16. April, Paaskelørdag, 1949 fik min Mand Lov til at komme hjem til vor Gud, som han havde tjent gennem et langt Liv. Han sov ganske stille ind, uden Smerter. — Saa er vort lykkelige Ægteskab i 44¹/₂ Aar sluttet her paa Jorden.

Jeg øver mig i at sige Gud Tak for, at han tog »Fa'r« hjem uden Lidelse, og nu er han hjemme og synger Lovsangstoner til Guds Ære. — Fa'r og jeg talte ofte om, at der vel var faa Mennesker, der fik saa megen Lykke her i Livet, som vi fik. — Savnet kan ingen tage fra mig, skal det heller ikke, men min Bøn er, at dette Savn maa være til Velsignelse for mig og vore Børn. — Vort inderligste Ønske har altid været, at vore Børn, Svigerbørn og Børnebørn maa være personlige Kristne, saa de kan blive til Velsignelse.

Den 21. April blev Fa'r begravet fra Hvidbjerg Kirke, og Kirken var stuvende fuld. Kisten var svøbt i det Flag, han elskede saa højt, og Ridderkorset var lagt ovenpaa. — I Kirken talte Sognepræsten, Herman- sen, Pastor Gjelstrup, Lærer Præstholt og Erik, som talte gribende om sin Far. — Vore tre Sønner og tre Svigersønner bar Kisten til Graven, hvor Erik kastede Muld paa og lyste Velsignelsen. Bagefter var der Mindefest paa Hvidbjerg Kro, hvori der deltog 320 Mennesker. — Der blev talt mange gode Ord om Fa'r, der blev særlig betonet, at Fa'r var en Kristen og dansk Mand ind til sin inderste Hjerterod, ogsaa om hans Dygtighed som Skolemand. — Barslev Sangkor sang gribende i Kirken og ved Mindefesten.

Fa'r skriver i Slægtsbogen, at der gaar en lige Linie ned til lille Hans Hoppe i Ebberup, som bærer Slægtsnavnet. — Søndag den 1. Maj fik Erik og Inge en Søn, som i Daaben skal have Navnet Anders Christian Hoppe. — Gud give, at denne nye A. C. Hoppe maa arve mange af sin Farfars Egenskaber.

Saa vil jeg slutte med en inderlig Tak til vore kære Børn, Svigerbørn og Børnebørn, men især en Tak for alle de mange lykkelige Dage sammen med Fa'r. — Skal jeg være her lidt endnu, saa vil jeg øve mig i at synge: »Sæt mig, hvor jeg bedst kan gavne, oh, men lad mig aldrig savne Vished, at jeg tjener dig«.

Hvidbjerg, den 16. Maj 1949.

Anne Hoppe.